Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...-һээ гарана | №№ 56—57 (17179—17180) | 1986 оной мартын 7, пятница | Сэн 5 мүн.

Партиин баталагдан абтаһан дотоодын болон гадаадын политикын генеральна хараа шугам — ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые бэхижүүлхэ хараа шугам — КПСС-эй XXVII съездын политическэ гол үрэ дүн мүн болоно. Энээнһээ хойшо тэрэ партида, тэрэнэй эмхи бүхэндэ ажабайдалайнь хуули ёһон, коммунистнуудта, бүхы ажалшадта ажал ябуулгынь хүтэлбэри болохо байна.

М. С. ГОРБАЧЕВ.

[СОВ]ЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVII СЪЕЗД ТУХАЙ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

[...] Союзай Коммунис партиин XXVII [...]86 оной мартын 6-най үглөөнэй заседа[...]олгын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр [...]енцев партиин түбэй органуудые һун[...] дүнгүүдые соносхобо. [...] хүдэлмэридэхи забһарлалгын үедэ [Це]нтральна Комитедэй Пленум болобо. [...]XXVII съезд дээрэ һунгагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй, КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин заседаниин хүдэлмэриин дүнгүүд тухай мэдээсэл съездын һэргээгдэһэн заседани дээрэ шагнагдаа.

Нүхэр Михаил Сергеевич Горбачев КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретаряар нэгэн дуугаар һунгагдаба.

Пленум КПСС-эй ЦК-гай Политбюрос, КПСС-эй ЦК-гай Секретариадые һунгаа, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна Хиналтын Комитедэй Түрүүлэгшые баталаа.

КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комисси заседани дээрээ Комиссиин Түрүүлэгшые һунгаба.

Заседаниин түгэсхэлдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачев түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Хэлэһэн үгэнь ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ угтагдаһан байгаа.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съезд хаагдаба гэжэ М. С. Горбачев соносхобо.

Съездэ хабаадагшад партийна гимн «Интернационал» ехэ дэбжэлтэтэйгээр гүйсэдхэбэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

[...] Союзай Коммунис партиин XXVII съезд [...]гдаһан КПСС-эй Центральна Комите[...] 1986 оной мартын 6-да болобо. [Н]үхэр М. С. Горбачевые КПСС-эй ЦК-[гай Генера]льна секретаряар нэгэн дуугаар һунгаба.

Пленум КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое иимэ бүридэлтэйгөөр һунгаба:

Политбюрогой гэшүүд — нүхэд М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Д. А. Кунаев, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, В. В. Щербицкий.

Политбюрогой гэшүүндэ кандидадууд — нүхэд П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, С. Л. Соколов, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Талызин.

Нүхэд М. С. Горбачев — Генеральна секретарь, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добрынин, В. Н. Долгих, Л. Н. Зайков, М. В. Зимянин, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, А. Н. Яковлев КПСС-эй ЦК-гай секретарьнараар һунгагдаа.

Пленум нүхэр М. С. Соломенцевые КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна Хиналтын Комитедэй Түрүүлэгшээр баталба.

[НҮ]ХЭР М. С. ГОРБАЧЕВОЙ СЪЕЗДЫН ТҮГЭСХЭЛДЭ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

[...] бодол хэлээ һэн: «Бүхы революционно партинууд мүнөө болотор хосордог байгаа — юундэ хосордог байгааб гэхэдэ, тэдэ бээ дээгүүр абадаг, өөһэдынгөө арга шадалые хаража шададаггүй, өөһэдынгөө һула ушар баримтанууд тухай хэлэхые айдаг байгаа. Харин бидэ хосорхогүйбди. юундэб гэхэдэ, өөһэдынгөө һула юумэн тухай хэлэхые айнагүйбди, бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабажа һуранабди. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Манай съезд дээрэ бидэ имагтал иимээр, ленинскэ ёһо гуримаар ажалаа ябуулһан байнабди. Саашадаашье имагтал иимээр ажалаа ябуулхабди! (Альга ташалга).

Съезд партиин урда, общеcтвын урда ажабайдалай табиһан үндэһэн шухала асуудалнуудта харюусаа, саашадаа бэелүүлхэ тодо хурса зорилгонуудаар коммунист бүхэниие, совет хүн бүхэниие зэбсэгжүүлээ. Апрелиин Пленум дээрэ социально-экономическа хурдан түргэн дабшалтын хараа бодолые табихадаа, бидэнэй ямар зүб юумэ хэһые тэрэ элирхэйлэн харуулаа. Хурдадхалгын һанал бодол съездын урда тээхи манай бүхы ажал ябуулгада элеэр харуулагдаһан, съездын гол анхаралда табигдаһан, ЦК-гай Политическэ элидхэл соо, партиин Программын шэнэ найруулга болон тэрэнэй Уставай хубилалтанууд дотор, түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ ороной Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд соо нэбтэрүүлэгдэһэн байгаа. Съездын делегадууд эдэ документнүүдые бүрин хүсэдөөр һайшаан дэмжэбэ. (Альга ташалга).

Партиин баталагдан абтаһан дотоодын болон гадаадын политикын генеральна хараа шугам — ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалые бэхижүүлхэ хараа шугам — КПСС-эй XXVII съездын политическэ гол үрэ дүн мүн болоно. Энээнһээ хойшо тэрэ партида, тэрэнэй эмхи бүхэндэ ажабайдалайнь хуули ёһон, коммунистнуудта, бүхы ажалшадта ажал ябуулгынь хүтэлбэри болохо байна. (Альга ташалга).

Түүхын үмэнэ КПСС-эй бэе дээрээ ямар ехэ харюусалга даажа абаһыень, хурдадхалгын стратеги дэбжүүлхэдээ, тэрэнэй ямар асари ехэ хэрэг бэелүүлхые хараалжа байһыень ойлгонобди. Гэбэшье имагтал иимэ стратегиин бэелүүлэгдэхэ шухала байһанда этигэнэбди. (Альга ташалга). Тэрэнэй бодотоор бэелүүлэгдэхэ аргатай байһанда этигэнэбди. Социализмын барагдашагүй ехэ арга боломжонуудта, бүлюу талануудта, арад түмэнэй зохёохы ажал ябуулгада түшэглэжэ, бидэ хараалһан зорилгонуудаа бултыень бэелүүлжэ шадахабди. (Альга ташалга).

Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, социализмын экономическа байгуулалтые нарижуулан һайжаруулжа, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ургалтада, эрдэм-техникын дэбжэлтэдэ шэнэ хүсэн түгэс арга нүхэсэлнүүдые элсүүлхэ, манай арадай ажахын асари ехэ нөөсэнүүдые хүдэлгэхэ гэһэн удхатай.

Хурдадхаха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, ажалшадай һуудал байдалые улам һайжаруулгые ажалшадай ажалай ашаг үрэтэй нягтаар холбожо, хүн тухай али бүхы анхарал оролдолгые социальна үнэн зүб байдалай гол ёһонуудые бэелүүлгэтэй нэгэдүүлжэ, эдэбхитэй ба хүсэн түгэс социальна политика бэелүүлхэ гэһэн удхатай.

Хурдадхаха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, демократиие үргэдхэн гүнзэгырүүлжэ, арадай өөһэдыгөө социалис ёһоор хүтэлбэрилгые хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөжэ, парти болон общественэй ажабайдалда элирхэй мэдээжэ болгохо ябадалые үргэдхэжэ, ажалшан бүхэнэй, коллектив бүхэнэй эдэбхи үүсхэлдэ, бээ даагаад ажалаа ябуулха хэрэгтэ үргэн харгы нээхэ гэһэн удхатай.

Хурдадхаха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, үзэл сурталай ба эмхидхэлэй хүдэлмэриие ажабайдалай бодото асуудалнуудтай нягтаар холбожо, хооһон худал үгэнүүдые, заабаришалалгые зайсуулжа, даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгые дээшэлүүлжэ, тэрэниие хүнүүдтэ дүтэлүүлхэ, бэрхэшээлнүүдые гаталан дабаха, бидэнэй урда табигдаһан зорилгонуудые бодото дээрэнь шиидхэхэ талаар шэглүүлхэ гэһэн удхатай (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Эдэ бүгэдые, нүхэдүүд, бидэ бэелүүлжэ шадахабди, бэелүүлхэшье ёһотойбди! (Альга ташалга).

КПСС бүри эмхитэйгээр, нягта жагсаалтайгаар, дайшалхы шадабаритайгаар, һайнаар бодомжологдоһон удаан болзоорой политикатайгаар съездын түгэсхэлэй үе шатада орожо байна. Урдань табигдаһан зорилгонуудай орёо хүшэр, үргэн ехэ, шэнэ шэнжэ шанартай байһые сэлгон мэдэржэ, бэрхэшээл түбэгүүдһээ айнгүй, тэрэ ажалаа залан сэхээр ябуулхые шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ.

Съездын шиидхэбэринүүдэй удха ба һүлдые совет хүн бүхэндэ ойлгуулха ёһотойбди. Тэрэнэй гол заабаринуудые олониитэдэ ойлгуулхаһаа гадна, мүнөө үеын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, хүдэлмэриеэ эмхидхэхэ уялгатайбди.

Манай съезд дээрэ, съездын урда тээшье тон олон һонирхолтой дурадхалнууд оруулагдаһан, гүнзэгы удхатай үсөөн бэшэ һанал бодол хэлэгдэһэн байгаа. Тэдэниие анхаралтайгаар хаража үзэхэ, бүхы үнэтэ шухаг, ашатай туһатай юумыень бодото байдалда нэбтэрүүлэн бэелүүлхые туйлаха хэрэгтэй. (Альга ташалга).

Ухаан бодолоо тодорхой ажал хэрэгүүдтэ бэелүүлхэ гээшэ мүнөө эгээл шухала удха шанартай байна. (Альга ташалга). Манай съездын делегат, Белгородско колхозой түрүүлэгшэ Василий Яковлевич Горин энээн тухай һайнаар хэлээ һэн: «Бүхы орон сооМнай, ажалша коллектив бүхэндэ шэнэдхэн хубилалгын хүндэ хүшэршье һаа, эрьешэгүй үйлэ хэрэгэй бэелүүлэгдэжэ байһанда этигэн найданабди. Тэрэ совет хүнүүдэй ухаан бодолдо, зүрхэ сэдьхэлдэ бэелүүлэгдэнэ, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ эрилтэ хүн бүхэнэй урда табина. Нэн түрүүн — ажал хэрэгтээ».

Нээрээшье, нүхэдүүд, манай ажабайдалай бүхы һалбаринуудта хурдан түргэн, бүтэмжэтэй һайн хубилалтануудые хэхэ гээшэ юрын уряа лозунг бэшэ. харин партиин хэлбэришэгүй батаар дабшажа ябаһан хараа шэглэл болоно. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Албан зургаанай, нютагай тала баримталха, саарһа эрээлхэ, мүн бусад албан хойрог ябадал шэнэ, түрүү юумэ бэелүүлхэ замда ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна гэжэ олон делегадууд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Нүхэдүүд, Центральна Комитет социально-экономическа дэбжэлтые хурдадхаха замда ушаржа байһан бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые эрид шууд усадхаха, журам ба гуримые бэхижүүлхэ, зохёон байгуулгые, зоримгой бэдэрэлгые, социалис ёһоной шуран бэрхэ ябадалые али болохоор хүгжөөхын тула эмхидхэлэй, сэдьхэл бодолой ба материальна эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулха юм гэжэ таниие найдуулхые хүсэнэб. (Альга ташалга). Бүхы парти, бүхы ажалшад энээниие үргэнөөр, эдэбхитэйгээр дэмжэхэ байха гэжэ найданаб. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Партийна комитедүүд дээрэһээ доро хүрэтэрөө съездын заабаринуудые бэелүүлхэ талаар хүдэлмэри эмхидхэхэ ёһотой. Шадамар бэрхэ, залан сэхэ бэйха, хэлэһэн үгэеэ хэрэгээрээ батадхаха, эгээл ашаг үрэтэй онол арганууд болон хэрэгсэлнүүдые шэлэхэ, хүнүүдэй һанамжануудые наринаар хэрэгтэ абаха, ниитын бүхы хүсэнүүдэй ябуулгануудые шадамараар таарулдуулха хэрэгтэй.

Унжагайрха, ёһын тэдысэ, хайша хэрэг хүдэлхэ ябадалые, хэрэг бодотоор бүтээхын орондо хооһоор, заха үзүүргүй шашаха шалиха заншалые, ажал хэрэгээ шэнэдхэн һайжаруулнабди гэһэн хэбэр үзүүлхэ туршалгануудые эсэслэн зайсуулха шухала.

Съездын гол тобшололнуудай нэгэниинь гэбэл, партийна бүхы комитедүүд политическэ хүтэлбэриин ёһотой зургаанууд мэтээр хүдэлхэ зэргэтэй. (Альга ташалга). Партиин XXVII съездын генеральна хараа шугамые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө манай бүхы тэмсэлэй амжалтань коммунис байгуулалтада үргэн ниитэ арад зоной хэр ушар ёһо мэдэнгеэр хэбаададаг байһанһаа эсэсэй эсэстэ тодорхойлогдохо бшуу. Нүхэдүүд, бүхы юумэн бидэнэрһээ дулдыдаха. (Альга ташалга). Эршэмтэй шангаар хүдэлхэ саг ерээ. Манай түсэбүүдые бэелүүлхэ, совет общестые нарижуулан һайжаруулха, түрэл социалис гэрээ шэнэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр оролсохые коммунист бүхэниие, совет хүн бүхэниие партимнай уряална. (Альга ташалга).

Нүхэдүүд! Социализмын болон эб найрамдалай, амгалан тайбан байдалай ба зохёохы ажал ябуулгын таһаршагүй байһые съезд дахинаа үнэншэмөөр харуулба. Хүн түрэлтэниие дайн дажарһаа, хүсэрхэлгэһөө абархын түлөө тэмсэлые толгойлоогүй һаа, социализм өөрынгөө түүхэтэ зорилгые дүүргэхэгүй һэн. Бүхы арадуудта аюулгүй ба үнэн зүб байдал хангаха гээшэ совет политикын гол зорилгонь мүн. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга). Дайн дажар ба сэрэгэй бэлэдхэлгэнүүдые буруушаан, үзэн ядаха, хүсэрхэн баадхаха үзэлые буруушаан тэмсэхэ гээшэ уласхоорондын бүхы харилсаануудые демократизацилгын, түби дэлхэй дээрэ политическэ байдалые ёһотоор һайжаруулгын таһаршагүй хубинь гэжэ бидэ тоолодог байнабди.

Ядерна дайнай аюул нэгэ иимэ талаар гүрэнүүдые адлидхаа юм: ехэ дайнда хэншье хажуу талада үлэхэгүй гэхэ гү, али бусадай уршагта хохидолһоо хэншье олзотохогүй юм. Нэгэн адли аюулгүй байдал болбол үе сагай шанга зарлиг мүн (Альга ташалга). Тиин тэрэниие хангаха гээшэ гансал политическэ аргаар шиидхэжэ болохо политическэ зорилго улам ехээр боложо байнхай. Буу зэбсэгтэ орходоо бүри найдамтай үндэһэ һуури дээрэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудые тогтоохо саг ерээ. Энэмнай һунгэн абаха гансал зүб зам болоно гэжэ бидэ тоолонобди, ондоо зам бэдэрнэгүйбди. Гэбэшье онсо, гансал өөһэдтэнь таарамжатай аюулгүй байдалые хүсэдэг гүрэнүүдэй уласхоорондын хамтаралда үшөө бии байһаниинь халагламаар. Вашингтоной һанаашалга, хэрэгүүдынь энээн тухай гэршэлнэ. Хүсэ хэрэглэхэ уряанууд тэндэ урдынхяараал хэлэгдэһэн зандаа. Тэрэниие дэлхэйн политикын эгээл үнэншэмэ үндэһэ баримта гэжэ тоолоһоор. Совет-американ харилсаануудай, уласхоорондын байдалай горитойгоор, удаан болзоороор һайжарха арга боломжын бии болоходо, хэн нэгэн зайһан мэтээр һанагдана.

Иимэ байдалтай бидэ түрүүшынхиеэ ушарһан бэшэбди. Мүнөөшье дай жүрөөдэгшэ, ээрхэг түримхэй хүсэнүүд хёмороо зүришэлдөөнүүдые тэрэ хэбээрнь үлөөһэн дээрэ гэжэ тоолохо байха. Тиихэдэнь, нүхэдүүд, бидэ яаха болонобибди? Бүри муудалдаха ёһотой гүбди? Имагтал иимэ алхам хэхыемнай тэдэнэр хүсэжэ магадгүй. Харин оронойнгоо, дэлхэйн хуби заяанай түлөө өөһэдынгөө харюусалгые бидэ һайн мэдэнэбди. Тиимэһээл ядерна дайнай аюултай, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгэтэй эбсүүлхые хүн түрэлтэниие баадхахые хүсэдэг хүнүүдые бидэ дэмжэжэ шадахагүйбди.

Үгээ ойлголсохо, хөөрэлдөө хэхэ, амгалан ёһоор зэргэ оршолгые батадхаха хараа шугамые совет гадаадын политика баримталдаг. Энэмнай болбол гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудтахи эгээл таарамжатай гурим болоно. Энээниие яажа туйлахаб гэжэ бидэ тодоор мэдэнэбди, амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха ба баталха талаар хүдэлмэриин тодорхой программашье манда бии. (Альга ташалга).

Дэлхэйн оршомдо Советскэ Союз томоотойгоор ба нюуса далдагүйгөөр, эдэбхитэйгээр ба үнэн сэхээр тэмсэдэг, тэмсэхэшье юм. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые эрид шууд хизаарлаха, бүхы гүрэнүүдтэ найдамтай, адли тэгшэ уласхоорондын аюулгүй байдал хангахын тула бидэ үсэд нэтэрүүгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр тэмсэхэ хараатайбди. Манай съездын делегадууд үгэ хэлэхэдээ, амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха хэрэгтэй гээд шанга саханя манда үгэһэн байна. Энэ захяаень парти хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ юм.

(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Дэлхэйн политикын гол шухала асуудалда — дайнай болон эб найрамдалай асуудалда харюусалгатайгаар хандахые уряалжа, ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ ханданабди.

Бата эб найрамдалай болон эрхэ сүлөөгэй эрхэ байдалда ажаллаха арга боломжо манай арад зондо хангахын тулада КПСС-эй, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд бүхы юумэ хэхэ байна. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга). Манай парти, Соведүүдэй орон хилын саана слон союзнигуудтай, эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй талаар партнернуудтай гэжэ съезд үшөө дахин батадхаба.

Социалис гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые эндэ хараһандаа бидэ баяртайбди. КПСС-тэй, Советскэ Союзтай нэгэн һаналтай байһанайнь түлөө эдэ оронуудай коммунис партинууд болон арадуудта съездын нэрэһээ үнэн зүрхэнэй талархалаа мэдүүлхые зүбшөөгыт! (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Аха дүү зарим социалис оронуудта мүнөө жэлдэ съездүүд баһал үнгэргэгдэхэ байна. Хүтэлбэрилхы коммунис партинуудай урда түүхын хүгжэлтөөр табигдаһан асуудалнууд болон зорилгонууд олон талаараа адли юм. Тиин тэдэндэнь харюусаха зуураа, тэдэнэй туд бүхэниинь дэлхэйн социализмын хамтын дүй дүршэлэй жасада хубитаяа оруулна гээшэ. Хүндэтэ ханинарнай, Таанадта амжалтануудые хүсэнэбди! (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Хани дулаан үгэнүүдэйнь түлөө коммунис, революционно-демократическа, социалис болон социал-демократическа партинуудай, демократическа сүлөөрэлгын, дайн дажарта эсэргүү хүсэнүүд болон хүдэлөөнүүдэй түлөөлэгшэдтэ КПСС баяр баясхалан хүргэнэ. Уласхоорондын аюулгүй байдалай бүгэдые хамтаруулһан гурим байгуулха талаар съездын найруулһан бодолые, байгша зуун жэлэй дүүрэтэр ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые усадхаха түсэбые тэдэнэрэй ойлгожо дэмжэһыень бидэ үндэрөөр сэгнэнэбди. Тэдэнэр бүхы арадуудай, бүхы оронуудай, бүхы хүн түрэлтэнэй бодото аша туһада харюусана гэжэ КПСС этигэнэ. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).

Нүхэдүүд! Ниитын хүгжэлтын мүнөөнэй хубилалтата шатада ленинскэ парти түүхэтэ зорилгонуудые шиидхэхээр хаба шадалтай байна гэжэ манай съезд харуулаа. (Альга ташалга). Хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин, бүхы совет хүнүүдэй этигэл найдабариие бидэ, коммунистнууд, үндэрөөр сэгнэнэбди гээд манай бүхы партиие түлөөлһэн делегадуудай үмэнэһөө энэ ондэр дээрэһээ хэлэхэ хүсэлтэйб. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга). Арадай, Эсэгэ ороноймнай, социализмын ба эб найрамдалай аша туһа бидэ юунһээшье үлүү юм. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга). Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бидэ хүсэ шадалаа, эдэбхи үүсхэлээ гамнахагүйбди. (Нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалга). Булта хүл дээрээ бодонод).

[...] XXVII съездын ээлжээтэ заседани дээрэ.

ТАСС-ай фотохроника.

КПСС-эй XXVII съездын Тогтоол

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ПРОГРАММ ШЭНЭ НАЙРУУЛГА ТУХАЙ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Программын шэнэ найруулгые баталха.

КПСС-эй XXVII съездын Тогтоол

1986-1990 ОНУУДТА БОЛОН 2000 ОН ХҮРЭТЭРХИ ҮЕДЭ СССР-Э ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮД ТУ

1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. И. Рыжковой хэһэн элидхэлые шагнажа, зүбшэн хэлсээд, Гол шэглэлнүүдэй проект КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын гол ёһонуудта, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар партиин генеральна хараа шэглэлдэ, эрдэм-техникын дэбжэлтын, арад зоной һуудал байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулгын, ороной өөрыгөө хамгаалгые ёһотой хэмжээндэ гаргалгын үндэһөөр арадай ажахые эршэдхэлгын зорилгонуудта харюусана гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съезд тэмдэглэнэ.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съезд ИИГЭЖЭ ТОГТООБО:

1. 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые баталха.

2. Гол шэглэлнүүдтэй зохилдуулан, 1986—1990 онуудта СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбэй проект зохёохыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ дурадхагдаа. Тиихэдэ тэрэнине түсэбтэ табан жэлэй жэл бүхэндэ, СССР-эй министерствэнүүд, албан зургаанууд болон союзна республикануудта, шухала экономическа районуудта хубаарилан зохёогоод, 1986 оной май һарада СССР-эй Верховно Соведэй үзэмжэдэ табиха.

Табан жэлэй түсэб соо экономико хүгжөөлгын эршэ дэлисые, ашаг үрые арьбадхаха, совет арадай ажабайдалай хэмжээе саашадань улам дээшэлүүлхэ даабаринуудые, хэмжээнүүдые табан жэлэй түсэб соо хараалха. Табан жэлэй түсэб зохёоходоо, КПСС-эй XXVII съезд дээрэ, парти дотор болоһон тоосоото-һунгалтын кампаниин үедэ, КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын ба Гол шэглэлнүүдэй проектнүүдые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгын үедэ оруулагдаһан дурадхалнуудые хараадаа абаха.

3. Шэнэ табан жэлэй түсэбые һайн шанартайгаар зохёохо, тодо наринаар бэелүүлхэ хэрэгые эмхидхэхэ гээшэ бүхы партийна, совет, профсоюзай, комсомолой болон ажахын эмхинүүдэй шухалын шухала экономическа ба политическэ зорилго болоно гэжэ КПСС-эй XXVII съезд тоолон

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэридөө үндэһэн хубилалта хэжэ, мандые, арга боломжонуудые бүрин хүсжэ, хараалагдаһан түсэбүүдые хэлбдүүргэхын тула бүхы нөөсэнүүдые ххала. Олониитын зохёохы эдэбхи үүруулжа, журам ба гуримые бэхижүүлно-экономическа хүгжэлтын бүхы урагшаа дабшалгын эршэ дэлисые ар

Коммунис партиин хүтэлбэри доро коммунис байгуулалтада, манай сороной хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ танууды туйлаха юм гэжэ батаар этбайһанаа съезд мэдүүлнэ.

КПСС-эй XXVII съездын Тогтоол

КПСС-эй XXVII СЪЕЗДДЭ ЭЛЬГЭЭГДЭҺЭН БЭШЭГҮҮД БА ГОМДОЛ ГУЙЛТАНУУД ТУХАЙ

1. КПСС-эй XXVII съездэдэ эдьгээгдэһэн бэшэгүүд ба гомдол гуйлтануудые хаража үзэхэ талаар съездын секретариадай хэһэн хүдэлмэри тухай мэдээсэлые анхаралдаа абаха.

2. КПСС-эй XXVII съездэдэ эльгээгдэһэн бэшэгүүд ба гомдол гуйлтануудые хаража үзэхэ хүдэлмэрие түгэсхэхые, эрхэтэдэй хандалганууд соохи гуйлтануудые, дурадхалнуудые, ажаглалтануудые бэелүүлхэ шухала хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй Центральна Комитедтэ даалгаха.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА ША КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ МЭДЭЭСЭ

КПСС-эй Центральна Шалгальт заседани 1986 оной мартын 6-да боло Комисси нүхэр И. В. Капитонов Центральна Шалгалтын Комиссиин һунгаа.

КПСС-эй Центральна Шалгалт Бюрое иимэ бүридэлтэйгөөр Комисси хэд И. В. Капитонов — Түрүүлэгшэ, А а — Түрүүлэгшын орлогшо, В. Ф. Лаптев, М. И. Халдеев — Бюрогой

ПАРТИИН XXVII СЪЕЗДЫН ҺУНГАҺАН СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ БҮРИДЭ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй гэшүүд

Аксенов А. Н.
Александров А. П.
Алиев Г. А.
Алтунин А. Т.
Аннщев В. П.
Антонов А. К.
Арбатов Г. А.
Аристов Б. И.
Архипов И. В.
Архипов В. М.
Ауельбеков Е. Н.
Афанасьев В. Г.
Афанасьев С. А.
Ахромеев С. Ф.
Багиров К. М.
Базовский В. Ц.
Байбаков Н. К.
Бакатин В. В.
Бакин Б. В.
Бакланов О. Д.
Баландин А. Н.
Баландин Ю. Н.
Бальмонт Б. В.
Бартошевич Г. Г.
Баталин Ю. П.
Бахирев В. В.
Башилов С. В.
Баштанюк Г. С.
Белоусов И. С.
Беляков О. С.
Березин А. И.
Бирюкова А. П.
Бобков Ф. Д.
Богомяков Г. П.
Бойко В. Г.
Болдырев И. С.
Борисенков В. М.
Бородин Л. А.
Бровиков В. И.
Бугаев Б. П.
Вайно К. Г.
Васильев Н. Ф.
Ващенко Г. И.
Ведерников Г. Г.
Величко В. М.
Власов А. В.
Войстроченко А. Ф.
Володин Б. М.
Вольский А. И.
Воронин Л. А.
Воронцов Ю. М.
Воропаев М. Г.
Воротников В. И.
Восс А. Э.
Гагаров Д. Н.
Герасимов А. Н.
Герасимов И. А.
Глушко В. П.
Говоров В. Л.
Голубева В. Н.
Голубева М. А.
Гончаренко Б. Т.
Горбачев М. С.
Горшков Л. А.
Горшков С. Г.
Гостев Б. И.
Греков Л. И.
Грибков А. И.
Гришкявичус П. П.
Грищенко П. С.
Громова М. С.
Громыко А. А.
Гроссу С. К.
Гудков А. Ф.
Гуженко Т. Б.
Гусев В. К.
Густов И. С.
Демиденко В. П.
Демирчян К. С.
Демичев П. Н.
Динков В. А.
Добрик В. Ф.
Добрынин А. Ф.
Долгих В. И.
Егоров А. Г.
Ежевский А. А.
Ельцин Б. Н.
Ельченко Ю. Н.
Емохонов Н. П.
Ермаков Н. С.
Ермин Л. Б.
Ершова И. М.
Ефимов А. Н.
Загладин В. В.
Зайков Л. Н.
Зайцев М. М.
Замятин Л. М.
Затворницкий В. А.
Захаров В. Г.
Зимянин М. В.
Золотухин Г. С.
Зоркальцев В. И.
Ивановский Е. Ф.
Игнатов В. Н.
Кавун В. М.
Казаков Л. Д.
Калашников В. И.
Каменцев В. М.
Капто А. С.
Карлов В. А.
Карпова Е. Ф.
Катушев К. Ф.
Качаловский Е. В.
Качин Д. И.
Качура Б. В.
Клепиков М. И.
Клименко И. Е.
Клюев В. Г.
Князюк М. А.
Ковалев М. В.
Колбин Г. В.
Колдунов А. И.
Колесников А. Я.
Колесников В. Г.
Колпаков С. В.
Конарев Н. С.
Коноплев Б. В.
Корниенко Г. М.
Королев А. М.
Костин В. С.
Кочемасов В. И.
Круглова З. М.
Кручина Н. Е.
Крючков В. А.
Кузнецов В. В.
Куликов В. Г.
Куликов Ф. М.
Кунаев Д. А.
Купцов В. А.
Куркоткин С. К.
Лемаев Н. В.
Лигачев Е. К.
Лизичев А. Д.
Литвинцев Ю. И.
Логунов А. А.
Ломакин В. П.
Ломако П. Ф.
Ломоносов В. Г.
Лошенков Ф. И.
Лукьянов А. И.
Лутак И. К.
Лушев П. Г.
Луцкиков А. П.
Ляшко А. П.
Майорец А. И.
Макаренко В. С.
Максимов Ю. П.
Малофеев А. А.
Малыхин В. М.
Мальков Н. И.
Мальцев В. Ф.
Манаенков Ю. А.
Маякин С. И.
Марков Г. М.
Марчук Г. И.
Масалиев А. М.
Масленников Н. И.
Маслюков Ю. Д.
Махкамов К.
Медведев В. А.
Мельников А. Г.
Мендыбаев М. С.
Месяц В. К.
Миронов В. П.
Мирошхин О. С.
Мишин В. М.
Мозговой И. А.
Моргун Ф. Т.
Морозов И. П.
Моторный Д. К.
Муравьев Е. Ф.
Мураховский В. С.
Мысниченко В. П.
Мясников А. П.
Назарбаев Н. А.
Никонов В. П.
Ниязов С. А.
Новожилов Г. В.
Ночевкин А. П.
Огарков Н. В.
Одинцов В. Е.
Орлов В. П.
Павлов В. Я.
Панов К. Н.
Парубок Е. Н.
Патиашвили Д. И.
Патон Б. Е.
Первышин Э. К.
Переверзева Н. В.
Петров В. И.
Петров В. А.
Петров Ю. В.
Плетнева В. Н.
Плеханов А. Н.
Плешаков П. С.
Полозков И. К.
Поляков В. Н.
Пономарев А. Ф.
Пономарев Б. Н.
Пономарев М. А.
Попов Н. С.
Попов Ф. В.
Прокофьев И. Н.
Прокопьев Ю. Н.
Птицын В. Н.
Пугин Н. А.
Пуго Б. К.
Разумов Е. З.
Разумовский Г. П.
Рахманин О. Б.
Ревенко Г. И.
Рекунков А. М.
Реут А. А.
Рыбаков А. Я.
Рыжков Н. И.
Рыков В. Н.
Рябов Я. П.
Савинкин Н. И.
Сазонов А. П.
Сайкин В. Т.
Сальков К.
Сизенко Е. И.
Силаев И. С.
Ситников В. И.
Славский Е. П.
Слюньков Н. Н.
Смиртюков М. С.
Смольский П. А.
Смыслов В. И.
Соколов Е. Е.
Соколов С. Л.
Соловьев Ю. Ф.
Соломенцев М. С.
Степанов В. С.
Строев Е. С.
Стукалин Б. И.
Сысцов А. С.
Табеев Ф. А.
Талызин Н. В.
Тарасевич Г. С.
Таратута В. Н.
Татарчук Н. Ф.
Теленнев П. М.
Теребилов В. И.
Терешкова В. В.
Терещенко Н. Д.
Титаренко А. А.
Тихомиров В. П.
Тихонов Н. А.
Толкунов Л. Н.
Толубко В. Ф.
Третьяк И. М.
Третьяков П. И.
Трофимов Ю. Н.
Трунов М. П.
Тяжельников Е. М.
Удалая Р. С.
Усманов Г. И.
Усманходжаев И. Б.
Уткин В. Ф.
Федирко П. С.
Федосеев П. Н.
Филатов А. П.
Финогенов П. В.
Фотеев В. К.
Фролов И. Т.
Ходырев В. Я.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй гэшүүндэ кандидадуу

Агеев Г. Е.
Алешин Г. В.
Алимов Т. А.
Антонов Н. А.
Ариnджанов М. М.
Афонин В. Г.
Бабенко А. А.
Басистов А. Г.
Бацанов Б. Т.
Белянов В. А.
Беляков А. М.
Бибин Л. А.
Бобовников Р. С.
Бобыкин Л. Ф.
Болдин В. И.
Боровикова З. И.
Браков Е. А.
Брежнев В. А.
Брутенц К. Н.
Брызга Л. Д.
Будыка А. Д.
Буренков С. П.
Бусыгин М. И.
Валов Ю. Н.
Варенников В. И.
Варначев Е. А.
Васильев Л. Б.
Велихов Е. П.
Величко И. И.
Владыченко И. М.
Вороновский Г. Ц.
Геллерт Н. В.
Гиренко А. Н.
Гладкий И. И.
Глушков Н. Т.
Гончар А. Т.
Грамов М. В.
Грибачев Н. М.
Григорьев В. В.
Гринцов И. Г.
Давыдов Н. Г.
Деменцев В. В.
Джаббаров И.
Дмитриев В. И.
Дмитриев И. Н.
Дыбенко Н. К.
Егоров Г. М.
Елисеев Е. А.
Ермаш Ф. Т.
Ефимов А. С.
Жуков Г. А.
Захаров В. А.
Иванова Т. Г.
Ивашко В. А.
Иевлев А. И.
Ильичев Л. Ф.
Казаков В. И.
Кадыров Г. Х.
Калин И. П.
Камай А. С.
Камалиденов З.
Капитанец И. М.
Карабасов Ю. С.
Карпов В. В.
Касимова В. А.
Квицинский Ю. А.
Киргизбаева Т. Б.
Киселев Г. Н.
Клейко С. В.
Клецков Л. Г.
Козловский Е. А.
Колбешкин А. Е.
Колмогоров Г. Д.
Коломиец Ю. А.
Комаров Н. Д.
Коновалов В. Н.
Константинов А. У.
Контюг В. А.
Коркин А. Г.
Королев М. А.
Кочетков Ю. П.
Кошоев Т. Х.
Кравцов Б. В.
Крючков В. Д.
Куанышев О. С.
Кулиджанов Л. А.
Лаптев И. Д.
Листов В. В.
Лобов Ю. И.
Логинов В. П.
Лукьяненко В. М.
Луньков Н. М.
Лучинский П. К.
Мамарасулов С.
Масол В. А.
Матафонов М. И.
Ментешашвили Т. Н.
Меркулова Г. В.
Метонидзе Г. А.
Мешков А. Г.
Мироненко В. И.
Можаев П. П.
Мукашев С.
Мырзашев Р.
Ненашев М. Ф.
Никитин В. В.
Никифоров В. М.
Никольский Б. В.
Образцов И. Ф.
Овчинников Ю. А.
Осипов В. В.
Павлов Н. А.
Паршина В. Р.
Паскарь П. А.
Пентюхов И. А.
Петрищев А. Г.
Погребняк Я. П.
Подольский Е. М.
Попков М. Д.
Попов Н. И.
Посибеев Г. А.
Примаков Е. М.
Радюкевич Л. В.
Рачков А. И.
Решетилов В. И.
Родин В. С.
Ромазан И. Х.
Романин Д. В.
Рубен Ю. Я.
Рыбаков А. М.
Рыжиков М. Б.
Сакалаускас В. В.
Салимов А. У.
Саркисян Ф. Т.
Саул Б. Э.
Сеидов Г. Н.
Сидоров В. В.
Скиба И. И.
Скляров Ю. А.
Слезко П. Я.
Смирнов В. И.
Смирнов Г. Л.
Снетков Б. В.
Сологуб В. А.
Сорокин А. И.
Спиридонов Л. Н.
Сташенков Н. А.
Торопов В. И.
Трояновский О. А.
Уланов Г. И.
Фалин В. М.
Фоминченко К. Е.
Фролов К. В.

Партиин XXVII съездын һунгаһан КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин гэ

Авакян Г. А.
Адылов В. Т.
Алексанкин А. В.
Ануфриев Г. И.
Балыкова Л. К.
Баранов А. А.
Бейшекеева З.
Беляев А. А.
Бухарин Н. И.
Быков В. А.
Вагрис Я. Я.
Владимиров Б. Г.
Военушкин С. Ф.
Воскавян Г. М.
Галкин Д. П.
Гилашвили П. Г.
Гребенюк В. А.
Гулова З. С.
Джумагулов А.
Драгунский Д. А.
Дубинин Ю. В.
Думачев А. П.
Ерпилов П. И.
Ефремов Л. Н.
Зверев А. И.
Израэль Ю. А.
Кабасин Г. С.
Капитонов И. В.
Касьянова Г. В.
Ковалев А. Г.
Комарова Д. П.
Комиссаров В. Г.
Конопов В. Ф.
Коппель Х.-М. О.
Костюков И. И.
Красненкова В. Ф.
Криворучко Л. Л.
Лаптев П. П.
Лосев С. А.
Максимкина А. М.
Моисеев Н. А.
Мокану А. А.
Наяшков И. С.
Низовцева А. А.
Одобеску В. С.
Паллаев Г.
Попов Н. И.
Постников С. И.
Рзаева Т. Н.
Ромазанов К. З.
Рубцов П. Ф.
Рыбаков И. В.
Рындина А. Н.
Рюйтель А. Ф.
Сагдиев М. Р.
Самилык Н. И.
Сизов Г. Ф.
Смирнова Л. Е.
Снеткова Т. Н.
Сонгайла Р.-Б. И.
Степанов В. Т.
Сторожук А. В.
Стульпинене З. А.
Субботин А. М.
Сухорученкова Г. Ф.
Татлиев С. Б.
Ткачев С. П.
Трофимова Т. Г.
Трубилин Н. Т.
Ульянов М. А.
Фатеев А. М.
Халдеев М. И.
Харламов А. П.
Ходжамурадов А.
Хусаинов Ю. И.

...ухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

...ВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ПРОГРАММА

ШЭНЭ НАЙРУУЛГА.

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ баталагдан абтаа

ОРОШОЛ

...ктябриин социалис ...мүндэлһэн Сове... ...ехэ, алдарта зам ...мунис партиин хү... ...о бүхэдэлхэйн-түү... ...нууд туйлагдаа. Хү... ...ангиин, бүхы ажал... ...һые залан сэхээр сахихадаа, марк... ...нскэ һургаалаар, ...но тэмсэлэй ба со... ...улалтын баян дүй ...зэбсэгжүүлэгдэһэн ...арадые коммунис ...болон эб най... ...ргы замаар бата ...эр хүтэлнэ.

...нуудай түрүүшын документ —«Ком...ин манифест» дотор соносхогдоһон обществые социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгаха суртал һургаалнуудай, Парижай Коммунын геройнуудай залиршагүй баатаршалгын, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин, Россин революционно-демократическа хүдэлөөнэй революционно ёһо заншалнуудай нэрэ солодо хүрэмэ уг залгамжалагша боложо, парти политическэ оршон байдалда гараһан байгаа.

Научна коммунизмын үндэһэ һуурие табигшад Карл Маркс болон Фридрих Энгельс ангиин тэмсэлэй түүхэтэ дүй дүршэлдэ, хүн түрэлтэнэй түрүү ухаан бодолой туйлалтануудта түшэглэжэ, ниитын хүгжэлтын жама ёһото хуули гуримуудые нээгээ, капитализмын зэабол һандаран уналгые теоретическэ талаарнь элирхэйлэн харуулаа, шэнэ, коммунис обществые зохёогшо пролетариадай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ үүргые үндэһэлэн зохёогоо. «Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн тэдэнэй дүлэтэ уряа мүнөөшье хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дайшалхы лозунг байһан зандаа.

Маркс болон Энгельсын хэрэгые үргэлжэлүүлһэн оюун ухаатан Владимир Ильич Ленин түүхэтэ шэнэ эрхэ байдалда тэдэнэй һургаалые али бүхы талаһаань хүгжөөһэн, мүнөө үеын үндэһэн шухала асуудалнуудта харюунуудые үгэһэн, социалис революциин ба социалис байгуулалтын теорёор, дайн ба эб найрамдалай асуудалнуудаар эрдэм ухаанда үндэһэлһэн хараа бодолоор хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе зэбсэгжүүлһэн байгаа.

Марксизм-ленинизм — ниитэ нэгэн революционно һургаал мүн. Агуухэ Ленинэй байгуулһан парти научна социализмые хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй ниилүүлэн нэгэдүүлгын, теори болон ажал ябуулгын таһаршагүй холбоотой байлгын бодото бэелэл болоно. Тэрэ хододоо марксизм-ленинизмын парти, революционно ажал ябуулгын парти байгаа, мүнөөшье байна, саашадаашье байха юм.

Түүхэтэ шата бүхэндэ КПСС тэрэнэй Программанууд дотор эрдэм ухаанда үндэһэлэн табигдаһан зорилгонуудые шиидхэдэг байгаа.

1903 ондо II съезд дээрэ түрүүшынгээ Программые большевигүүдэй парти баталан абаад, хаанта засагые, удаань капиталис байгуулалтые унагаахын тула Россин гурбан революциин гал дүлэн соогуур хүдэлмэришэн ангиие, таряашадые, бүхы ажалшадые хүтэлбэрилһэн байгаа. 1917 оной октябрь һарада хүдэлмэришэн анги политическэ засагаа гартаа абаа һэн. Түүхэдэ түрүүлэн хүдэлмэришэд болон таряашадай гүрэн байгуулагдаһан юм. **Шэнэ дэлхэй байгуулагдажа эхилээ.**

1919 ондо VIII съезд дээрэ парти хоёрдохи Программаяа баталан абаад, социализм байгуулгын зорилго табиһан байна. Хүнэй ябаагүй замаар дабшажа, туйлай ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабажа, үзэгдөө дуулдаагүй баатаршалга гарган, Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арад В. И. Ленинэй зохёоһон социалис байгуулалтын түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлээ. **Манай орон дотор социализм бодотоор бэелүүлэгдээ.**

1961 ондо XXII съезд дээрэ парти гурбадахи Программаяа баталан абаад, коммунис байгуулалтын бүхы шэглэлнүүдээр асари ехэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһан байгаа. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые, экономическа ба социальна харилсаае, социалис демократиис, соёл болбосоролые хүгжөөлгэдэ, шэнэ хүниие бүрилдүүлэн хүмүүжүүлгэдэ совет общество ехэ амжалтануудые туйлаа. **Оромнай хүгжэнги социализмын шатада оробо.** Дарлалта мүлжэлгын, ээрхэг түримхэй ябуулгын ба дайн байлдаанай империалис политикада эсэргүү, эб найрамдалай, демократиин болон социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй хүсэтэ эрхэ нүхэсэл болохо Советскэ Союзай үүргэ үргэн дээшэлээ.

Тэрэнэй теоретическэ ба политическэ гол захяа заабаринуудай үнэн зүб байһые гурбадахи Программын баталагдан абтаһанһаа хойшо үнгэрһэн үе саг батадхаа. Гэхэтэй хамта олдоһон дүй дүршэл, орон доторой ажабайдалда, дэлхэй дээрэ болоһон хубилалтануудай удхые эрдэм ухаанай үндэһөөр бодомжолго ойлголго совет обществын хүгжэлтын хараа замуудые, эсэсэй гол зорилго туйлгаха — коммунизм байгуулгын харгы замуудые, арга хэрэгсэлнүүдые, түүхэтэ шэнэ эрхэ байдалда уласхоорондын политикын зорилгонуудые эли бодоор, наринаар тодорхойлхо арга олгоно.

Мүнөөнэй найруулгын КПСС-эй гурбадахи Программа — социализмые түсэбэй ёһоор, али бүхы талаһаань нарижуулан һайжаруулха, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаһанай үндэһөөр коммунизм тээшэ совет обществые саашадань дабшуулха программа мүн. Энэ хадаа эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй программа мүн.

Нэгэдэхи бүлэг

КАПИТАЛИЗМҺАА СОЦИАЛИЗМ БОЛОН КОММУНИЗМДА ШЭЛЖЭН ОРОЛГО—МҮНӨӨ ҮЕ САГАЙ ГОЛ УДХА МҮН

Агуухэ Октябриин социалис революци ба СССР-тэ социализм байгуулга

...революциһаа эхил... ...измһаа социализм ...үрэлтэнэй хэһэн бү... ...түүхэтэ эрьелтэ ха... ...хүгжэлтын зайла... ...дүн мүн.

...зм — хүн түрэлтэнэй ...дарлалта мүлжэлгын ...байгуулалта мүн. Үй... ...ын хүсэнүүдые аса... ...хүгжөөгөөд, удаань ...льна дэбжэлтын зам ...ехэ хаалта болоһон

...змын түүхэ — тэрэ... ...рилдөөе — үйлэдбэ... ...ын шэнжэ үбэршэлгын ...италис гурим хоёрой ...и зүрилдөөе гүнзэ... ...хүдэлмэришэн ан... ...ажалшадые дарлан ...һужэраелгын, ажал ...италай, дарлагдагшад ...лагшадай хоорондо... ...эй хурсадалгын түү... ...з хадаа ажалша хү... ...лай ехэ гарза хохи... ...уулдаг экономическа ...уралгын, социально... ...хэ үймөө хүлгөөнүү... ...гэрхы дайн байл... ...болон хёмороо зү... ...нүүдэй түүхэ мүн.

...ые нэгэ газарта суг... ...томодхон хамтадха... ...XX зуун жэлэй эхеэр ...ска ба политическэ ...байдалай гол арга хэ... ...ые булимтаран эзэм... ...италистнуудай хүсэ ...нополис холбоонуудые ...н байгаа. Тиигэжэ ка... ...өөрынгөө дээдэ ба ...шатада — империа... ...шатада оробо. В. И. ...эһэнэй ёһоор, «им... ...капитализм нацинуу... ...и ехээр дарлан мүл... ...ээрхэг түримхэй дайн ...уудай гол эшэ үндэ... ...о.

...ализмын шатада ка... ...йлэдбэриин харилсаае ...үйлэдбэриин харил... ...лгэхын тула матери... ...хэ байдал байгуулаг... ...алтата социалис рево... ...эгдэхээр жама ёһо... ...н хүнһөө дулдыдаха ...эсэлнүүд бии болоно. ...й обществые револю... ...ёһоор шэнэдхэн хубил... ...шэнэ обществые бай... ...үүргые түүхэ хү... ...шэн ангида даалгаһан ...Энээние бэелүүлхэдээ, ...гтал өөрынгөө ангиин ...ые бэшэ, харин бүхы ...ай аша туһые сахина

...а хаанта засагай дар... ...лжэлгээр, крепостной ...байдалай үлэгдэлнүү... ...жэраен дэбэргэгдэһэн ...лизмын хёмороо зү... ...өөнүүд тон үргэн дэ... ...болоһон байгаа. Рос... ...хоорондын империа... ...н эгээл һула хубинь, тэ... ...ёмороо зүришэлдөө... ...үндэһэн шухала пунктнь ...Дэлхэйн революционно ...энэй түб имагтал иишэ ...ерээ. Дэлхэйн бур... ...дарлалта мүлжэлгын ...түрүүлэн таһара тата... ...эн хүшэр хүндэ, харюу... ...й зорилго Россин про... ...адай урда табигдаһан ...Имагтал энээние шэ... ...лэй партиин — пролета... ...дайшалхы революцион... ...иин хүтэлбэри доро бэе... ...болохо байгаа.

...шевик партиие бай... ...а Россин болон уласхоо... ...ын хүдэлмэришэнэй хүдэ... ...түүхэдэ эрид эрьелтын пункт болоо һэн. Тэрэ ниитын хүгжэлтын бодото эрилтэ хэрэглэмжын, пролетариадай ангиин тэмсэлэй эрхэ нүхэсэл, эрдэм ухаагаар уридшалан мэдэлгын аша үрэ, В. И. Ленинэй тэрэниие тойрон жагсаһан марксистнуудай политическэ ба эмхидхэхы эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгын үрэ дүн болоо. «Манадта революционернүүдэй эмхиие үгэгты, тиигэбэлтнай бидэ Россие хубилган шэнэлхэбди!» гэһэн ленинскэ уряае Россин обществын хүдэлмэришэд, түрүү хүнүүд, ажалша арадай эрхим түлөөлэгшэд ухаан бодолоороо, зүрхэ сэдьхэлээрэ халуунаар һайшааба. Партиин үзэл сурталай политическэ болон эмхидхэлэй гол ёһонуудые, олониитын дунда тэрэнэй ябуулдаг хүдэлмэриин онол аргануудые В. И. Ленин зохёогоо һэн. Ревизионизмтай, хархис оппортунизмтай, догматизмтай, хэтэрхэй зүүнэй үзэлтэй эбсэшэгүй шанга тэмсэлэй үедэ шэнэ түхэлэй парти байгуулагдажа, бэхижүүлэгдээ бэлэй.

1905—1907 онуудай революци—империализмын үе сагтахи арадай түрүүшын революци — хүдэлмэришэн ангиин хүсые харуулжа, пролетариадай саашанхи илалтануудай эхи табяа һэн. 1917 оной февралиин буржуазно-демократическа революци хаанта засагые унагаагаа һэн. Гэбэшье тэрэ социальна ба национальна дарлалта мүлжэлгэһөө, империалис дайнай үйдхэр гашуудалнуудһаа арад олониитые сүлөөлжэ шадаагүй, Россин обществые гасалан зоболондо оруулһан хёмороо зүришэлдөөнүүдые усадхан зайсуулаагүй байгаа. Социалис революци үе сагай зайлашагүй эрилтэ болобо.

Россин хүдэлмэришэн анги революционно үндэр ехэ үзэл сододоороо, эмхидхэлээрээ шалгардаг байгаа. Политическэ тулалдаануудта хатуужаһан, революционно түрүү теоритой большевик парти тэрэниие хүтэлбэрилөө һэн. Империализмын оршон байдалда нэгэ гү, али хэдэн тусгаар оронуудта пролетарска революциин илалта туйлаха аргатай байһан тухай һургаал зохёогоод, Ленин тэрэниие тэмсэлэй тодо хараа зорилгоор зэбсэгжүүлээ бэлэй.

Большевигүүдэй партиин уряагаар, тэрэнэй хүтэлбэри доро хүдэлмэришэн анги капиталай засагта эсэргүү шиидхэхы байлдаанда ороһон байгаа. Парти социализмын түлөө пролетарска тэмсэлые, газарай түлөө таряашадай тэмсэлые, Россин дарлагдаһан арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые, империалис дайнда эсэргүү, эб найрамдалай түлөө ниитэ арадай хүдэлөөе нэгэ хүсэтэ урасхал болгожо нэгэдүүлэн, буржуазна байгуулалтые унагааха талаар тэрэниие шэглүүлһэн байгаа.

Агуухэ Октябриин социалис революци бүхэдэлхэйн түүхэдэ эрид хубилалтын үйлэ хэрэг болоо, дэлхэйн хүгжэлтын хараа шэглэлые, гол эрхэ нүхэсэлнүүдые тодорхойлоо, эрьешэгүй үйлэ хэрэгтэ—капитализмые шэнэ, коммунис ниитын-экономическа байгуулалтаар һэлгэлгэдэ эхи табяа.

Түүхэдэ түрүүлэн пролетариадай диктатурын гүрэн байгуулагдажа батадхагдаба. Бүхы ажалшадые тойруулан нэгэдүүлһэн хүдэлмэришэн анги капитализмһаа социализмда шэлжэн оролгын орёо шухала зорилгонуудые шиидхэжэ, шэнэ обществын үндэһэ һуурие байгуулжа захалаа һэн.

Политическэ засагаа эзэмдэн абалга, граждан дайнай фронтнууд дээрэ туйлагдаһан илалтанууд, хариин сэрэгэй булимтаран эзэмдэлгые һамна бута сохилго, шэнэ байдал байгуулгын харза замууд ажалшадта айхабтар ехэ хүсэ шадал нэмээһэн, революционно эршэ зориг бадаруулһан байгаа. Ажахын һандарэн һалалтаһаа, контрреволюционно үгсөөнүүдһээ, буржуазин ушаруулһан бэрхэшээл түбэгүүдһээ, ороной технико-экономическа, соёлой гээгдэлһээ уламжалан тохёолдоһон гээгдэл хохидолнуудые, бэрхэшээл түбэгүүдые тэдэнэр дабажа гараһан байна. Дамжан орохо үеын ангиин тэмсэл заримдаа орёо зүрилдөөтэй болодог байгаа. Советүүдэй орон капиталис дайсан хэрша хүреэлэлгын хатуу шанга добтолгонуудта, сэрэгэй болон политическэ олон тоото һүйдхэлтэ ябуулгануудта дайргаһан байха юм.

Олониитын эдэбхи үүсхэлдэ түшэглэжэ, хархис болон «зүүнэй» хэлбэрилтэй оппортунистнуудай добтолгонуудта харюу сохилто үгэжэ, үзэл сурталай-политическэ ба эмхидхэлэй нэгэдэлээ бэхижүүлэн, парти социализм байгуулха ленинскэ генеральна хараа шугамаа хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлээ.

Үйлэдбэриин гол хэрэгсэлнүүд арадай мэдэлдэ ороо һэн. Газарые, фабрика, заводуудые, банкнуудые **гүрэнэй мэдэлдэ абалга** ниитын социалис зөөрие баталхын, хүгжөөхын, ажахые түсэблэлгын гуримаар эмхидхэхын тула шухала үндэһэ һуури табиһан байгаа. Ороноо **индустриин үндэһэ һуури дээрэ гаргалга** Советскэ Союзые хүсэн түгэлдэр промышленна гүрэн болгоо. Хүдөө ажахые **хамтаруулга** экономическа харилсаануудта, таряашадай бүхы ажабайдалда гүнзэгы ехэ хубилалта болоһон байгаа. Хүдэлмэришэн анги болон таряашадай холбоон социально-экономическа бата үндэһэ һуури дээрэ табигдаба. **Соёлой хубисхалай** бэелүүлэгдэһэнэй ашаар үзэг бэшэггүйдэлгэ усадхагдажа, ажалша хүнэй зохёохы хүсые хүгжөөхын, оюун ухаан бодолые һалбаран бадаруулхын тула үргэн зам нээгдэһэн, социалис интеллигенци бүридүүлэгдэһэн, марксистко-ленинскэ суртал һургаал совет хүнүүдэй ухаан бодолдо гол үүргэ дүүргэдэг болоһон байгаа.

Национальна асуудалые шиидхэлгэ — социализмын асари ехэ туйлалта мүн. Октябриин илалта национальна дарлалта мүлжэлгые, нацинууд болон арад үндэһэтэдэй тэгшэ бэшэ эрхые хэтын хэтэдэ усадхаа һэн. Адли эрхэтэй арадуудай һайн дуранай үндэһөөр ниитэ нэгэн олонациональна гүрэн — Совет Социалис Республикануудай Союз боложо хамтаран нэгэдэлгэ айхабтар ехэ үүргэ дүүргээ. Социалис байгуулалтын үедэ урдын национальна заха булэн газар нютагууд экономическа, социальна ба соёлой талаараа хурдан түргэнөөр хүгжөө. Национальна хёмороон усадхагдаба, СССР-эй бүхы арадуудай аха дүүтэй хани барисаан, нягта харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга ажабайдалайнь хэм хэмжүүр болобо.

Энэнь бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай социальна эрид эрьелтэ хэгдээ — үмсын зөөриин олон зуун жэлэй дарлалта мүлжэлгэ хэтэдээ усадхагдаа, хүниие хүнэй дарлан мүлжэлгэ зайсуулагдаа гэһэн удхатай һэн. Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин, бүхы үндэһэ яһанай ажалшадай хамтын аша туһын үндэһэ һуури дээрэ совет обществын социально-политическэ ба үзэл сурталай нэгэдэл бэхижүүлэгдэбэ. Ажалша хүн оронойнгоо бүрин эрхэтэ эзэн болоо. **Тиигэжэ СССР-тэ социалис общество гол түлэб байгуулагдаһан байгаа.**

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн шэнэ байгуулалтада хатуу шэрүүн шалгалта болоһон юм. Партияа нягтаар тойрон жагсажа, үзэгдөө дуулдаагүй баатаршалга гарган, совет арад болон тэдэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд дэлхэйн империалис хархис хүсэнэй гол отрядые — Германиин фашизмые бута сохёо һэн. Нацис дарлалта мүлжэлгэһөө Европын арадуудые сүлөөлэлгэдэ, гитлеризмын хархис этэгээдүүдһээ дэлхэйн хүгжэлтэ дэбжэлтые аршалан абаралгада туйлаһан илалтаараа Советскэ Союз шиидхэхы хубитаяа оруулһан байгаа. Фашис Германиие, милитарис Японие бута сохилго эб найрамдалай, демократиин, национальна сүлөөрэлгын ба социализмын түлөө арадуудай тэмсэлдэ шэнэ арга боломжонуудые нээгээ. Совет арадай туйлаһан илалта Совет гүрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндые улам дээшэлүүлбэ.

Богонихон болзор соо СССР дайнай хүндэ хүшэр шархануудые эдэгээжэ, экономическа, эрдэм-техникын ба өөһэдыгөө хамгаалха хүсэеэ нилээд бэхижүүлһэн, уласхоорондын байдалаа бэхижүүлһэн байгаа. **Манай орон дотор социализм хүсэд дүүрэнээр, эсэслэн илаа.**

Туйлаһан амжалтануудтаа түшэглэжэ, совет общество экономическа, социально-политическэ ба оюун ухаан бодолой хүгжэлтэдэ урагшаа бата найдамтайгаар дабшаа һэн. Орон доторнай арадай ажахын ниитэ нэгэн комплекс байгуулагдаа. Ороной хойто ба зүүн хубинуудта үргэн ехэ шэнэ районууд ашаглагдаа, байгаалиие хэрэглэлгэ һайжаруулагдаа. Национальна доход, ниитын ажалай бүтээсэ нилээд үргөө. Арад зоной һуудал байдал улам һайжаруулагдаа, гэр байра бариилгын асари ехэ программа бэелүүлэгдээ. Арадай оюун ухаан бодолой баялиг арьбадхагдаа, бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда орохо хэрэг бэелүүлэгдээ. Совет эрдэм, техникэ элитэ ехэ амжалтануудые туйлаа. Советскэ Союзда түрүүшын атомна электростанци, түрүүшын атомна ледокол баригдаа, Газарые тойрон дабшадаг түрүүшын хэмэл одон табигдаа, хүниие һуулгаһан замбуулинай түрүүшын онгосо ниидхүүлэгдээ.

Социалис ниитын харилсаан бэхижүүлэгдээ. Хүнүүдэй социальна ба интернациональна шэнэ нэгэдэл — совет арад бүридүүлэгдээ. Пролетариадай диктатурын гүрэн ниитэ арадай социалис гүрэн боложо, үргэн хүгжөө.

Большевик ёһоор залан сэхэ байжа, өөһэдтөө шүүмжэлхы ёһоор хандажа, үргэн олониитын дэмжэлгэдэ түшэглэжэ, парти нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгын хойшолонгуудые, партийна ба гүрэнэй хүтэлбэриин ленинскэ ёһо гуримуудһаа хадууралгануудые усадхан зайсуулха талаар, гансал өөрын һанал бодолые баримталгын, дура зоргоороо аашалалгын шэнжэтэй алдуу эндүүнүүдые заһаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһан байгаа. Социалис демократи саашадаа хүгжөөгдөө, совет хуули ёһон бэхижүүлэгдээ.

Совет арадай оролдосотой ажал, экономикодо, социальна ба политическэ һалбаринуудта, эрдэм, соёлдо туйлагдаһан асари ехэ амжалтанууд манай орониие хүгжэнги социализмын шатые нээһэн түүхын шэнэ үедэ гаргаһан байгаа.

СССР болон США-гай, Варшавска Договорой эмхиин ба НАТО-гай хоорондо сэрэгэй-стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүри тогтоолго социализмын түүхэтэ туйлалта мүн. Тэрэ СССР-эй, социалис оронуудай болон түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй байдалые батадхаа, дэлхэйн ядерна дайнда илалта туйлаха гэһэн империалис ээрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй һанаашалгануудые буруу һүрөө. Имэ тэнсүүриие тогтоохо гээшэ эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые лаб хангалгын ехэ эрхэ нүхэсэл болоно.

СССР-эй, бусад социалис оронуудай дүй дүршэл хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтын капитализмһаа булюу һайн шата болохо шэнэ обществын социально-экономическа, политическэ, үзэл сурталай болон моральна арсашагүй булюу талануудые бэта найдамтайгаар элирхэйлэн харуулна, буржуазна байгуулалтын шиидхэжэ шадахагүй байһан асуудалнуудта харюу үгэнэ.

Социализм хадаа түг дээрэнь «Бүхы юумэ хүнэй түлөө, бүхы юумэ хүнэй аша туһада» гэжэ бэшэгдэнхэй общество мүн.

Энэ хадаа:

— үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые арадай мэдэлдэ үгэһэн, хүниие хүнэй мүлжэлгые, социальна дарлалтые тусхай эрхэтэй үсөөнхидэй засагые, олон миллион хүнүүдэй үгытэй ядуу байдалые, үзэг бэшэггүйдэлгые хэтэдэнь усадхаһан;

— үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр, түсэбэй ёһоор хүгжөөлгэдэ үргэн харгы нээһэн, эрдэм-техникын дэбжэлтын олон миллион хүнүүдые хүдэлмэригүй болгодоггүй, бүхы арадай һуудал байдалые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулһан;

— ажаллаха адли тэгшэ эрхэ хангаһан, «Хүн бүхэнһөө — бэлиг шадабаринь зэргээр, хүн бүхэндэ — хэһэн ажалайнь зэргээр» гэһэн гол ёһонтой зохилдуулжа, тэрэниие үнэн зүбөөр урмашуулха эрхэ олгоһон, түлөөһэгүй медицинскэ хангалга, гэгээрэл, тон бага түлбэритэй гэр байра гэхэ мэтын социальна аша туһаар хүн зониие хангаһан;

— хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай ба интеллигенциин эбдэршэгүй бата холбоое батадхаһан, эрэшүүл болон эхэнэрнүүд адли тэгшэ эрхэнүүдтэй, тэдэниие бэелүүлхэ арга боломжотой, залуу үетэндэ ерээдүйдэ найдамтай харгы зам нээһэн, ажалай ветерануудые социальна талаарнь лаб хангаһан;

— национальна адли тэгшэ бэшэ эрхэ усадхаһан, бүхы нацинууд ба арад үндэһэтэдтэ юридическэ болон бодото адли тэгшэ эрхэ олгоһон, хани барисаае, аха нүхэсэлые батадхаһан;

— бодото демократиин засаг — арадай аша туһада тэдэнэй өөһэдынь хүтэлжэ байдаг засаг тогтооһон, хүгжөөһэн, үйлэдбэриин, ниитын ба гүрэнэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ эрхэтэдые улам бүри үргэнөөр, бүрин эрхэтэйгээр хабаадуулгые хангаһан;

— хүнэй эрхэнүүд ба сүлөөнүүдые, суртал һургаалнуудые, хүнэй нэрэ хүндые бодото удхаар нэбтэрүүлһэн, эрхэнүүд болон үялгануудай нэгэдэлые хангаһан, сэдьхэл бодолой ниитэ нэгэн хуули ёһонуудай, хэм хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһан, бултанда болон хүн бүхэндэ нэгэн адли жаяг журам сахиха арга олгоһон, хүнэй али бүхы талаараа хүгжэхынь тула улам бүри таарамжатай эрхэ байдал байгуулһан;

— марксистско-ленинскэ ёһотойл энэрхы һайхан суртал һургаалай бэелүүлэгдэжэ байһан, арад олониитэдэ эрдэм мэдэсын бүхы баялигуудые шудалха арга олгоһон, ниитэ дэлхэйн соёлһоо эгээл эрхим һайниень бэедээ шэнгээһэн, түрүү соёл болбосоролые байгуулһан;

— социальна үнэн зүб байдалда, коллективизмдэ ба нүхэд ёһоной туһаламжада үндэһэлдэг ажабайдалай социалис түхэл шэнжые байгуулһан, ажалша хүндэ ерээдүйдөө этигэл найдал түрүүлһэн, ниитын шэнэ харилсаае, өөрынгөө хуби заяае зохёоһон общество болоно.

Социализм хадаа бээ дааһан байдал, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтэ тээшэ арадуудай хүсэл эрмэлзэлые дэмжэхэ талаар уласхоорондын оршон байдалда тэрэнэй һанал хүсэлэй ба ажаябуулгануудай шэглүүлэгдэһэн, гол зорилгодо — эб найрамдалые ханган бэхижүүлгэдэ хабаадуулагдаһан общество мүн.

Түүхын хүгжэлтын шэнэ шатада манай партиин, совет арадай үмэнэ социалис обществые али бүхы талаарнь нарижуулан һайжаруулгын, саашадаа коммунизм тээшэ дабшаха зорилготойгоор тэрэнэй арга боломжонуудые, булюу талануудые бүри гүйсэд дүүрэнээр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ зорилго үргэн хэмжээнтэйгээр табигдана.

II. Мүнөөнэй дэлхэй дээрэ түрүү болон хархис хүсэнүүдэй хоорондо боложо байгаа тэмсэл

Социальна сүлөөрэлгын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ үйлэ хэрэг Агуухэ Октябрьһаа эхитэй юм. Тиин Германиин фашизм болон Японой милитаризмын бута сохигдоһоной һүүлээр хэдэн оронуудта — Европодо, Азида, мүн һүүлээрнь Америкэдэшье мүлжэгшэ дарлагшадай засаг унагаагдаһан байна. **Манай орондо анха түрүүн бэелһэн социализм дэлхэйн байгуулалта болоо.** Шэнэ общество байгуулха тухай марксистско-ленинскэ теори уласхоорондын хэмжээгээр бодото хэрэг дээрэ шалгагдаа, социализм газар дэлхэйн үргэн уудам дайдада илан батажаа. Олон зуун миллион хүнүүд коммунис соёл болбосорэл байгуулха замаар дабшажа ябана. Улам олон шэнэ арадууд капитализмда этигэхэеэ болино, өөрынгөө хүгжэлтын хараа замые тэрээнтэй холбохо дурагүй болоно, өөһэдынгөө оронуудые социалис ёһоор хубилгаха замуудые нэтэрүү шангаар бэдэржэ олоно.

Социализмын амжалтанууд яахадаа бүри ехээр сэдьхэл доһолгоноб гэхэдэ, тэдэ тон богонихон түүхэтэ болзорто, империализмын таһалгаряагүй хашалга халдалгын эрхэ байдалда туйлагдаа бшуу. Империализм экономическа хашалта болон үзэл сурталай талаар һүйдхэлтэ ябуулга хэхэһээ эхилээд, контрреволюционно урбалтануудые эмхидхэхэ, сэрэгэй булимтаралга хэхэ гэһэн сэхэ һэдэлгэнүүдые гаргаһан байна.

Социалис оронуудта олдоһон дүй дүршэл буурашагүй ехэ удха шанартай. Үнгэрһэн арбан жэлнүүд социалис байгуулалтын дүй дүршэлые баяжуулаа, социализмын дэлхэйн элдэб олон янза түхэлтэй байһые эли тодоор харуулаа. Гэхэтэй хамта **социализмын юрэнхы хуули ёһонуудынь** айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ эдэ арбан жэлнүүдэй дүй дүршэл харуулна. Тэдэ хуули ёһонуудынь иимэ гэбэл: хүдэлмэришэн ангиин гол үүргэ дүүргэдэг ажалшадай засаг; научна социализмын суртал бодолоор зэбсэгжэһэн Коммунис партиин зүгһөө обществын хүгжэлтые хүтэлбэрилгэ; үйлэдбэриин гол хэрэгсэлнүүдэй ниитын зөөри боложо тогтолго ба энээнэй үндэһөөр экономикые арадай аша туһада түсэбэй ёһоор хүгжөөлгэ; «Хүн бүхэнһөө — бэлиг шадабаринь зэргээр, хүн бүхэндэ — хэһэн ажалайнь зэргээр» гэһэн гол ёһые бэелүүлгэ; социалис демократиие хүгжөөлгэ; бүхы наци болон арад үндэһэтэдэй адли тэгшэ эрхэ ба хани барисаан; революционно туйлалтануудые ангиин дайсадай халдалга добтолгоһоо хамгаалалга.

Юрэнхы хуули ёһонуудые социалис орон бүхэнэй тодорхой эрхэ байдалда хэрэглэхэ гээшэ тэдэнэй найдамтайгаар урагшаа дабшаха, мүн хүгжэлтэдэ ушарһан бэрхэшээлнүүдые дабаха ба бии болоһон зүрилдөөнүүдые саг соонь шиидхэхэ үндэһэ һууринь, социалис хүгжэлтын ниитэ үйлэ хэрэгтэ засагаа баригша Коммунис партинуудай бодото оруулалтань мүн.

Уласхоорондын харилсаанда урдань байгаагүй, тиин социалис гүрэнүүдэй хоорондо хүгжэжэ байгаа шэнэ түхэлэй харилсаае социализм бии болгоо. Социально-экономическа болон политическэ нэгэн түхэлэй байгуулга; марксистско-ленинскэ үзэл суртал; ангиин талаар һаналаа нэгэдэлгэ; хани барисаан, мүн шэнэ общество байгуулха, хамгаалха зорилгонуудые шиидхэхэдээ, харилсан ажаллалга, бэе бэедээ туһалалсалга; эб найрамдалай, дэлхэйн аюулгүй байдалай болон ниитын дэбжэлтын түлөө тэмсэл; адли тэгшэ эрхэтэй байлга, гүрэн бүхэнэй бээ даанхай байдал болон бүрин эрхыень хүндэлэлгэ — эдэ хадаа тэрэ шэнэ харилсаанай бата бэхи үндэһэ һууринь мүн.

Социалис интернационализмын харилсаан **социалис хани нэгэдэл** дотор эгээл дүүрэнээр бэелэн харагдаа. Хани нэгэдэлдэ ородог оронууд — Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй, Варшавска Договорой эмхиин гэшүүд нэгэн ниитэ үндэһэн шухала аша туһануудтай, уг зорилготой, мүн олон талын, үргэн холбоо харилсаатай байдаг, уласхоорондын оршондо бэелүүлдэг ябуулгаяа таарулдуулдаг. Оронуудай иимэ хани нэгэдэл түүхэдэ үшөө байгаагүй юм. Тус нэгэдэл дотор ямаршье гүрэн онсо эрхэнүүд ба хүндэ ямбануудтай байдаггүй ба байжа шадахагүй, тэрээн дотор уласхоорондын харилсаан үнэхөөрөө арадуудай хоорондохи харилсаан болонхой, мүн тэрээн дотор дээдэ партийна болон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдһөө эхилээд, ажалша коллективүүд хүрэтэр; хамаг бүхы шатаар үрэ ехэтэй холбоон бии болоод хүгжэжэ байдаг. Тус хани нэгэдэл социалис байгуулалтые эрхилхэдэнь, аха дүү гүрэнүүдэй хүсэ шадалыень арьбадхадаг, тэдэнэй аюулгүй байдалые найдамтайгаар хангаха хэрэгтэ туһалдаг.

Социалис оронууд улам ойро дүтэ болохо ёһотой гэһэн зайлашагүй эрилтэ социализмын шэнжэ шанарһаа дулдыдан гарана. Хэрбээ капиталис дэлхэйдэ экономическа, социально-политическэ болон соёлой тэгшэ бэшэ хүгжэлтын хуули ёһоной ээрхэн байдаг, тиин хүсэтэй оронуудынь хүсэгүй оронуудаа дээрмэдэн баяжадаг, тэдэнэйнгээ гээгдэнги байдалые али бүхы аргаар гүнзэгырүүлдэг һаань, социализм һулаар хүгжэнги оронуудые түрүү оронуудай хэмжээндэ хүрэтэр дэбжээн хүгжөөхэ шухала эрхэ нүхэсэл байгуулдаг юм. Социалис оронуудай ниитын хүгжэлтын хэмжээнэй улам дээгүүр, улам адлирхуу байха бүринь тэдэнэй холбоо харилсаанинь улам баян, гүнзэгы байжа, тэдэнэй ойро дүтэ бололгонь бүри нягта болодог юм.

Социализмын дэлхэйн байгуулалтын бии бололго, социалис хани нэгэдэлэй бүридэлгэ ба бэхижэлгэ **уласхоорондын оршондохи хүсэнүүдэй тэнсүүриие үндэһөөрнь хубилгаһан байна.** Энэнь социальна дэбжэлтэ, демократи, национальна эрхэ сүлөө болон эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудай аша туһада хабаатай. Социалис хани нэгэдэл — мүнөө үеын тон ехэ нэрэ хүндэтэй хүсэн мүн. Тэрээнгүйгөөр дэлхэйн политикын ямаршье асуудалые шиидхэхын аргагүй. Тэрэ хадаа дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай бата бэхи түшэг тулгуури, уласхоорондын харилсаанда тааруу зохид, эб найрамдалта, демократическа ёһонуудые эгээл шууд шангаар хамгаалагша хүсэн, империалис хархисуудай замдахи гол һаад мүн.

(Үргэлжэлэлынь удаадахи нюурнуудта).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ПРОГРАМ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта).

Ерээдүй тэхэ эрмэлзэhэн, социализмын залуу дэлхэйн урдаhаа үшөөл ехэ хүсэтэй, аюултайшье hаа, хүгжэлтынгөө түйлда хүроед, уруугаа орожо ябаhан капитализмын мүлжэлтэ дарлалтын дэлхэй эсэргүүсэн тэмсэнэ. **Капитализмын юрэнхы кризис улам гүнзэгырнэ.** Тэрэнэй эзэрхэн зонхилдог оршомынь яахын аргагүй үйтарна, түүхын ябадалда тэрэнэй хосорон hалаха байhаниинь улам эли болоно.

Мүнөөнэй капитализм XX зуун жэлэй эхиндэ, мүн бүри тэрэнэй тэн дундань байгшаhаашье ехэ ондоо болонхой. Гүрэнэй-монополистическэ капитализм монополинууд болон гүрэнэй хүсые нэгэдүүлнэ. Тиин асари ехээр хүгжэhэн үйлэдбэрилгын хүсэнүүд болон капиталис үйлэдбэриин харилсаануудай хоорондохи хёмороо зүришэлдөөн иимэ эрхэ байдалда улам хурсадана. Экономикын доторой байдал улам тогтуурингүй болоно. Энэнь юун дээрэhээ харагданаб гэхэдэ, тэрэнэй хүгжэлтэнь юрэнхы дээрээ аалидана, үе-үе болодог ба доторойнь hалбариин кризисүүд ниилэлдэн гүнзэгырнэ. Хүн зоной олоороо ажалгүйдэлгэ, мүнгэнэй үнэгүй бололго hалахаяа болинхой, гүрэнүүдэй гарза гаргашань олзо орошоhоонь утаа ехээр үлүү гарана, тэдэнэй үри шэри асари ехэ хэмжээндэ хүрэнэ.

Үйлэдбэриин капиталис ёhоор гулидхан томодхогдожо, интернациональна шэнжэ шанартай боложо байhанай сэхэ үрэ дүнгынь хадаа транснациональна (олон орон нютаг хамарhан) корпорацинуудай улам хүсэтэй боложо байhан ушар болоно. Тэдэ ажалшадые дэлхэйн хэмжээгээр дарлан мүлжэжэ, асари ехэ олзо оруулна. Тэдэ гансал сүлөөрhэн гүрэнүүдэй бүрин эрхэтэ байдалые hулаpуулжа бэшэ, харин хүгжэнги капиталис оронуудай национальна аша түhадань хоро хүргэнэ.

Хубилhан байдалда таарая зохирхо hэдэлгэ хэжэ, монополис буржуази саг үргэлжэ мэхэтэ ябуулгануудые эрхилнэ. Капиталис гүрэн, тусхайлбал, бюджедые хэрэглэн, национальна доходой ехэнхи хубиие томо капиталай аша түhада хубаарилна, эрдэм-техникын эгээн шэнэ түйлалтануудые өөрынгөө түhада ашаглахые эрмэлзэнэ. Дарлаха мүлжэхэ арга оньhон улам орео, нарин мэхэтэй болонхой. Хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариhаа, ухаанай хүсэн болон нервынь эршэ хүсэнhөө улам ехэ олзо hоргодон абтана.

Ажалшадай ангиин тэмсэлэй дэлхэйн социализмын нүлөөнэй улам ехэ боложо байгаа эрхэ байдалда энэ тэрэ буулта хэхыень, ажалай эрхэ байдал, тэрэнэй түлөөhэ, социальна тэдхэлгэ зарим тэды hайжаруулхыень капиталистнуудые заримдаа баадхана. Гол шухала юумээ — капиталай эзэрхэлгые тэрэ зандань байлгахын тулада иимэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Гэбэшье иимэ мэхэ баша гаргахынгаа хажуугаар монополинууд болон буржуазна гүрэн улам олон ушарта хүсэ хэрэглэнэ, ажалшадай hуудал байдалые сэхэ муудхаана.

Капитализмын үедэ болоhон эрдэм-техникын хубисхал хүндэ хүшэр социальна хойшолонгуудтай байна. Предприятинуудhаа намнагдаhан олон миллион ажалшад мэргэжэл шадабарияа гээнэ, мүнгэ зөөригүй тулина, ерээдүйдэ байдалнай hайжарха гэhэн ямаршье найдалгүй болоно. Залуушуулай нилээд олонхинь эрдэм болон хүсэеэ хэрэглэхэ газар олоногүй, яахыншье аргагүй байхадаа зобоно. Экономикын ямаршье байдалтай hаань, олон зон ажалгүй зандаа байна. Тиин ажалгүйшүүлэй тоо улам олошорхоор хараатай. Энэнь капитализмын ниитын байгуулалтые тон ехээр дорьбоон доhолгожо болохо юм.

Монополинууд экономикын аграрна сектортэ эзэрхэн зонхилдог болонхой. Фермернүүд үйлэдбэриhээ олоороо түригдэнэ, харин арай гэжэ үлөөшэдынь торосолдожо байхын тулада тон ехээр ажаллаха, дутаха ядаха баатай болоно. Фермернүүдэй бүлэнүүдэй хуби заяан дэлгүүрэй үнэ сэнгэй хубилалгаhаа, монополинуудай дура зоргоорсо аашалалгаhаа гүйсэд дулдыдана. Урдань колони болон колони шахуу байhан оронуудай таряашадай байдал илангаяа хүшэр хүндэ юм. Городой жэжэ болон дундуур шадалтай ээдые томо капитал улам ехээр мүлжэжэ, тэдэнэр финансын талаар элдэб олон юумэнhээ дулдыданги байдалтай.

Эгээл хүгжэнги капиталис оронуудташье аза хубигүй, гэр байрагүй, үзэг бэшэг мэдэхэгүй, медицинскэ туhаламжа абадаггүй хүнүүдэй тоо олон. Бага үндэhэ яhатадые илган гадаашалдаг эшэгүүритэ ёhон байhаар зандаа, эхэнэрнүүд эрхэнүүдэй талаар хохидуулагдана.

Политикын талаар харабал, империализм бүхы шэглэлээр хархис ябуулгаяа шангадхана. Ажалшадай үсэд шанга тэмсэл хэжэ, зарим тэды демократическа эрхэнүүдые түйлаhан газарта гүрэнэй-монополистическэ капитализм тэдэ эрхэнүүдыень усадхаха гэжэ нэтэрүүгээр, заримдаа баша мэхэтэйгээр оролдоно. Өөртэнь аюултай байдалай тохёолдоходо, тэрэ заахантшье татагасангүй политическэ хашалга, заналга хэнэ, мүрдэнэ, хэhээнэ, алана, хюдана, түрмэ шорондо хаана. Политическэ оршон байдалда неофашизм улам убайгүйгөөр аашалдаг боложо байна. Ажалшадые дараха юрын аргануудай үрэгүй байhан газарнуудта империализм түрүү хүсэнүүдые сэрэгээр сэхэ дарахын тулада дошхон хатуу засаг түрэ табижа, дэмжэнэ. Ажалшадай интернациональна hаналаа нэгэдэлгые hулаpуулхые эрмэлзэн, империализм үндэhэ яhатанайнгаа хара хуби хараха ябадал, бусад яhатанда дээрэлхэдэг үзэл болон зүhэ шарайн илгаа гаргаха, мүн бусад арадуудай эрхэнүүд болон аша түhада, тэдэнэй уг залгамжалан абаhан соёл-түүхын баялигта шоо үзэнгеэр хандаха ябадал үүдхэнэ, хара hанаагаар дэбэргэнэ.

Мүнөө үеын капитализмын хүндэ харша үзэл сурталынь хүнүүдэй ухаан сэдьхэлдэ улам муу нүлөө үзүүлнэ. Өөрынгөө ашаг түhые хараха ябадалые, хүсэрхэлгые, юушье хэхэдэ хамаагүй гэhэн бодолые hайшаан өөгшөөлгэ, хорото муухай антикоммунизм, олзо олохо зорилгоор соёл-культурые ашаглалга хадаа ухаан сэдьхэлэй доротойхо, ёho заршамуудай hарнин забхайрха ябадалда хүргэнэ. Империализм хүнүүдэй олоороо гэмтэ ябадал гаргаха, мүн хүнүүдые мүрдэн хюдаха ябадал үүсхэжэ, энэнь хамаг капиталис обществодо муухайгаар дэлгэрээ. Эзэрхэн зонхилогшо ангиин аша түhын тулада хүнүүдэй мэдэрэл ухаае мунхаруулдаг, хүн зондо мэдээсэл дуулгадаг буржуазна хэрэгсэлнүүдэй үүргэнь бүри муу муухай боложо байна.

Капиталис байгуулалтын оронуудай тэгшэ бэшээр хүгжэлгэ улам ехэднэ. США, Баруун Европо, Япон гэhэн империалистнүүдай хоорондо боледог үрдилдөөн тэмсэлдээнэй гурбан иимэ гол түб бии болонхой. Эд бараагаа худалдаха дэлгүүрэй, капиталаа хэрэглэхэ, түүхэй эд абаха шэнэ газарнуудай түлөө, эрдэм-техникын дэбжэлтын шиидхэхы hалбаринуудта булюу байдалтай болохын түлөө тэдэнэй хоорондохи үрдилдөөтэ тэмсэл улам шангадана. Түбхын түрүүндэ Номгон океанай оршон тойронхи дайдада болон Латиин Америкэдэ экономическа болон политическэ талаар тэмсэлдэхэ шэнэ түбүүд бии болоно. Буржуазна гүрэнүүдэй хоорондохи зүрилдөөнүүд хурсадана. США-гай монополинуудай дээгүүр империалистическэ hанааниинь, хобдог шунахай политикань, хэрэ хубияа харадаг ушарhаа бусадай, үнгэрэхдөө өөhэдынгөө союзник гүрэнүүдэйшье аша түhа болон аюулгүй байдалые хохидхоохоор бэлэн байдагынь дэлхэй дээрэ улам ехэ зэбүүрхэл түрүүлнэ, арад зоной hанаа зобоно.

Капиталай индустриальна оронууд болон сүлөөрhэн олонхи оронуудай экономическа хүгжэлтын хэмжээнэй ехэ илгаатай байжа, тэрэнэйнь улам ехэ боложо байhанай түлөө, газар дэлхэй дээрэ үлэсхэлэн хооhон, үгытэй ядуу байдалтай, элдэб үбшэн тахалда нэрбэгдэжэ байдаг олон арадуудай бии байhанай түлөө империализм зэмэтэй.

Империализмын байдалые түүхэтэ хүгжэлтын ябасын улам муудхааха тума тэрэнэй эгээл хархис хүсэнүүдэйнь политика арадуудай аша түhада улам дайсан харша болоно. Империализм хадаа ниитын хүгжэлтэдэ хэрээгы шэрүүн эсэргүүсэлтэ үзүүлнэ, түүхын ябасые тогтоохо, социализмын байдалые hулаpуулха, бүхы дэлхэйн хэмжээгээр социальна үhоогөө абаха гэhэн hэдэлгэ хэнэ. Империалис гүрэнүүд өөрынгөө экономическа, политическэ болон үзэл сурталай стратегиие таарилдуулан зохёохо гэжэ эрмэлзэнэ, социализмда эсэргүү, бүхы революционно, сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэ эсэргүү тэмсэлэй ниитэ фронт байгуулха гэhэн hэдэлгэ гаргана.

Империализм мүнөөнэй түби дэлхэй дээрэ тогтоhон политическэ бодото байдалые тоохогүй гэжэ оролдоно. Бүрин эрхэтэ арадуудай дура хүсэлые хайхарангүй, тэдэнэй хүгжэхэ замаа өөhэдөө шэлэн олохо эрхыень хаhахые эрмэлзэнэ, тэдэнэй амгалан байдалда аюул ушаруулна. Энэл хадаа дэлхэйн элдэб хубинуудта хёмороонуудай бии болодогой гол шалтагаан мүн.

Дэлхэйн хархисуудай гол түшэг тулгууринь США-гай империализм болоно. Имагтал тэрэ түбхын түрүүндэ дайнай аюул тохёолдуулна. Дэлхэй дээрэ эзэрхэн зонхилхые хүсэжэ, тэрэ бүхэли түбинүүдые «амин шухала аша түhымнай» зононууд гээшэ гэжэ хэнhээшье асуун, зүбшэнгүйгөөр соносхоно. Оройлон зонхилхо, баалаха, хашаха, тэгшэ бэшэ харилсаа бусад гүрэнүүдтэ баадхан абхуулха, арадта харша хэhээлтэ хэдэг шэрүүн засаг түрэнүүдые дэмжэхэ, США-гай hанаанда таараагүй оронуудые илган гадаашалха гэhэн тэрэнэй ябуулдаг политикань гүрэнүүд хоорондын экономическа болон политическэ харилсаануудые эмхи гуримгүй болгоно, тэдэнэй зохид hайн хүгжэлтэдэ hаад тодхор татана.

Вьетнамда эсэргүү шуhата дайн, Кубые олон жэлэй туршада гансаардуулан хашалга, палестин арадай хуулита эрхые бүдүүлигээр хаhалга, Ливанда булимтаран оролго, амин хайра Гренадые буу зэбсэгээр эзэмдэлгэ, Никарагуада эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулганууд — эдэ хадаа империализмын түүхэдэ эшэгүүритэ муухай хуудаhанууд боложо хэтэдээ үлэхэ тсо томшогүй олон хорото үйлэ ябуулгануудайнь оройдоол зариманиинь шуу.

Ядерна болон бусад буу зэбсэгүүдые үзэгдөөгүй ехэ хэмжээгээр үрдилдэн бүтээлгые үүсхэhэн ябадал—арадуудай үмэнэ империализмын үйлэдэhэн тон ехэ гэмтэ хэрэгынь мүн. Энэнь монополинуудта үзэгдөөгүй ехэ ашаг олзо оруулна. Сэрэгэй асари ехэ гаргашанууд ажалшадые хүшэр ехэ гарза хохидолдо оруулна. Буу зэбсэг үйлэдбэрилдэг монополинууд, генералитет, гүрэнэй бюрократи, үзэл сурталай аппарат, сэрэг дай бэлдэлгэдэ хэрэглэгдэдэг эрдэм наука сэрэгэй-промышленна комплекс дотор нэгэдэн ниилэжэ, балмад аашата, эзэрхэг түримхэй политикые эгээл эбдүүсэтэйгээр эмхидхэн бэелүүлэгшэд болонхой. Үхэл тахал асарагшад ба империалис гүрэнэй засагаархидай тодхор шэрэhэн холбоон хадаа эгээн хархис этэгээдүүдэй түшэг тулгуури, сэрэг дайнай аюулай саг үргэлжэ hүжэрэн ехэдэжэ байгаа эшэ үндэhэн, капиталис байгуулалтын политическэ болон социальна, ёho заршамай талаар үлүү, хэрэггүй болоhоной үнэншэмэ тодо гэршэ мүн.

Мүнөөнэй капитализмын ямаршье «шэнэлэлтэнүүд» болон баша мэхэнь тэрэнэй хүгжэлтын хуули ёhонуудые үгы болгоногүй, тиигэжэ шадахашьегүй, мүн ажал болон капиталай хоорондохи, монополинууд болон обществын хоорондохи хурса зүрилдөөе усадхажа, түүхээр хосорхоор заягдаhан капиталис байгуулалтые хамаг бүхыень хамарhан кризисhээ гаргажа шадахагүй. Хүгжэлтын диалектикэ ямар бэ гэхэдэ, байдалаа бэхижүүлхэ зорилгоор капитализмын хэрэглэдэг аргануудынь тэрэнэй гүн доторхи бүхы зүрилдөөнүүдыень зайлашагүйгөөр хурсадхана. Империализм болбол үмхирэн hалажа, хосоржо байгаа хубалзата капитализм, социалис революциин урда тээхи үе мүн.

Мүнөөнэй үе шатын гол революционно ангинь хүдэлмэришэн анги байhан ба байhаар. Капиталай орондо тэрэ хадаа мүлжэгшэ байгуулалтые унагаахын, шэнэ общество байгуулхын түлөө тэмсэжэ байгаа гол хүсэн мүн.

Обществодо хүдэлмэришэн ангиин үүргэ дээшэлжэ байна гэhэн марксистско-ленинскэ гол бодолой зүб байhые ажабайдал гэршэлэн харуулна. Үйлэдбэридэ эрдэм ухаанай улам ехэ хэмжээгээр хэрэглэгдэдэг болоhон ушар тэрэнэй зэргэнүүдые үндэр мэргэжэлтэ ажалай хүдэлмэрилэгшэдөөр олошоруулна. Ангиин байлдаануудай үедэ хүдэлмэришэн анги улам батаар жагсана, өөрынгөө политическэ партинуудые, профсоюзай болон бусад эмхинүүдые байгуулна, капитализмда эсэргүү экономическа, политическэ болон үзэл сурталай тэмсэл ябуулна. Энэ тэмсэлэйнь хэмжээн үргэдэнэ, түхэл маягуудынь улам олон янзын, удхань баян түгэлдэр болоно. Пролетариадай үндэhэн шухала эрилтэнүүдынь хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэнги байхые, тэрэнэй бүхы отрядуудай нэгэн hаналтайгаар ябуулгаяа эрхилхые эринэ.

Ази, Африка болон Латиин Америкын оронуудай түргэнөөр ургажа байгаа залуу хүдэлмэришэн ангиин урда бэлэн бэшэ зорилгонууд байна. Гадаадын капиталшье, нютагай мүлжэгшэдшье тэрэнэй урдаhаа зүринхэй. Тиин тэмсэлэй үедэ тэрэнэй политическэ болбосорол болон эмхидхэлынь дээшэлнэ.

Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, дэлхэйн революционно үйлэ хэрэгэй бүхы хүсэнүүдэй манлайнь хадаа уласхоорондын коммунис хүдэлөөн болоно. Коммунистнууд хүдэлмэришэн ангиин ойрыншье, мүн холын харааташье уг зорилгонуудай түлөө, бүхы ажалшадай аша түhын түлөө, социальна дэбжэлтын, арадуудай национальна сүлөөрэлгын, буу зэбсэг хуряахын ба эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ. Коммунис хүдэлөөн мүнөө үеын тон нүлөө ехэтэй үзэл сурталай болон политическэ хүсэн боложо тэмсэнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин революционно партинууд ниитын хүгжэлтын научна теори болохо марксизм-ленинизмые хүтэлбэри болгоно, ангиин залан шууд политика ябуулна. Социализм капитализмые түүхын ёhоор зайлашагүй hэлгэхэ гэжэ этигэдэг байhаараа, амгалан гү, али амгалан бэшэ—ямаршье түхэл маягаар социалис революциин бэелүүлэгдэхэшье hаань, тэрэнэй зайлашагүй жама ёhонуудыень тодоор ойлгодог байhаараа, мүн социализмын түлөө тэмсэлэй юрэнхы гол ёhонуудые орон бүхэнэй тодорхой эрхэ байдалда хэрэглэжэ шададаг байhаараа тэдэнэр бусадhаа илгарна.

Революционно партинууд яахадаа хүсэтэйб гэхэдэ, тэдэнэр ажалша арадай эрхэнүүд болон ажабайдалайнь эрмэлзэлнүүдые бата шангаар хамгаална, буржуазна обществын доройтонги байдалhаа мултаран гараха арга замуудые заана, мүлжэгшэ байгуулалтын орондо бодотоор бии болохо байгуулалтые заажа үгэнэ, мүнөө үеын үндэhэн шухала асуудалнуудта урматай, соготой социальна этигэлээр нэбтэрhэн харюунуудые үгэнэ. Тэдэнэр өөhэдынгөө оронуудай национальна аша түhые бодото hайнаар харуулагшад, тэдэниие эгээл эрид хатуугаар хамгаалагшад мүн.

Империализмын политическэ сурталай аппарадай улам хара мэхэтэйгээр үйлэдэжэ байгаашье hаань, ангиингаа хараа бодолые шууд баримталдаг туладань коммунис партинуудай нэрэ хүндэнь улам дээшэлнэ. Империализмын аппарат коммунистнуудые илган газаашалхатаяа, мүрдэхэ хашахатаяа, коммунистнуудта эсэргүү элитэ номнол ябуулхатаяа хамта ангиин политика болон интернациональна hаналаа нэгэдэлгэдэ эсэргүүсэн, буржуазитай социальна талаар эблэрэн, тэрээнтэй хамта ябуулгаяа эрхилэе гэдэг, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн доторхи этэгээдүүдые дэмжэнэ. Монополистическэ буржуази, хархис хүсэнүүд коммунистнуудые яахадаа иимэ хатуу шэрүүнээр хашана, мүрдэнэб гэхэдэ, имагтал коммунистнууд ниитын хүгжэлтэдэ гүнзэгы үндэhэтэй, мүн арад олониитын эгээл шухала аша түhые харуулдаг хүдэлөөе түлөөлнэ бшуу.

Социалис бэшэ дэлхэйдэ олониитын демократическа хүдэлөөнүүдэй дэбжэлтэ—манай үе сагай онсо шэнжэнүүдэй нэгэн мүн. Капиталис оронуудта монополинууд болон асари олонхи хүн зоной хоорондохи эбсэшэгүй зүрилдөөн улам хурсадан гүнзэгырнэ. Интеллигенци, алба хаагшад, фермернүүд, городой жэжэ буржуази, бага үндэhэ яhатадай түлөөлэгшэд, эхэнэрэй эмхинүүд, залуушуул ба студентнэр монополинуудай эзэрхэлгэдэ, захиргаалагша ангинуудай хархис политикада эсэргүү тэмсэлдэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Политическэ элдэб үзэл баримталдаг хүнүүд обществые дайн сэрэгэй замда оруулха ябадалда, булимтаралгын болон сэрэг дайнай политикада эсэс табиха гэhэн эрилтэ, нюур шарайн болон үндэhэ яhанай шэнжээр илган газаашалха, эхэнэрнүүдые эрхэнүүдэй талаар хохидуулха, залуу үетэнэй байдалые улам муудхааха, эдилгэ абаха, бэеэ худалдаха, мүн байгаалиин баялигуудые ашаглалгада болон оршон тойронхи байгаалида монополинуудай гам хайрагүй хобдогоор хандадаг ябадалда эсэс табиха гэhэн эрилтэнүүдые дэбжүүлнэ. Эдэ хүдэлөөнүүд бодото дээрээ империализмын хархис хүсэнүүдэй политикада эсэргүү шэглэлтэй байжа, эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй ниитэ урасхалда шудхан ороно.

Өөрынгөө бэеэ даанхай байдал батадхахын түлөө, социальна дэбжэлтын түлөө колониальна гэнжэhээ мултарhан арадууд болон оронуудай империализмда эсэргүүсэн эрхилжэ байгаа тэмсэлынь дэлхэйн революционно үйлэ хэрэгэй таhаршагүй хубинь болоно. Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүридэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлhэн, национально-сүлөөрэлгын революцинууд болон хүдэлөөнүүдэй түүхэтэ түйлалтань хадаа империализмын колониальна байгуулалтын hандаран уналга, тэрэнэй үлэгдэлнүүд дээрэ хэдэн арбаад залуу гүрэнүүдэй мүндэлэлгэ болоно.

Бэеэ даанхай байдалтай болоhонhоо хойшо тэдэнэй олониинь ажахын болон соёлой байгуулалтада, национальна гүрэн түрэеэ батадхаха хэрэгтэ эли бодо амжалтануудые түйлаа. Эдэ оронуудай уласхоорондын оршондо өөhэдынгөө эрхэнүүдэй түлөө хамтаараа тэмсэхэ түхэл арганууд бии болоо. Гэбэшье урдын колониальна болон колониальна шахуу байдалай үлэгдэлнүүд, мүн империализмын ябуулганууд тэдэ гүрэнүүдэй политическэ талаар бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхэ, экономическа болон социальна шэнэлэлтэнүүдые бэелүүлхэ замыень нилээд түбэгтэй, хэсүү болгоно гэжэ дүй дүршэл харуулаа.

Неоколониализмын политика ябуулха зуураа, империализм залуу гүрэнүүдэй түйлаhан бүрин эрхыень хооhон шанартай болгохо, тиин тэдэниие саашадаашье хинажа байха, хиналтаяа бүри шангадхаха гэжэ эрмэлзэнэ. Империализм тэдэниие дайн сэрэгэйнгээ бэлэдхэлдэ хабаадуулха, бүхэдэлхэйн шэнжэтэй эзэрхэг түримхэй стратегиеэ бэелүүлхэ газар болгон тэдэниие хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Эдэ зорилгонуудаа дүүргэхые эрмэлзэн, империалистнууд сэрэгээр баадхалгын болон экономическа хашалтын онол аргануудые хэрэглэнэ, доходынь хархис хүсэнүүдые дэмжэнэ. Бэеэ даанхай байдалаа үни түйлаhан гүрэнүүдшье, жэшээнь, Латиин Америкын гүрэнүүд США-гай болон бусад империалис гүрэнүүдэй монополинуудай эзэрхэлгэдэ эсэргүүсэн, шанга тэмсэл хэхэ баатай болоно.

Экономическа болон технологическа талаар дулдыданги байдалтайень, мүн дэлхэйн капиталис ажахыда сүлөөрhэн оронуудай тэгшэ бэшэ эрхэтэй байлыень hамбаашалан, империализм тэдэниие хайра гамгүйгөөр мүлжэнэ, дарлана, эдэ гүрэнүүдэй экономикыень муудхаадаг олон миллиардын алба татабари тэдээнhээ абана. Ази, Африка болон Латиин Америкын оронуудай зүгhөө индустриальна талаар хүгжэнги капиталис гүрэнүүдтэ асари ехэ үритэй байhаниинь тэдэниие империализмын, түбхын түрүүндэ американ империализмын мүлжэхэ нэгэ шухала арга замынь болонхой. Гэхэтэй хамта тонуул дээрмэдэлгын политикада эдэ оронуудай арадуудай эсэргүүсэлтэшье улам ехэ болоно. Тэдэнэр неоколониализмда эсэргүүсэн, доторхидын хэрэгүүдтэнь оролсолгодо, расизм болон апартеидтэ эсэргүүсэн, үсэд шанга, үнэн зүб тэмсэлээ үргэлжэлүүлнэ. Энэ эсэргүүсэлтэнь эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдал болон социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай хэжэ байгаа империализмда эсэргүү ниитэ тэмсэлтэй бодото дээрээ ниилэн нэгэдэнэ.

Сүлөөрhэн хэдэн ороной шэлэн абаhан капиталис бэшэ зам, **социалис шэглэлтэй зам** ниитын дэбжэлтын үргэн хараа зам нээжэ үгэнэ. Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүриин тогтоод байhан мүнөөнэй эрхэ байдалда урдань богоолшологдожо байhан арадуудай капитализмые буруушаан орхижо, өөрынгөө ерээдүйе мүлжэгшэдгүйгөөр, ажалшадай аша түhада зохёон байгуулха арга боломжонууд үргэдөө гэжэ дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Энэ хадаа түүхэтэ ехэ удха шанартай үзэгдэл мүн.

Дотоодын болон гадаадын хархисуудай эсэргүүсэлтые дабан, хүтэлбэрилэгшэ революционно - демократическа партинууд империалис монополинуудай, отог угсаатанай баяшуулай, феодалнуудай болон хархис буржуазна эзэрхэлгые усадхаха, экономикодо гүрэнэй секторые бэхижүүлхэ, хүдөө нютагта кооперативна хүдэлөө hайшаан дэмжэхэ, экономическа болон политическэ ажабайдалда ажалша олониитын үүргэ дээшэлүүлхэ гэhэн хараа бодол бэелүүлнэ. Бэеэ даанхай байдалаа империалистнуудай түрилтэhөө аршалха зуураа, эдэ оронууд социалис гүрэнүүдтэй холбоо харилсаагаа үргэдхэнэ. Тэдэнэй шэлэн олоhон замынь арад олониитын бодото аша түhа болон эрмэлзэлнүүдтэй тааралдана, ниитын үнэн зүб байгуулалта тухай тэдэнэй дура хүсэлые харуулна, түүхэтэ хүгжэлтын жэнхэни шэглэлтэй зохилдоно.

Хүн түрэлтэнэй үмэнэ байгаа тон хурса асуудал хадаа дайн ба эб найрамдал тухай асуудал болоно. Империализм олон арбаад миллион хүнэй ами наhые таhалhан дэлхэйн хоёр дайе үүдхэhэн байна. Мүнөө дэлхэйн гурбадахи дайнай аюул тохёолдуулжа байна. Хүнэй сэсэн мэргэн ухаанай түйлалтануудые империализм hандарган хюдаха жэгшүүритэ муухай хүсэтэй буу зэбсэг бүтээхэ хэрэгтэ зорюулна. Бүхэли арадуудай хуби заяае хохидолдо оруулхаар бэлэн байhан империалис хүсэнүүдэй политикань иимэ буу зэбсэгэй хэрэглэгдэжэ болохо аюулые улам ехэ болгоно. Эсэсэй эсэстэ энэнь бүхы дэлхэйн хэмжээнэй сэрэгэй хёморолдо хүргэхэ аюултай. Хэрбээ иимэ дайнай болоо hаань, тэрээндэ илагшадшье, илагдагшадшье байхагүй, гэбэшье дэлхэйн соёл болбосорол хосорон hалажа болохо юм.

Эрдэм-техникын хубисхалай үрэ дүнгүүд ямар зорилгоор хэрэглэгдэхэб гэhэн асуудал мүнөөнэй социально-политическэ тэмсэлдэ гол асуудалнуудай нэгэн болонхой. Манай үеын эрдэм ухаан болон техникэ газар дэлхэй дээрэ элбэг дэлбэг байдал хангаха, обществын hалбаран хүгжэхын, хүниие хүгжөөхын тулада шухала хэрэгтэй материальна эрхэ нүхэсэл байгуулха арга олгоно. Мүн хүнэй ухаан болон гараар бүтээhэн эдэл түйлалтанууд капиталис дэлхэйдэ захиргаалжа байгаа баяд ноёдые улам баяжуулхын тулада, тэдэнэй ангиин хара хубияа харадаг ушарhаань хүндэ өөртэнь эсэргүү табигдаад байна бшуу. Хүн түрэлтэнэй XXI зуун жэлдэ тулажа ерэхэдээ олоhон түйлай жэгшүүритэ зүрилдөөн иимэ байнал даа.

Эрдэм ухаан болон техникэ эб найрамдалда өөhэдөө аюул ушаруулна бэшэ. Империализм болон тэрэнэй политикань — дай жүрөөдэhэн, мүнөө үеын эзэрхэг түримхэй, эгээл хархис хүсэнүүдэй политикань тиимэ аюул ушаруулна. Эдэ хүсэнүүдые номгоруулан тогтоогоол hаа, тэрэ аюулые зайсуулжа болохо.

Хурса зүрилдөөнүүдээр дүүрэhэн дэлхэйдэ, тохёолдоод байhан hүйдхэлтэ дайнай аюулай үмэнэ гансал ухаатай сэсэн арга зам, гансал шэлэн абамаар арга зам бии. Энэнь хадаа **ниитын элдэб байгуулталтай гүрэнүүдэй эбтэй эетэйгээр зэргэ оршон байха зам** болоно. Энэ миин лэ дайн дажаргүй байдал бэшэ. Энэ хадаа сэрэгэй хүсэнэй эзэрхэхэ бэшэ, харин hайн хүршын ёhоной, харилсаа холбооной оршон байха уласхоорондын гурим юм. Энээнэй ёhоор, эрдэм ухаан болон техникын, соёл культурын үнэтэ зүйлнүүдэй үргэн андалдаан бүхы арадуудай аша түhада болохо байгаа. Сэрэгэй хэрэглэмжэдэ айхабтар ехэ мүнгэ зөөриин гаргашалагдахаяа болиходо, ажалай үрэ дүнгүүдые имагтал зохёон байгуулха зорилгоор хэрэглэжэ болохо байгаа. Бэеэ даанхай хүгжэлтын замда ороhон гүрэнүүд гадаадаhаа халдан добтолхо ябадалhаа хамгаалагда… циональна б… дэбжэлтын … дабшалтые х… бэлэй. Мүн б… хамтын хүсэл… бүхэдэлхэйн … шиидхэхэ таат… боломжонууд … hэн. Эбтэй … оршон байха … нуудай, бүхы … түhатай таарал…

Хүн түрэлтэ… hон аюул хэзэ… hүрөөтэй байга… шье эб найрам… гаалха арга … иимэ бодото д… мүн лэ хэзээш… Хүсэлэл оро… дүүлбэл. араду… най аюулые … жа шадаха ба… той.

Империализм… түримхэй по… найрамдалай … ехэ боложо б… ломжонууд зүр… на. Энэнь я… социалис гүрэ… тэй, шууд эб н… литика, тэдэнэй … жэжэ байгаа эк… лон бэеэ хамг… сэниинь болоно… бэ гэхэдэ, эб н… хин хамгаалагд… сэг үрдилдэн … люулхые үнэн … сэжэ байгаа Аз… лон Латиин Ам… хи олонхи гүр… тикань болоно. ниитын ажаб… сагта нүлөөлдэг… hон хүдэлөөн… нүүдтэ дэлгэрh… арад олониитын … гүү хүдэлөөн… нүүдэй бодо… зүбөөр харааад… даа. капиталис… хишье политич… ябуулагшад бүү… дэн бүтээлгые … үргэдхэхэ гээш… гэжэ ойлгодог…

Империализм… түримхэй хүсэ… ка бэелүүлhэнэй … рамдалда то… байгаа аюулай … hаань, **дэлхэйн … хонь зайлашагү…** тоолоногүй. … **жа, хүн түрэлтэ… хорhоо аршалж… хадаа социализм… бэрсэг дэлхэй… эб найрамдал… сэнүүдэй түү…** мүн.

Дэлхэйн хү… ябасань мүнөө… шэнжэ шанар … ха тухай мар… скэ шэнжэлэлг… гэршэлнэ. **Энэ … лизмhаа социали… мунизмда орох… ёр социал… байгуулалтын … сооноэй үе шата… лон национальн… революцинуудай … колониализмын … гын үе шата, … тые үүсхэгшэ … — дэлхэйн соци… дэлмэришэнэй … нис хүдэлөөнэй, … рэнүүдэй арад… тын демократи… нүүдэй эб найр… крати болон соц… тын түлөө, … тэрэнэй булим… дарлалта мүлжэ… када эсэргүү … шата мүн.**

Эдэ хүсэнүүд… жэ ургажа, хоо… сажа байха … тайбан, эрхэ … жаргалта байд… дуудай этигэл … бодото дээрээ … байhанайнь бат… Социализм бол… тээшэ дабшажа … рэлтэнэй хүд… жэгдэ бэшэ, … дөөтэйшье hаа… тогтоохын арга…

Хоёрдохи бүлэг

СОЦИАЛИЗМЫЕ НАРИЖУУЛАН ХҮГЖӨӨХЭ, КОММУНИЗМДА ШЭЛЖЭН ОРОХО ТАЛААР КПСС-эй ЗОРИЛГОНУУД

I. СССР-эй коммунис хараа зорилго болон социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын зайлашагүй эрилтэнүүд

Манай орондо коммунизм байгуулга — КПСС-эй эсэсэй зорилго мүн. Социализм болон коммунизм нэгэ коммунис формациин удаа дараалан hубариhан хоёр шата гээшэ. Тэдэнэй хоорондо эрид илгаа үгы: социализмые хүгжөөлгэ, тэрэнэй арга боломжонуудые ба булюу hайн талануудые улам дүүрэнээр нээлгэ болон ашаглалга, тэрэнэй ниитэ коммунис шэнжэ шанарые бэхижүүлгэ хадаа обществын коммунизм тээшэ бодотоор дабшалтые харуулна.

Коммунизм тээшэ үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй ниитэ арадай зөөри болгогдоhон, обществын бүхы гэшүүдэйнь социальна талаараа хүсэд тэгшэ эрхэтэй байдаг ангигүй ниитын байгуулалта мүн, энэ обществодо хүн зоной али бүхы талаараа хүгжэхэтэй хамта саг үргэлжэ хүгжэжэ байгаа эрдэм болон техникын үндэhэ hуури дээрэ үйлэдбэрилгын хүсэнүүд ургажа, ниитын баялигай бүхы эшэ үндэhэнүүдэйнь гүйсэд дүүрэнээр билтаран хүгжэжэ, «хүн бүхэнhөө — арга шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ — хэрэглэмжынь зэргээр» гэhэн агуу ехэ гол ёhон бэелүүлэгдэхэ юм. Коммунизм гээшэ сүлөөтэ ба ушар ёho мэдэдэг ажалшадай дээдэ зэргын эмхитэй общество мүн, эндэ ниитын өөрыгөө хүтэлбэрилгын захиргаан байгуулагдаха, обществын аша түhада зорюулан хэгдэхэ ажал гээшэ хүн бүхэнэй ажабайдалайнь тон шухала, ухаан бодолоор мэдэрэгдэhэн эрилтэ болохо, хүн бүхэнэй арга шадабари арад зондо эгээн ехэ аша түhатайгаар хэрэглэгдэхэ юм.

Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури хадаа обществын болон хүнэй бодомжотой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бүрин дүүрэнээр хангаха арга боломжонуудые олгохо шадалтай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые байгуулгые хараална. Коммунизмын эрхэ байдалда бүхы үйлэдбэри үндэр дээдэ ашаг үрэтэй техническэ хэрэгсэлнүүд болон технологинуудые хэрэглэhэнэй ашаар эмхидхэгдэхэ, хүн байгаали хоёрой хоорондоо таарамжатай зохид харилсаанууд хангагдаха.

Коммунис формациин эгээн дээдэ шатада хүдэлмэриин болон үйлэдбэриин ниитэ шанар шэнжэнь бүрин дүүрэнээр батадхагдаха. Ажал хүдэлмэриие хубаарилдаг хуушан ёho гуримуудые, тэдээнтэй холбоотой социальна илгаануудые эсэслэн дабаhанай ашаар социальна ниитэ нэгэ шэнжэ шанартай обществые бүридүүлгэ түгэсхэгдэхэ байна.

Арад зоной социалис ёho гуримаар өөрыгөө хүтэлбэрилдэг захиргаан, социалис демократи болбол коммунизмын үедэ обществые эмхидхэлгын дээдэ шатада — коммунис ниитэ өөрыгөө хүтэлбэрилгын гуримда шэлжэн орохо юм. Социально-экономическа болон үзэл сурталай шухала хэрэгтэй эрхэ байдалай тогтоходо, хүтэлбэрилгэдэ бүхы эрхэтэниие хабаадуулhанай ашаар, уласхоорондын таарамжатай зохид эрхэ байдалда социалис гүрэн, Ленинэй тэмдэглэhэнэй ёhоор, дам саашаа «гүрэнhөө гүрэн бэшэ» боложо, шэлжэн хубилха байна. Гүрэнэй зургаануудай ажал ябуулга политическэ шэнжэгүй болохо, удаа дараалан гүрэн гэhэн политическэ институт хэрэггүй болохо зэргэтэй.

Ажабайдалай коммунис түхэл маягай таhаршагүй шэнжэнь гэхэдэ, обществын гэшүүдэй ушар ёho гүнзэгыгөөр мэдэрэн баримталалга, ниитын эдэбхи, журам, тэдэнэй өөhэдэйнь хубиин журам хадаа коммунис хамтын ажаhуудалай ниитэ нэгэ гурим сахилгада хүргэхэ, энэнь хүн бүхэнэй дотоодынь эрилтэ, заншал болохо юм.

Коммунизм хадаа хүн бүхэнэй сүлөөтэ хүгжэлтөөр бүгэдэ хүн зоной сүлөөтэ хүгжэлтые хангаха ниитэ байгуулалта мүн.

Гүйсэд дүүрэнээр илаhан коммунизмын шэнжэнүүдые тон нарижаар уридшалан баглаахаа зорилго КПСС урдаа табинагүй. Тэрээндэ дүтэлэн дабшалтын зэргээр, коммунис байгуулгын дүй дүршэлтэй улам ехэ болохо бүри шэнэ обществын эгээн дээдэ шата тухай эрдэмэй ёhоор хэгдэhэн ойлгомжо саашадаа баяжаха, тодорхойлогдохо байна.

Социализмын коммунизмда шэлжэн оролго обществын хүгжэлтын хүнhөө дулдыдадаггүй хуулинуудаар тодорхойлогдохо, тэдэ хуулинуудые тоогоогүй байжа болохогүй. Саhаа урид, обществын материальна болон ухаан бодолой талаар болбосоролой хэмжээе анхарангүй, коммунис ёho гуримуудые нэбтэрүүлхэ гэhэн алибаа hэдэлгэнүүд хохидолдо оруулха, экономическашье, политическэшье бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулжа болохо.

Гэхэтэй хамта бэелүүлэгдэхээр болоhон хубилалтануудые, шэнэ зорилгонуудые шиидхэлгые нобшоруулжа, hаатуулжа болохогүй гээд КПСС тоолоно. 70-аад онуудта — 80-аадтахи онуудай эхеэр ороной хүгжэлтэдэ арсашагүй амжалтануудай түйлагдабашье, таарамжагүй зарим түбэг бэрхэшээлнүүдэй ушарhые парти анхаралдаа абана. Ехэнхидээ энэ ушар юунтэй холбоотойб гэхэдэ, экономическа байдалда болоhон хубилалтанууд, ажабайдалай бүхы талануудта хэгдэхэ болоhон гүнзэгы хубилалтанууд саг соогоо ёhотоор сү… дэниие бэелүүл… га эрилтэ таби… Энэ ушар соци… тын арга болом… люу hайн талые… нээр ашаглалга… hэн, урагшаа да… дуулhан байна.

Мүнөөнэй до… уласхоорондын … совет обществы… раа дэбжэлтэ, … низм тээшэ даб… **ной социально… хүгжэлтые хурд… маар хангагдаха…** тойшье. Энэ хада… ствын ажабайда… нуудые шанара… шэнэлэлгэдэ: тэ… ально-техническ… риие эрдэм, техн… лай түйлалтану…

(Үргэлжэлэлын … нюурта).

…ВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ПРОГРАММА

…эл. Эхиниинь 3—4-нүүдтэ].

… шэнэлэлгэдэ; нии- … үрүүн экономическа, … удые нарижуулгада; … эриин удхада бо- … шанарта, хүн зоной … материальна бо- … бодолой эрхэ бай- … жо байгаа гүнзэгы … үүдтэ; политическэ, … олон үзэл сурталай … ай бүхы системын … лгэдэ — партиин ха- … ратегическэ шугам

… һан зорилгонуудые … ар шиидхэлгые пар- … хёон байгуулхы эр- … онуудай үүргые дээ- … й холбоно. Социа- … ио, ажабайдалай бү- … инуудта олониитын … ал ябуулгыень хүг- … нэ замуудые олон- … шаг үрэ түгэсөөр … дахагүй. Түүхэтэ зо- … й үргэн ехэ байха … иие түйлаха хэрэг- … иллион хүн зоной … харюусалгатайгаар, эдэбхитэйгээр хабаадахань шухала болоно.

Социальна-экономическа хүгжэлтые хурдадхаһанай ашаар совет общество шэнэ шатада гараха ёһотой. Энэнь гэбэл:

экономическа талаар — арадай ажахые тон шэнэ эрдэм-техникын болон эмхидхэлэй-экономическа хэмжээндэ гаргалга, тэрэниие хурдан түргэнөөр хүгжэлтын замда оруулалга; ниитын ажалай бүтээсын, продукциин шанарай болон үйлэдбэриин ашаг үрын талаар дэлхэй дээрэ эгээн дээдэ хэмжээе түйлалга; ороной арадай ажахын нэгэ бүхэли комплексын таарамжатай бүридэлые болон тэнсүүриие хангалга; ажалые болон үйлэдбэрие ниитэлэлгын хэмжээе эрид дээшэлүүлгэ; колхозно-кооперативна зөөриие бүгэдэ арадайхитай саашадань ниилүүлхээр улам нягтаар холболго;

социальна талаар — ажал хүдэлмэриинь хэмжээгээр хубаарилха гэһэн социалис ёһые удаа дараалан бэелүүлжэ, арадай ажабайдалые шанараарнь шэнэ хэмжээндэ гаргалга; общественын гол түлэб ангигүй бүрилдэл байгуулга, хото худөө хоёрой хоорондохи социально-экономическа болон соёлой-ажаһуудалай талаар гол шухала илгаануудые дабалга; үйлэдбэриин ажал ябуулгада физическэ болон ухаан бодолой хүдэлмэриие бүри нягтаар холболго; социальна болон интернациональна ниитэ нэгэдэл боложо байгаа совет арадые саашадань нэгэдүүлгэ; олониитын зохёохы эршэ хүсэнэй болон үүсхэлэй үндэр хэмжээн;

политическэ талаар — эрхэтэдые гүрэнэй болон ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ бүри үргэнөөр хабаадуулһанай, һунгалтын системые нарижуулһанай, арадай засагай һунгагдамал органуудай ажал ябуулгые һайжаруулһанай, профсоюзуудай, комсомолой, ажалшадай ниитэ бусад эмхинүүдэй үүргые дээшэлүүлһэнэй, түлөөлэлгэтэ болон сэхэ демократиин бүхы түхэл маягуудые үрэ түгэсөөр ашаглаһанай ашаар арадай өөрыгөө хүтэлбэрилхы арга боломжонуудые дэлгэрүүлгэ;

ухаан бодолой талаар — совет хүнүүдэй ухаан бодолдо социалис үзэл сурталай саашадаа бэхижэлгэ; социализмын моральна ёһо гуримуудые, хамтын байдалай, нүхэд ёһоной бэе бэедээ туһалалсалгын харилсаануудые батадхалга; үргэн олон хүн зониие эрдэмэй түйлалтануудтай, соёлой баялигуудтай танилсуулга; али бүхы талаараа хүсэд хүгжэнги хүниие бүридүүлгэ.

Эдэ хубилалтануудай үрэ дүнгынь ажабайдалай бүхы һалбаринуудта социализмын асари ехэ булюу арга боломжонуудые бүрин дүүрэнээр нээжэ үгэхэ, совет общественын шанараараа шэнэ байдал болохо. Иигэжэл коммунизмын эгээн дээдэ шатада урагшаа зориһон замда түүхэтэ алхам хэгдэхэ байна гэшэ. Өөрынгөө политикые, экономическа болон социальна холын хараата шугамые, эмхидхэлэй болон үзэл сурталай хүдэлмэриин зорилгонуудые парти коммунис гол хараа зорилготой саг үргэлжэ зохилдуулан бэелүүлдэг.

II. Партиин экономическа стратеги

… социально-экономи- … лтые хурдадхаха … иин найруулан та- … лго нэн түрүүн хүн … ажал ябуулгын … ала болохо эконо- … гы хубилалта- … елүүлхэ эрилтэ та- … бэрие эршэмтэй- … элгэ тээшэ эрид … хэ, экономическа … шанарай арга нүхэ- … гүйсэд дүүрэнээр … элжэндэ хэрэглэхэ ябадалда предприяти бүхэниие, һалбари бүхэниие шэнээр шэглүүлэн элсүүлхэ хэрэгтэй болоно. Али бүхы талаараа хүгжэнги үйлэдбэрилгын хүсэнүүдтэй, үйлэдбэриин харилсаануудтай, ажахы хүтэлбэрилгын һайнаар зохёон табигдаһан онол аргатай, эмхидхэлэй ба ашаг үрын талаар дээдэ шатын экономикодо шэлжэн оролго хангагдаха ёһотой. Оройдоол 2000 оной эсэс хүрэтэр ороной үйлэдбэриин хүсэ шадал хоёр дахин ехэ болгогдохо, тиихэдээ шанарайнгаа талаар тэрэ үндэһөөрөө шэнэлэгдэхэ ёһотой.

Эдэ зорилгонуудые парти болон арад эрдэм-техникын хубисхалые саашадань гүнзэгырүүлгын эрхэ байдалда шиидхэнэ. Тиигэжэ тэрэ мүнөөнэй үйлэдбэриин бүхы талануудта, ниитын харилсаануудай бүхы гурим ёһодо, хүндэ өөртэнь болон тэрэнэй ажаһуудаг оршон байдалда хүсэ ехэтэй нүлөө үзүүлнэ, ажалай бүтээсэ горитой ехээр дээшэлүүлхэ, бүхыдөө общественын дэбжэлтые түргэдхэхэ шэнэ хараа замуудые нээжэ үгэнэ.

Коммунизм байгуулгада алба хэхээр түрүү эрдэмэй түйлалтануудые, хамтын зохёохы ажалай эрхим түгэс, эршэ ехэтэй, улам ургажа байгаа хүсые табиха гэшэ социализмын түүхэтэ үүргэ мүн болоно.

…рдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхалга—үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гол онол арга

… экономическа стра- … гэн шухала асуу- … э, эрдэм-техникын … эрид шууд хурдад- … болоно. **Арадай … нэ техникээр һэль- … гэ бэелүүлхэ,** энээ- … дээрэ общественын … о-техническэ үндэ- … шэнэлэн хубилга- … й болоно.

… хникые, шэнэ про- … ы түргэн гаргадаг … а олгохо; экономи- … социальна эгээл ехэ … үгэжэ шадаха тех- … а эрхим түрүү про- … элдэб олон арга … й үйлэдбэринүүдые … эбтэрүүлһэнэй ар- … дбэриин **түхеэрэлгэ- … үргэнөөр шэнэлхэ** … шухала удха ша- … оно. Үйлэдбэриин … ридэ хабаагүй бүхы … дта комплексно онь- … түгэсхэхэ, үйлэд- … оматизацилха талаар … хэхэ хэрэгтэй. … томат аргаар хү- … үүд ба предприяти- … игуулха, хүтэлбэрил- … проект зохёон та- … томат аргаар эр- … мда шэлжэн орохо. … дэ электрын элшэ … робот болон ком- … ам бүри ехэ хэм- … нэбтэрүүлэгдэдэг, … ги хэрэглэгдэдэг бо-

… **рдэм-техникын нөө-** … адалые саашадань … болгохо ба ашаг … хэрэглэхэ ябадал- … ые эршэ түгэсөөр … тон ехэ, эрид … үдые хэхэ шэнэ … жонуудые нээжэ … эмэй шэнжэлгэнүү- … хэн ябуулгада парти али бүхы талаарнь туһа хүргэдэг байха юм. Эрдэмэй болон техникын эгээл шэнэ түйлалтануудые үйлэдбэридэ, хүтэлбэрилгэдэ, хангалгын ба ажаһуудалай һалбаринуудта хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ ёһотой. Эрдэм ухаан хадаа үйлэдбэриин сэхэ хүсэн гүйсэд дүүрэнээр болохо ушартай.

Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаһанай, техникэ болон технологидо үндэһэн ехэ хубилалтануудые хэһэнэй, техническэ, эмхидхэлэй экономическа болон социальна бүхы арга нөөсэнүүдые элсүүлһэнэй үндэһөөр **ажалай бүтээсые горитой ехээр дээшэлүүлхэ** хэрэгтэй болоно. В. И. Ленинэй зааһанай ёһоор, энээнгүйгөөр «коммунизмда эсэслэн орохо аргагүй». Ажалай эгээл дээдын бүтээсэ түйлаха замда шухала шата болгон, ерэхэ арбан табан жэлэй туршада тэрэниие 2,3 — 2,5 дахин ехэ болгохоор хараалагдана.

Нэгэдэл бүхэндэ, хүдэлмэриин газар бүхэндэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые эгээл дүүрэнээр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Эд хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэдэ ажалай гаргашые доошолуулха, хүдэлмэриин сагай гээлтые хороохо, эгээл шэнэ техникэ болон технологи нэбтэрүүлхэ, гурим ба журам бэхижүүлхэ, нормо табилгые нарижуулан һайжаруулха, эрдэм ухаанай ёһоор ажал эмхидхэлгын түрүү түхэл маягуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэриин соёл болбосоролые дээшэлүүлхэ, ажалша коллективүүдэй тогтууритай болохо ябадалые түйлаха, ухаалан зохёолго ба уралан нарижуулга хүгжөөхэ хэрэгтэй.

Түүхэй эд абалга ба комплексно гуримаар шанаржуулгаһаа эхилээд эсэсэй продукци гаргалга ба хэрэглэлгэ хүрэтэр, бүхы шатануудта **байгаалиин нөөсэнүүд, түүхэй эд, материалнууд, түлишэ болон элшэ хүсые хэрэглэлгые** үндэһөөрнь һайжаруулха хэрэгтэ эрдэм-техникын дэбжэлтэ зорюулагдаһан байха ёһотой. Национальна доход абаха ябадалда материал, металл болон элшэ хүсэ гаргашалга доошолуулгын эршэ түргэдхэхэ хэрэгтэй. Нөөсэнүүдые алмалта хадаа түлишын, элшэ хүсэнэй, түүхэй эд болон материалнуудай талаар арадай ажахын хэрэглэмжэнүүдэй ургалтые хангаха шиидхэхы эшэ үндэһэн болохо ёһотой.

Али бүхы талаарнь **продукциин техническэ хэм хэмжээ болон шанарые дээшэлүүлгэ** партиин экономическа политикын ба бүхы бодото хүдэлмэриин гол зорилго болгон табигдана. Совет продукци хадаа эрдэм ухаанай һүүлшын түйлалтануудай үндэһөөр бүтээгдэһэн, технико-экономическа, эстетическэ болон бусад хэрэглэмжын эгээл үндэр ехэ эрилтэнүүдтэ харюусама, дэлхэйн дэлгүүр дээрэ үрдилдөөтэ тэмсэлдэ эрхим шанартай гэжэ тоологдомо байха ёһотой. Тэрэнэй шанарые дээшэлүүлхэ гэшэ хэрэгтэй зүйлнүүдээр ороной хэрэглэмжэнүүдые, элдэб янзын эд бараагаар хүн зоной улам ургажа байгаа эрилтые бүри гүйсэд дүүрэнээр хангаха найдамтай арга зам мүн болоно. Муу шанар, голодоһо гаргалга — энэмнай материальна нөөсэнүүд болон арадай ажалые хиидэ хаяһан ушар болоно. Совет маркын нэрэ хүндын түлөө тэмсэлые парти эдэбхитэйгээр дэмжэдэг байха. Продукциин шанар хадаа мэргэжэлэй ба патриотическа омогорхолой хэрэг болохо ёһотой.

Эрдэм-техникын дэбжэлтын ашаг үрэ гансашье шэнэ техникэ ехээр гаргадаг болоһонһоо бэшэ, харин **гол фонднуудые һайнаар ашаглалгаһаа,** түхеэрэлгэ бүхэнһөө, үйлэдбэриин талмайн дүрбэлжэн метр бүхэнһөө продукци абалгые ехэ болгохо ябадалһаа дулдыдадаг юм. Фонднуудай ашаг үрөөе үгэхэ ябадалай доошолжо байһан ушарые зайсуулха, харин саашадаа тэрэниие дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно.

Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхалга ажалшадай юрэнхы ба мэргэжэлэй эрдэм һургуулида бүри ехэ эрилтэ табина. Кадрнуудые бэлдэхэ ба мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ бүхы гуримые нарижуулан һайжаруулха, ороной бүхы һалбаринууд болон нютагуудта хүдэлмэриин газарнуудай ба ажалай нөөсэнүүдэй тэнсүүритэй байлгые түсэбэй ёһоор түйлаха хараа шугам хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэхэ юм.

Эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэрие али бүхы талаарнь эршэ түгэсөөр хүгжөөлгын ба нарижуулгын, тэрэнэй эгээл ехэ ашаг үрын түлөө тэмсэл хадаа социалис түсэбтэ ажахын байгуулалтын эрхэ байдалда совет общественын энэрхы һайхан үг зорилгонуудые бэелүүлгэтэй, хүн зониие гүйсэд дүүрэнээр ажалаар хангалгатай, ажабайдалайнь бүхы талануудые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулгатай таһаршагүйгөөр холбогдодог байха юм.

…тын үйлэдбэриин байгууламжые шэнэдхэн хубилгалга

… үгэс хүгжэлтын зам- … ябадал **экономикодо … жын талаар шухала** … үүдые хэхэ эрилтэ … рдэм ухаанда, тех- … н технологидо, нии- … хубиин хэрэглэмжэ- … оложо байдаг түрүү … нуудтай зохилдуулаг- … дай ажахы түргэнөөр, … хоо хубилагдан шэ- … ёһотой. Эрдэм-тех- … бжэлтэ болон соци- … рилгонуудые амжал- … шиидхэлгэ хангадаг … үдые улам бүри түр- … гжөөхэ, хэрэглэмжэ … элгын хоорондохи … н тэнсүүри түйлаха, … ин хэрэгсэлнүүд бо- … ламжын эд зүйлнүү- … дбэрилгын ба агро- … енна комплексын һал- … ай хоорондохи тэн- … айжаруулха хэрэгтэй. … ын социальна хараа … ангадаха, совет ара- … бүри ургажа байгаа … жэнүүдые бүри гүй- … нээр хангадаг боло- … эрьелтэ хэлбэришэ- … бэелүүлэгдэхэ байна.

… э уламжалан, ин- … но политикада шэнэ … уд табигдана. Тэрэ ка- … һомололгонуудай … ые дээшэлүүлхэ, тэ- … шиидхэхы участогуудта … нэгэдүүлхэ зорилго- … дай ажахын ехэ ашаг … нөөр абалга, эконо- … тааруу тэнсүүритэйгээр … гаргашалагдаһан тү- … һөө абтаха продук- … национальна доходой … эр ургалта тэрээнһээ … ха байна. Шэнэ барил- … һэ гол анхаралаа мү- … лжэ байгаа предпри- … ые техническэ талаарнь … эбсэгжүүлхэ ба һэль- … элхэ хэрэгтэ зорюул- … зорилгонуудые бэе- … хэрэгтэ үстэдэг мүн- … риин хубиие үйлэдбэриин барилгануудта үгтэдэг капитальна һомололгонуудай ниитэ хэмжээн дотор горитойгоор ехэ болгохо, тэдээн дотор түхеэрэлгэ ба машинануудые худалдан абаха гаргашануудай хубиие дээшэлүүлхэ. Нөөсэнүүдые олзоборилон абадаг, буйлуулан шанаржуулдаг ба хэрэглэдэг һалбаринуудта үгтэдэг капитальна һомололгонуудай хоорондохи тэнсүүриие һайжаруулха, эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха ябадал хангадаг һалбаринуудта ехэ мүнгэнэй үгтэдэг байхаар тэрэниие шэнээр хубаарилдаг болохо гэшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн.

СССР-эй экономикые дэлхэй дээрэ эгээл эрхим түгэс ба хүсэ ехэтэй болгохо ябадал экономическа хүсэ шадалай үндэһэ һуури болодог **хүндэ индустриие** саашадань хүгжөөхэ эрилтэ табина.

Эрдэм болон техникын эгээл шэнэ түйлалтануудые бодото дээрэнь нэбтэрүүлхэ гол шухала үүргые **машина бүтээлгэдэ** парти даалгадаг байна. Тэрэнэй ургалтын эршые хурдадхалга — арадай ажахын бүхы һалбаринуудта эрдэм-техникын дэбжэлтэ түйлаха, ороной бээе хамгаалха хүсэ шадалые хэрэгтэй хэмжээндэ байлгаха үндэһэ һуури, экономикын саашадаа хүгжэлтын гол шэглэл мүн болоно. Машина бүтээлгэ технико-экономическа талаараа дээдэ хэмжээнэй машинанууд, түхеэрэлгэнүүд болон приборнуудай системэнүүд болон комплекснуудые бүтээн гаргаха үүргэтэй. Тэдэ үйлэдбэриин технологи болон эмхидхэлдэ эрид ехэ хубилалтануудые хангаха, ажалай бүтээсые хэдэн дахин дээшэлүүлхэ, материал болон элшэ хүсэ гаргашалгые хороохо, продукциин шанар һайжаруулха, фонднуудай ашаг үрые дээшэлүүлхэ ёһотой. Станок бүтээлгэ, электротехническэ промышленность, микроэлектронико, тоолон тодорхойлолгын техникэ болон прибор бүтээлгэ, мэдээсэл тарааха бүхы индустри — эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха бодото арга хэрэгсэлнүүд эгээл түрүүлэн хүгжөөгдэхэ.

Конструкционно материалнуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг металлурги, хими болон хүндэ промышленностиин бусад һалбаринуудай хүсэ шадалые бэхижүүлхэ ба шанарай талаар хубилалтануудые бэелүүлхэ, материалнуудай ассортимент саг үргэлжэ үргэдхэхэ ба шанарыень һайжаруулха, эгээл алмалтатай ба түрүү һайн тэдэнэй шэнэ түхэл маягуудые бүтээн гаргалгые ехэ болгохо хэрэгтэй.

Ороной түлишын-элшэ хүсэнэй комплексые ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөлгэ — шухалын шухала зорилго мүн. Ороной ургажа байгаа хэрэглэмжэнүүдые бүхы түхэлэй түлишэ болон элшэ хүсөөр тогтууритайгаар хангаха ябадал хадаа түлишын-элшэ хүсэнэй балансын бүридэлые һайжаруулха, атомай элшэ хүсэ абалгые түргэнөөр дээшэлүүлхэ, элшэ хүсэнэй дахинаа хэрэглэгдэдэг арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые алмаха талаар эдэбхитэй, тодо зорилготой хүдэлмэри арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хэлбэришэгүйгөөр ябуулха эрилтэ табина.

Ороной социально-экономическа дэбжэлтын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл гэхэдэ, **агропромышленна комплексые** саашадань бэхижүүлгэ ба ашаг үрыень дээшэлүүлгэ, ороной хэрэглэмжэнүүдые тэрэнэй продукцяар бүри дүүрэнээр хангалга мүн болоно. Худөө ажахые индустриальна үндэһэ һуури дээрэ гаргаха ябадал түгэсхэхэ, эрдэм ухаанай үндэһөөр ажахы эрхилэлгын онол аргануудые, эршэмтэй технологиие хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ, газар хэрэглэлгые һайжаруулха ба тэрэнэй үрэжэл дээшэлүүлхэ, худөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса болон мал ажалай ашаг шэмые горитойгоор дээшэлүүлхэ, тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ, худөө ажахын үйлэдбэриин тогтууритайгаар хүгжэлгэ хангаха, байгаалиин ба сагай уларилай таарамжагүй эрхэ байдалһаа тэрэнэй дулдыдаха ябадалые һуларуулха, ургуулһан ургаса болон мал ажалай продукциин гээлтэ хоролтые огтолон усадхаха хэрэгтэй болоно. Агропромышленна нэгэдэл ба ажахынууд хоорондын хамжаанууд улам хүгжөөгдэхэ, техникэ, технологи болон үйлэдбэриин эмхидхэл, худөө ажахын продукци бэлэдхэхэ, зөөхэ, хадагалха ба шанаржуулха хэрэг шэнэ хэмжээндэ гаргагдаха ушартай.

Социалис худөө ажахын үндэһэ һуури болохо колхозууд, совхозууд, агропромышленна нэгэдэлнүүд болон предприятинууд ороной хэрэглэмжэнүүдые худөө ажахын продукцяар хангаха хэрэгтэ шиидхэхы хубитаяа оруулха зэргэтэй. Энээнтэй хамта эдеэ хоолой нөөсэнүүдые нэмээхын тулада предприятинууд болон эрхэтэдэй хамһабариин ажахынууд, хамтын саад болон огород эрхилэлгэ хэрэглэгдэхэ болоно.

Совет хүнүүдэй хэрэглэмжэнүүдые бүримүһэн хангахын тулада **арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ болон хангалгын бүхы һалбаринуудые** түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ хүсэл оролдолгоёо КПСС зорюулха юм. Энэ хэрэгтэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудай предприятинууд, нэгэдэлнүүд болон эмхинүүд хабаадуулагдаха ёһотой.

Ороной арадай ажахын нэгэн ниитэ комплексые нарижуулан һайжаруулгада **үйлэдбэрие хангадаг ажахынуудай һалбаринуудые**—электрын элшэ хүсөөр, нефть болон газаар хангалгын, холхео холбооной ба арадай ажахыда мэдээсэл тараадаг албануудые техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ ба хүдэлмэриинь ашаг үрые дээшэлүүлхэ ябадал шухала үүргэ дүүргэдэг гэжэ парти тоолоно. Транспортна нэгэн ниитэ харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй бүхы шатануудые нарижуулан һайжаруулгада, болбосон түхэлтэй, олон һалаатай харгынуудые байгуулгада онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Барилгын технико-экономическа хэм хэмжээе горитой ехээр дээшэлүүлхэ, барилгын үйлэдбэрие индустриальна нэгэн ниитэ ажал хэрэг болгохо, проектнэ болон барилгын хүдэлмэринүүдэй шанар дээшэлүүлхэ ба үнэ сэнгыень доошолуулха, объектнүүдые барилгын ба үйлэдбэриин хүсэнүүдые гүйсэд ашаглалгын болзорнуудые хороохо хэрэгтэй болоно.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хубаарилан хүгжөөхэ хэрэгые нарижуулан һайжаруулгада һуларшагүй анхарал парти саашадаашье хандуулдаг байха юм. Тэрэ ниитын ажалые алмаха, нютаг бүхэниие комплекснэ гуримаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хүгжөөлгэ хангаха ёһотой. Ажалай ниитын хубаарилгые гүнзэгырүүлһэнэй үндэһэ һуури дээрэ бүхы союзна республикануудай арадай ажахы саашадаа улам хүгжэхэ, ороной хэрэглэмжэнүүдые хангалгада тэдэнэй оруулдаг хубита ехэ болохо байна. Тогтонижоһон территориально-үйлэдбэриин комплекснуудай болон ажахын холбоонуудай байгууламжые саашадань һайжаруулха, түүхэй эд шанаржуулдаг предприятинуудые тэрэниие олзоборилон абадаг газарнуудта шадаал һаа, дүтэ байлгаха хэрэгтэй. Бага ба дунда зэргын городуудай, хүдэлмэришэнэй поселогуудай арга боломжонууд бүри дүүрэнээр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Томо предприятинуудтай хамта хамжаанай ёһоор продукци гаргалгатай, худөө ажахын болон нютагай түүхэй эд болбосоруулгатай, хүн зониие хангалгатай холбоотой тусхай үйлэдбэринүүдые эдэ городуудта хүгжөөхэ.

Партиин экономическа стратегиин таһаршагүй хубинь гэхэдэ, **Сибириин болон Алас Дурна зүгэй** үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурданаар хүгжөөлгэ байгаашье, байхашье юм. Шэнэ районуудые ашаглахадаа, хүнүүдэй ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулхын тула үйлэдбэриин зорилгонуудые комплексно гуримаар шиидхэлгые болон социальна бүхы инфраструктурын хүгжэлтые хэлбэришэгүйгөөр хангалга хадаа экономическа ба политическа онсо ехэ удха шанартай болоно.

Арадай ажахые хүгжөөлгын хараа замуудые тодорхойлходоо, **гадаадын экономическа стратегиие** нарижуулан һайжаруулха, ажалай уласхоорондын али алиндаа аша туһатай хубаарилгын арга боломжонуудые, нэн түрүүн социалис экономическа нэгэдэлэй булюу һайн талануудые бүри гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ хэрэгтэй байһан ушарһаа КПСС үндэһэ абадаг юм. Гадаадын экономическа болон эрдэм-техникын талаар холбоонууд гүнзэгырүүлэгдэхэ, арадай ажахын ашаг үрые дээшэлүүлхын, стратегическэ шухала шэглэлнүүдээр капиталис оронуудһаа дулдыданги бэшэ байхын тула гадаадада худалдаха ба гадаадаһаа худалдажа абаха талаар байгууламжын түрүү хубилалтануудые бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Үйлэдбэриин социалис харилсаануудые, хүтэлбэрилгын гуримые болон ажахы эрхилэлгын онол аргануудые нарижуулан һайжаруулга

Үйлэдбэриин харилсаануудые саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулга, эршэ хүсэтэйгөөр хүгжэжэ байгаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдтэй тэдэнэй тогтууритай тааруу байлга, тэдэнэй хоорондо ушардаг харша бэшэ зөрилдөөнүүдые саг соонь элирүүлхэ ба шиидхэхэ ябадал — общественын социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын тон хэрэгтэй эрхэ нүхэсэл мүн болоно.

Социализмын экономическа байгуулалтын үндэһэ һуури болохо **үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй талаар ниитын зөөриие бэхижүүлгэ ба арьбадхалга** партиин гол анхаралда саашадаашье байха юм. Үйлэдбэрие хамтадхалгын, түсэбэй ёһоор тэрэниие эмхидхэлгын хэм хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ, ниитэ арадай зөөриин булюу һайн таланууд болон арга боломжонуудые ашаглалгын түхэл маягууд ба онол аргануудые хэлбэришэгүйгөөр һайжаруулха хэрэгтэй болоно.

Худөө ажахын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ургалта, ажахынууд хоорондын хамжаае болон агропромышленна нэгэдэлые хүгжөөлгэ хадаа колхозно-кооперативна зөөриин ниитэ арадай зөөритэй саашадаа ойртолсолгодо, харин ерээдүйдэ — ниилэхэ ябадалдань туһа хүргэхэ юм. Социалис зөөриин хоёр түхэлнүүдые али бүхы талаһаань хүгжөөһэнэй ба бэхижүүлһэнэй эсэстэ, экономикын колхозно-кооперативна хубиинь арга боломжонуудые бүри гүйсэд дүүрэнээр ашаглаһанай эсэстэ энэ бэелхэ байна.

Ниитын баялигай эзэн байһанай мэдэрэл ажалша коллективүүдтэ, хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ үсэд нэтэрүүгээр парти бүрилдүүлэн хүмүүжүүлхэ. Социалис зөөриие аршалан хамгаалха талаар бүхы хэрэгтэй хэмжээнүүдые абаха, хомхой хобдог һанаашалгатайгаар тэрэниие хэрэглэхэ гэһэн али болохо һэдэлгэнүүдые сараха, социализмда харша аргаар аша туһануудые үбэршэлгые усадхаха, хубиингаа зөөри хамгаалуулха эрхэтэнэй конституцяар олгогдоһон эрхые хангаха талаар хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые абаха юм.

Хубаарилгын харилсаануудые нарижуулан һайжаруулгые ехэ удха шанартайда парти тоолоно. Тэрэ ниитын үйлэдбэрие хүгжөөхэ талаар хамтын ба хубиин хүсэл оролдолгын ургалтада, хүн зоной ажабайдалай хэм хэмжээн болон шэнжэ шанарта эдэбхитэй нүлөө үзүүлдэг байха юм. Ниитын баялиг болон национальна доходые эгээл ехэ ашаг үрэтэйгөөр хубаарилха, ажаллангүй олдодог олзо оршонуудта, ажалай түлбэриие булганда нэгэн адляар хубааха ябадалда — социалис общественын гурим дүримдэ, гол ёһонуудта зүришэһэн бүхы юумэнүүдтэ хубаарилгын онол аргын найдамтай хаалта болохо хараа шугам салан сэхээр бэелүүлэгдэхэ байна. Ажалай хэмжээнэй ба хэрэглэмжын хэмжээнэй хойноһоо шанга хиналта бэелүүлхэ, арадай ажахын эрхим һайн үрэ дүнгүүдые түйлаха талаар коллективүүдэй, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй хүсэл оролдолгые шангадхаха, ажал хэлгын материальна болон моральна урмашуулгануудые шадамараар тааруулан хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Худалдаа наймаанай харилсаануудые саашадань хүгжөөхэ гэшэ гол шухала зорилго болоно. Ажахын харилсаануудай найдамтай байлгые дээшэлүүлхэ, эрилтэ ба дурадхалгын хоорондохи эршэ хүсэтэй тэнсүүриие түйлаха, материальна болон мүнгэ зөөриин нөөсэнүүдэй эрьесые һайжаруулха, эрьелтын хэрэгсэлнүүдэй эрьесые түргэдхэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, хубаарилга, худалдаа наймаа болон хэрэглэмжые нарижуулан һайжаруулха зорилготойгоор социализмын үедэ тэдээндэ хабаатай үүргэ удхатайнь тааралдуулан, эд товарай-мүнгэ зөөриин харилсаануудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ гэшэ шухала. Алмалтын гурим, хүдэлмэриин хэмжээнэй ба шанарай хойноһоо мүнгэн һангай хиналта шангадхаха, экономическа бүхы онол арганууд болон урмашуулгануудые хэрэглэхэ, гүрэнэй бюджет бэхижүүлхэ, нэгэ түхэригөөр юумэ ехээр худалдажа абаха аргыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Ороной социально-экономическа хүгжэлтые түргэдхэлгэ хадаа **арадай ажахые хүтэлбэрилгые саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха,** ажахы эрхилэлгын аргануудые, тэрэ тоодо ажахы эрхилэлгын элдэб янзын, түргэн хубилдаг түхэл маягууд болон онол аргануудые — найдамтайгаар, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, экономическа хүгжэлтын ходо хубилдаг эрхэ байдалда ба шиидхэгдэжэ байгаа зорилгонуудай шэнжэ шанарта тэдэнэй тааруу байхыень түйлаха эрилтэ табина.

Хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулга хадаа социалис түсэбтэ ажахын байгуулалтын булюу һайн таланууд болон арга боломжонуудые, экономическа хуули ёһонуудые бүри гүнзэгыгөөр, али болохоор хэрэглэлгэдэ түшэглэхэ. Үйлэдбэрилгын хүсэнүүд болон үйлэдбэриин харилсаануудта болоһон хубилалтануудые, үргэн ниитэ ажалшадай эрдэм һургуулиин, үзэл бодолой, мэргэжэлэй ба дүй дүршэлэй ургалтые гүйсэд дүүрэнээр хараадаа абаха ёһотой. Тэрэ хүн бүхэнэй аша туһые, ажалша коллективүүдэй, элдэб социальна бүлэгүүдэй аша туһые ниитэ гүрэнэй, ниитэ арадай аша туһануудтай эгээл наринаар тааралдуулха, тиигэжэ экономикын ургалтые бэелүүлхэ хүсэн шэнгеэр тэрэниие хэрэглэхэ үүргэтэй.

Хүтэлбэрилгын бүхы байгуулалга хадаа социалис ёһоор ажахы эрхилэлгын зайлашагүй хуули ёһо, һалбаринууд, нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай, үйлэдбэриин бүхы үүрнүүдэй ажал ябуулгые сэнгэхэ гол дүн — бүхы түхэлэй нөөсэнүүдые эгээл багаар гаргашалжа, общественын хэрэглэмжэнүүдые эгээл дүүрэнээр хангаха ба тэдэнэй хубитыень али болохоор дээшэлүүлхэ гэһэн дээдын үг зорилгые түйлалгада арадай ажахын шата бүхэнэй хубитые ехэ болгохо хэрэгтэ зорюулагдаһан байха ёһотой.

Хүтэлбэрилгын ленинскэ гол ёһонуудые, нэн түрүүн **демократическа централизмын** гол ёһые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ ёһотой. Энэ гол ёһо тэрэнэй хоёр үндэһэнэй — түбэй газарһаа хүтэлбэрилгын ашаг үрые дээшэлүүлгын, тэрэшэлэн нэгэдэлнүүд ба предприятинуудай ажахын талаар бээ даанги байдал болон харюусалгые горитойгоор үргэдхэлгын ниитэ нэгэн зорилготой байһые элирхэйлдэг юм.

Хүтэлбэрилгын түбэй зургаануудай анхаралые экономическа ба социальна хүгжэлтын холын хараатай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, эрдэм-техникын дэбжэлтын ба капитальна һомололгонуудай, арадай ажахын байгууламжын хубилалтануудай, ниитын үйлэдбэриин тааруу тэнсүүритэй байлгын, түсэбэй ёһоор ниитэ гүрэнэй нөөсэнүүдые байлгаха гуримые бэхижүүлгын, үйлэдбэрилгын, хүсэнүүдые хубаарилан хүгжөөлгын, ажалай түлбэриин ба социальна тэдхэмжын, үнэ сэнгүүдэй, тарифуудай, мүнгэ зөөриин, тоо бүридхэлгын ба статистикын талаар нэгэн ниитэ политикые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ улам бүри ехээр хандуулха ушартай болоно.

Өөрынь экономическа политикые бэелүүлхэ арга зэбсэг болодог **түсэблэлгын** аша нүлөөе дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ парти тоолоно. Түсэблэлгэ хадаа ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын, эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ үйлэдбэрие эршэ түгэсөөр хүгжөөлгын, ажахын түрүү шиидхэбэринүүдые бэелүүлгын эдэбхи ехэтэй арга болохо, экономикын тэнсүүритэй ба эршэтэй ургалтые хангаха зорилготой. Нөөсэнүүдые ашаглалгын ашаг үрые, продукци шэнээр гаргадаг болоһоной хэмжээе, эрдэм болон техникын түйлалтануудай үндэһөөр ажалай бүтээсын ургалтые элирхэйлэн харуулдаг шанарай талаар үрэ дүнгүүд, түсэбүүд дотор шиидхэхы һуури эзэлхэ ёһотой. Экономическа болон социальна зорилгонуудые комплексно гуримаар шиидхэхэ, удаан болзорой, табан жэлэй болон жэлэй түсэбүүдые таһаршагүйгөөр холбон тааралдуулха, түсэблэлгые эрдэм ухаанай үндэһөөр эрхилэлгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, түсэб дүүргэлгын журам бэхижүүлхэ, ниитэ гүрэнэй аша туһануудые эгээл түрүүлэн хараадаа абадаг байха, албан зургаануудай болон нютагай аша туһые хараха, албан хойрог ябадалай ба дура зоргоороо хүтэлбэрилгын али болохо үзэгдэлнүүдые эрид шууд зайсуулха хэрэгтэй. Финансово-урьһаламжын системын хүдэлмэриие горитойгоор һайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ, мүнгэ зөөриин эрьесые ба ажахын тоосоое бэхижүүлгэдэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөе шангадхаха эрилтэ табигдана.

Хүтэлбэрилгэ болон түсэблэлгэ бэелүүлхэдээ, холын хараатай зорилгонуудые шиидхэхэдээ, түбэй газарһаа хүтэлбэрилгые хүгжөөхэ зуураа, нэгэдэлнүүд болон предприятинуудай — **үйлэдбэриин гол шатын үүргые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые** парти эдэбхитэйгээр бэелүүлхэ, тэдэнэй эрхэнүүд болон ажахын талаар бээ даанги байдалые үргэдхэхэ, эсэсэй үндэр дүнгүүдые түйлахын тула харюусалга ба хүсэл оролдолгыень шангадхаха хараа хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ юм. Хүтэлбэрилгын ажахын хүдэлмэри байра дээрэнь — ажалша коллективүүдтэ хамтадхан ябуулагдаха ёһотой.

Ажахын тоосоое саашадань хүгжөөхэ ба аша нүлөөень дээшэлүүлхэ, экономическа онол аргануудые шангадхаха, дээдэ шатын эмхинүүдэй тогтоодог үрэ дүнгүүдэй тооэ хороохо зуураа, предприятинууд болон нэгэдэлнүүдые бүрин гүйсэд ажахын тоосоондо удаа дараалан оруулха хэрэгтэй гэжэ парти тоолоно. Ажалша коллективүүдэй үүсхэл болон зохёохы ажал ябуулгада үргэн ехэ арга боломжо нээжэ үгэдэг, удаан болзорто хүсэндөө байха экономическа нормативуудаар нэгэдэлнүүд ба предприятинуудай ажал ябуулга улам бүри ехээр гуримшуулагдадаг болохо. Хүтэлбэрилгые дээрэһээ нарижуулан һайжаруулха хэмжээнүүд ажалай эмхидхэл ба урмашуулгын хамтын түхэл маягуудые дороһоо хүгжөөлгэтэй тааруулан нэгэдүүлэгдэхэ ёһотой. Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхалгада амжалтануудые түйладаг, эрхим һайн продукци гаргадаг, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлдэг ажалша коллективүүдтэ эдэ онол хэрэгсэлнүүдые ба урмашуулгануудые хэрэглэхэ гурим булюу һайн байдал бодотоор олгохо ёһотой. Өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөриие үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ, коллективэй материальна урмашуулгада болон социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хэрэглэхэ талаар нэгэдэлнүүд ба предприятинуудай арга боломжонууд, эрхэнүүд үргэдэхэ болоно.

Оптово худалдаа наймаан үргэдэхэ, продукци хэрэглэдэг ба бүтээдэг предприятинуудай хоорондохи сэхэ холбоонуудай болон ажахын хэлсээнүүдэй үүргэ дээшэлхэ, продукциин техническэ хэмжээн ба шанарта эд хэрэглэгшын үзүүлдэг нүлөөн улам ехэ болохо ёһотой.

Үнэ сэнгүүдэй, ниитын хэрэгтэй гаргашануудай хэм хэмжээе, тэрэшэлэн продукциин ба хангалгын шанарые нарин нягтаар харуулдаг байхын тула, эрдэм-техникын дэбжэлтые, нөөсэнүүдые арьбалалгые, эд хэрэгсэлнүүдэй технико-экономическа болон хэрэглэмжын шэнжэ шанарые һайжаруулгые, бүхы шэнэ, түрүү юумэ нэбтэрүүлгые эдэбхитэйгээр урмашуулдаг, алмалта арьбалалтын гуримые шангадхаха ябадалда туһа хүргэдэг байхын тула **үнэ сэн тогтоолгые нарижуулан һайжаруулха** ушартай.

Бүхы шатануудтань арадай ажахые **хүтэлбэрилгын эмхидхэлэй байгууламжые** хэлбэришэгүйгөөр нарижуулан һайжаруулха, хүтэлбэрилгын аппарат хороохо ба тэрэнэй үлүү шатануудые болюулха зорилго КПСС табина. Арадай ажахын томо комплекснуудые, хоорондоо холбоотой ба өдлирхүү шэглэлтэй бүлэгүүдые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха, томо, дунда ба багашаг предприятинуудые, һалбариин хүтэлбэрилгые территориальна хүтэлбэрилгэтэй тааруу зүбөөр холбон хүгжөөхэ, үйлэдбэриин ба научно-үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй тоо олошоруулха ба хүдэлмэриинь нарижуулха, мэргэжүүлгэ гүнзэгырүүлхэ, үйлэдбэрие тааралдуулан ба хамжаалан эрхилхэ ябадалые хүгжөөхэ хэрэгтэй.

Һалбаринуудай хүгжэлтын, эрдэм-техникын түйлалтануудые нэбтэрүүлхэ тон шухала шэглэлнүүд дээрэ хүтэлбэрилгын һалбаринууд хоорондын ба һалбариин зургаануудай анхаралые элсүүлэн хандуулха. Тогтоогдоһон ассортиментын ба номенклатурын ёһоор гаргагдаһан продукцяар арадай ажахын болон хүн зоной хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангалтын түлөө тэд харюусаха ёһотой. Ажахы болон социально-соёлой б… гуулалтые хүтэлбэрилхэ, аж… шадай эрилтэ хэрэглэмжэ… дые хангаха талаар рес… ликанска болон нютагай … гаанудай үүргэ ба харюу… гые дээшэлүүлхэ, эдэ зур… нуудай эрхэнүүдые үргэд… ушартай.

Экономикые хүтэлбэри… нарижуулан һайжаруулха б… хы хүдэлмэридөө КПСС **ажалшадай зохёохы үүсхэлые хүгжөөхэ ба үйлэдбэрие хүтэлбэрилхэ ябадалда тэдэниие улам бүри үргэнөөр хабаадуулха,** түсэбүүдые зохёон табиха ба ажахын шиидхэбэринүүдые баталан абаха, предприятиин социально-экономическа хүгжэлтын талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ, үйлэдбэриин доторой нөөсэнүүдые бэдэрхэ ба элсүүлхэ талаар ажалша коллективүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ хараа шугамаа хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг байха юм. Алмалта, арадай мүнгэ зөөриие шадамараар гаргашалга, түхэриг бүхэниие гамтай зүбөөр хэрэглэлгэ, үйлэдбэридэ хабаагүй элдэб гаргашанууд болон гээлтэ хоролтонуудые усадхалга — ниитэ партиин, ниитэ арадай хэрэг, ажалша коллектива бүхэнэй, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй хэрэг мүн.

Социалис мүрысөөе хүгжөөлгэ хадаа партиин саг үргэлжын анхарал хандуулдаг асуудал болоно. Энэмнай ажалшадай зохёохы бэлиг шадабариие үргэдхэхэ шухалын шухала хэрэг, хүнэй өөрыгөө батадхан харуулха ба олониитын һайшаал хүндэдэ хүртэхэ гол аргануудай нэгэн болоно. Ленинскэ гол ёһонуудта түшэглэн, мүрысөөнэй эмхидхэл нарижуулан һайжаруулха ба аша нүлөөень дээшэлүүлхэ, ёһын тэдыдэ хандаха ба хубилдаггүй хуушарһан онол арга хэрэглэхэ ябадалые зайсуулан усадхаха, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр тарааха, гээгдэгшэдые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха, эдэбхи үүсхэлэй, нүхэд ёһоной харилсаа холбооной ба бэе бэедээ туһалалсалгын ёһо гурим хүгжөөхэ хэрэгтэй. Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, нөөсэнүүдые гамтайгаар ашаглаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ ба продукциин шанар һайжаруулха, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, мүн ажалай нарин нягта, нэгэ жэгдэ ябаса болон хэлсээтэ уялгануудые саг болзор соогоо дүүргэлгэ хангаха, арадай ажахын эсэсэй эрхим һайн дүнгүүдые түйлаха талаар олониитын гаргадаг эдэбхи үүсхэл болон зохёохы ябуулгануудые али болохоор дэмжэхэ гэшэ шухалын шухала удха шанартай.

(Үргэлжэлэлынь 6-дахи нюурта).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ПРОГРАМ

III. Партиин социальна политика

Парти болбол ажалша коллектив бүхэниие социалис ёһоор арад зоной өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын үүргэ ехэтэй социальна бүлэг болгохын тула предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба организацинуудай хүдэлмэриин асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые үдэр бүхэндэ бодотоор хабаадуулхын тула, хүнэй зохёон байгуулхы шадабариие хүсэд хүгжөөн хабаадуулхын тула али болохын оролдолго гаргана.

Обществын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта ажалша коллективүүдэй нүлөөе улам эршэмтэйгээр ехэ болгохо, тиихэ-

Совет хүнүүдэй һүүдэл байдалые дээшэлүүлгэ, ажалайнь ба ажабайдалайнь эрхэ байдалые һайжаруулга

Агинуудай илгаануудые дабан гараха, социальна талаараа нэгэн адли общество бүридхэн байгуулга

Социалис нацинуудай болон үндэһэ яһатанай саашадаа урган һалбаралга, ойро дүтэ бололго

Өөрынгөө ажал ябуулгада КПСС болбол совет обществын олонациональна бүридэлые бүхы талаһаань хараадаа абадаг. Дабажа гараһан замаймнай дүнгүүд үнэншэмэ тодоор гэршэлэн харуулна: **хуушан сагай үлээһэн национальна асуудал Советскэ Союз дотор амжалтатайгаар шиидхэгдэ.** Манай орон доторхи национальна харилсаанууд ямар шэнжэтэйб гэхэдэ, нацинууд болон үндэһэ яһатанай саашадаа урган һалбаралга һайн дуранай, адли тэгшэ эрхын, аха дүүгэй харилсан туһалалсалгын үндэһөөр улам бүри ойро дүтэ боложо байһан шэнжэтэй. Искусственна ёһоор эндэ яаруулжа гү, али хүгжэлтын зайлуулагдашагүй хубилалтануудта һаад татажа болохогүй. Энэ хүгжэлтын ашаар түүхын хожомой хожом сагта нацинууд бултадаа нэгэн болохо юм.

Манай олонациональна социалис гүрэн дотор зуу үлүүтэй наци болон үндэһэ яһатанай суг хамтын ажалай ба ажабайдалай үедэ **национальна харилсаануудые нарижуулан һайжаруулха шэнэ зорилгонууд** бии болохо ёһоороол бии болоно гэжэ парти тоолодог. Тэдэниие ленинскэ национальна политикын шалгагдамал гол ёһонуудые баримталан парти шиидхэдэг байгаа, саашадаашье шиидхэхэ. Энэ талаар партиимэ гол зорилгонуудые табина:

— олонациональна союзна нэгэдэл гүрэниие бүхы хэмжээгээр хүгжөөн бэхижүүлхэ, КПСС болбол нютагай тала үлүүсэ харадаг, национальна талаар холо бодолгүй ябадал гаргадаг, али бүхы үзэгдэлнүүдтэй хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэ, тиихэтэеэ хамта, бүгэдэ арадай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ республикануудай, автономито областьнууд болон автономито округуудай үүргые саашадань дээшэлүүлхэ тухайда, засагай ба хүтэлбэрилгын органуудай хүдэлмэридэ бүхы национальностьнуудай ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха тухайда саг үргэлжэ анхарха. Социалис федерализмын болон демократическа централизмын ленинскэ гол ёһонуудые зохёохы ёһоор хэрэглэһэнэй үндэһөөр бүхы совет арадай болон наци, үндэһэ яһатан бүхэнэй аша туһые хараадаа абалсан, нацинууд хоорондын харилсаанууд баяжуулагдаха;

—Арадай ажахын нэгэн бүхэли комплекс дотор республика бүхэнэй материальна ба оюун бодолой хаба шадал ехээр болгогдохо. Союзна болон автономито республикануудай, автономито областьнууд болон автономито округуудай эдэбхи үүсхэлые бүхэсоюзна оршом соо түбэй хүтэлбэрилгэтэй холбоходо бүхы ороной новсэнүүдые, нютагуудай байгаалиин ба бусад илгаануудые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ арга боломжо олгоно. Республикануудай хоорондо ажалай хубаарилгые хэлбэришэгүйгөөр гүнзэгырүүлхэ, ажал эрхилхэ эрхэ байдалые адлирхуу болгохо, экономическа талаар шэнэ районуудые ашаглалгада республикануудай эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг ябадалые урмашуулха, хүдэлмэришэдэй болон мэргэжэлтэдэй кадрнуудые республикануудай хоорондоо андалдан абалсаха ябадал хүгжөөхэ, бүхы республиканууд дотор ажаһуугаа нацинуудай ба үндэһэ яһатанай дундаһаа үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ хэрэгые үргэдхэн һайжаруулха шухала;

— СССР-эй арадуудай өөрсэ ондоо, түрүү ёһо заншалнуудай, эрхим түйлалтануудай үндэһөөр социалис удхатай, национальна түхэл маягаараа элдэб янзын, мүн интернациональна шанар шэнжэтэй совет арадай нэгэн адли соёл культура хүгжэнэ. Национальна соёл культурануудай ургаха,

IV. Совет обществын политическэ байгуулалтые хүгжөө[лгэ]

Социалис революциин ашаар мүндэлэн бии болоһон пролетариадай диктатура шэнэ общество байгуулха хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байна. Тиихэдээ энэ үе соо

гаһаа гадуур эрхэнүүд, эрхэһээ гадуур уялганууд байхагүй гээшэ — социалис обществын политическэ хубилашагүй гол ёһо болоно. Совет хүн бүхэниие өөрынгөө эрхэ су-

хэбэринүүдые зохёон найруулга ба баталан абалга **Демократизацилгые** хангаха талаар парти сэхэ шууд хараа шугам баримталжа, эгээл тааруу шиидхэбари абалгые

байдалай хуули... ринуудые бэхж... лис хуули, гурим сахи... ришэгүйгөөр...

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ПРОГРАММА

лэл. Эхниинь 3—6-дахи нюурнуудта].

гэжэ тоолоно. бүхэн, совет хүн ороной бэеэ хамгаал- боломжые зохихо байлгахын тулада дулдыдаһан бүхы ёһотой. Социалис ороноо хамгаалга, Эсэ- үүдтэ алба хэлгэ — эрхэтэнэй нангин болон хүндэтэй хэрэг.

өөрыгөө социалис хүтэлбэрилгэ бэелүүлхэ шухала хубинуудай эмхинүүдэй үүр- лүүлхэ хэрэгтэ пар- ушын ээлжээнэй ан- хуулагдана.

иональна союзуудай ажалшадай тон организациин, хүтэлбэ- ргүүлиин, ажахы эр- һургуулиин, комму- ргуулиин нэрэ хүн- нүлөө саг үргэлжэ зорилго КПСС бина. Профсоюзууд рынгөө иимэ үүргэ- шууд дүүргэхэ эбэл: арадай баяли-гые арьбадхаха, ажалшадай амарха, ажаһуудалайнь эрилтэнүүдые хангаха, ажаллаха эрхэ байдалыень һайжаруулха хэрэгтэ али болохоор туһа хүргэхэ, тэдэнэй эрхэ болон хүсэлэнгүүдые аршалха, хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулха, тэдэнэрые ниитын ба үйлэдбэриин хэрэгтэ элсүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ мүн болоно.

Арадай өөрыгөө социалис ёһоор хүтэлбэрилгэ бэелүүлхэ хэрэгтэ, гүрэнэй, ажахын болон соёлой байгуулгын гол асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хэбаадалсажа, Советүүдтэй болон ажалшадай бусад организацинуудтай бүри нягтаар харилсаха, социалис мүрысөөнэй хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ ба тарааха, социальна үнэн зүб байдалай гол ёһонуудые сахилгые хинан шалгаха ниитын онол аргануудые хүгжөөхэ, ажалша коллективүүдэй эрхэнүүдые бэелүүлгэдэ нүлөөлхэ гэшэ профсоюзай организацинуудай зорилго мүн.

Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ коммунис союз — совет залуушуулай түрүү хүбүүдые нэгэдүүлһэн олон миллион гэшүүдтэй ниитэ-политическэ организаци КПСС-эй эдэбхитэй туһалагша болон найдамтай халаан гэжэ дүүрэн эрхэтэйгээр тоологдоно. Ургажа байгаа халаание хүмүүжүүлхэ, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар комсомолой үүргые парти саашадаашье дээшэлүүлжэ байха юм. Комсомолые хүтэлбэрилгэ бэелүүлхэдээ, тэрэнэй зэргэнүүдые эмхидхэлэй-политическэ талаһаа, залуушуулай союзай һайн дуранай хэлбэриие бэхижүүлхэ хэрэгтэ КПСС онсо анхарал хандуулна. Хүбүүд, басагадай ажалай болон ниитын эдэбхи сэхэ шууд хүгжөөхэ, тэдэнэй марксистско-ленинскэ үзэл бодолые, политическэ болон арюун зүб ябадалай культурые, социализмын болон түби дэлхэйн хүби заяанай түлөө түүхэтэ харюусалгаяа мэдэрхэ ябадал хүмүүжүүлхэ талаар комсомол сэхэ шууд хүдэлмэри ябуулха болоно.

Кооперацинн — колхозууд болон эд хэрэглэгшэдэй, гэр байрын барилгын кооперативуудай, кооперативна эмхинүүдэй ба нэгэдэлнүүдэй ажал ябуулгые нарижуулан һайжаруулхые парти эрмэлзэхэдээ арадай өөрыгөө социалис ёһоор хүтэлбэрилгэ бэелүүлгын шухала онол арга ба арадай ажахые хүгжөөлгын аша үрэтэй хэрэгсэл гээд эдэниие тоолодог юм.

Зохёон байгуулхы союзуудай, эрдэмэй, эрдэмэй-техникын, соёл-гэгээрэлэй, спортивна, оборонно болон бусад һайн дуранай обществонуудай, хүн зоной ниитын өөрынь хэшээлэй органуудай эдэбхиие саашадань дээшэлүүлхэ хэрэгтэ КПСС туһалха юм. Тус органисацинууд өөһэдынгөө үүргэнүүдые дүүргэхэдээ, партиин политикые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ хубитаяа оруулха, тэдэнэй нэгэдхэһэн ажалшадай эрилтэнүүдые улам дүүрэнээр тодоруулан, бодото дээрэнь хангалга, совет эрхэтэнэй харюусалга болон үүсхэл шангадхалга тухай һанаагаа табиха ёһотой болоно.

V. Үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, гэгээрэл, эрдэм ухаан ба соёл культура

хадаа ороной соци- номическа хүгжэлтые ын аша хэрэгтэ марк- ленинскэ үзэл бодолой хубилгагша хүсые түрэнээр ашаглахын тэй бүхы юумэ хэ- совет хүнүүдые үзэл политическэ, ажалай зан абариин талаар хү- лын, ухаан бодолоо- һайн һайхан ёһо зан- шиираг бэетэй, тэгшэ хүгжэһэн, олониитын эдэбхитэй хүниие хү- лын тула зоримгой хүдэлмэри ябуулха юм. дые эрхим дээдэ олтой, коммунизмын эн сэхэ байхаар, совет патриотизмын ба пролетарска, социалис интернационализмын үзэлөөр, ажалда ба хамтын зөөри баялигта үнэн зүбөөр хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгые, оюун ухаанай, соёл культурын баялигуудые ажалшадай улам бүри ехээр ашаглан эдлэдэг болохо социалис ёһоной ажабайдалда зүрисэдэг абари заншалые усадхаха ябадалые үзэл сурталай хүдэлмэриин гол шухала талань болоно гэжэ КПСС тоолоно.

Хүниие хүмүүжүүлгын хэрэг арадай аша туһада хэгдэдэг зохёон байгуулхы ажалда, ниитын ажабайдалда, социально-экономическа ба соёл культурын байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэхэ ябадалда хүнэй бодото хэбаадалгатай таһаршагүй холбоотой гэжэ парти тоолоно. Үзэл сурталай хүдэлмэриие үнэн байдалһаа, тэрэнэй табяад байһан асуудалнуудһаа таһалан илгажа ябуулбал, тэрэ хүдэлмэри миин юрэнхы гэгээрэл, тодорхой бэшэ үгэ хүүр боложо, коммунис зохёон байгуулалтын гол шухала зорилгонуудһаа хадуурха байна. Үзэл сурталай хүдэлмэри хадаа гүн гүнзэгы үзэл бодолтой, теоретическэ удхатай, үргэн ехэ мэдээсэл дуулгадаг байха, дотоодын ба гадаадын байдалда юунэй боложо байһаниие, ажалшадай оюун ухаанай улам бүри ургаһан эрилтэнүүдые гүйсэдөөр ба тодоор хараада абадаг, хүн зондо дүтэ зохид, үнэн зүб, лэб бата эшэ баримтатай, тодо һонор байха ёһотой.

Хэлэһэн үгэ, хэһэн хэрэг хоёр хоорондоо холбоотой байха гээшэнь партийна болон гүрэнэй бүхы ажал ябуулгын эгээл шухала ёһо гурим болоно, тиимэ тула үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ табигдадаг зэстэгүй шухала эрилтэ мүн. Энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хэбаадаха гэшэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай уялга, коммунист бүхэнэй нангин хэрэг.

Парти иимэ зорилгонуудые дэбжүүлэн табина.

Үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин талаар

ухаанһаа эшэ үндэ- бодолые хүмүүжүү- лгэ. Социализм эрдэм ухаанһаа эшэ үзэл сурталые со- ствын оюун ухаанай мандуулһан бай- сурталай үндэһэ хадаа философско, ска ба социально-по- хараа бодолой нэгэн эшэ зохидоор бүрил- догдоһон һургаал мүн марксизм-ленинизм бо- совет обществын ажа- боложо байһан шэ- шэнжэлэн согсол- барисаата социалис бусад оронуудай, коммунис, хүдэлмэри- национально-сүлөөрэл- демократическа хүдэ- дүй дүршэлые хараа- байгаали шэнжэл- эрдэмэй, техническэ ба эрдэмэй түйлалтануу- шэлэн үзэжэ, марксист- скэ теориие зохёохы саашадань хүгжөөхэ гэ- шухала уялгамнай мүн парти тоолоно.

хадаа марксистско-ле- һургаалые бүхы совет гүнзэгыгөөр шудал- литическэ соёл эрдэ- дээшэлүүлхын, пар- литикые зохёохо хэрэг- ёһоёо мэдэжэ хэбаа- тэрэниие бодото дээ- эдэбхитэйгээр бэелүүл- ынь тула хододоо һа- табижа байха.

һурган хүмүүжүүл- хадаа хамтын аша ту- хэдэг үнэн сэдьхэлэй ухаан бодолойшье гү, хүсэнэйшье ажалые хүндэлдэг, тэрэниие байдаг байхаар бүхэниие һурган бү- ябадалые хүмүү- хүдэлмэриин гол зо- болгожо табина. Ажал обществын материаль- ухаанай баялигай үндэһэн, хүнэй соци- хүндые тодорхой- гол шанар, хүнэй нан- хүниие коммунис хүмүүжүүлгын үндэһэ мүн. Парти хадаа үнэн ехэтэй хүдэлмэ- хүндые дээшэлүүл- хүдэлмэридөө үүс- эдэбхитэйгээр, зохёон бай- ёһоор хандадаг ябада- хүгжөөхын, ажалда ком- ёһоор хандаха ёһо зан- бэхижүүлхын түлөө саа- хододоо һаналаа та- байха.

мунис ёһо заншал хүмүү- тогтоолго. Коммунизм удаа дараалан дабша- үедэ коммунис ёһо — хүн зондо эгээл жатай, үнэн зүб, һайн һайхан, революционно тэмсэлэй уг зорилгонуудта, коммунизмын дээдэ зорилгонуудта үнэн сэхэ ёһо заншалай зохёон байгуулхы хүсэ шадабари улам бүри гүйсэдөөр дэлгэрэн бадаржа байна. Манай ёһо заншал хадаа юрын, бүхы зоной дунда дэлгэрһэн абари ёһыешье, мүн мүлжэлгэ дарлалтада эсэргүүсэжэ, эрхэ сүлөөгэй, социальна адли тэгшэ эрхын, зол жаргалай, эб найрамдалай түлөө олон зуун жэлэй туршада тэмсэл хэһэн арад ниитын дунда бии болоһон, хүн зоной баримталдаг ба тэдэнэй хоорондын харилсаанда тогтоһон ёһо гуримуудые халан абаһан байна.

Тэрэниие батадхан бэелүүлхын түлөө КПСС-эй оролдожо байһан коммунис ёһо заншал хадаа:

— **хамтын удха шанартай ёһо заншал мүн.** «Хүн бүхэн бултанай түлөө, бултадаа хүн бүхэнэй түлөө» — гэшэ тэрэнэй үндэһэн ёһо гурим болоно. Энэ ёһо заншал хэрэ амяа хараха, өөрынгөөл түлөө оролдохо, хубиингаа аша бэдэрхэ ябадалтай огто таарадаггүй, бүгэдэ арадай, хамтын ба хубиин аша туһатай зохилдон таарадаг байна;

— **хүнэй энэрхы сэдьхэлэй ёһо заншал мүн.** Энэ ёһо заншал хадаа ажал хэдэг хүниие үргэжэ дээшэлүүлдэг, тэрэниие тон ехээр хүндэлдэг, хүнэй нэрэ хүндые доромжолон дараха ябадалые тэсэдэггүй байна. Энэ ёһо заншал хүн зоной хоорондо ёһотой һайн харилсаа — нүхэрэй ёһоор харилсан хүдэлхэ, хамжан туһалалсаха, һайн һанаатай, үнэн сэхэ байха, хубиин ба ниитын ажаһуудалда эгээлэй зохид, даруу һайн зантай байха харилсаа һайшаан тогтоожо байна;

— **эдэбхи үүсхэлэй, эршэтэ ажал ябуулгын ёһо заншал мүн.** Энэ ёһо заншал хадаа ажалай, зохёон байгуулхы хэрэгэй шэнэ амжалта түйлалтада, коллективэй ба бүхы ороной ажабайдалда шармайн оролдожо хэбаадалсаха, социалис ёһоной ажабайдалда зүрисэдэг бүхы юумые ехээр буруушаан хорихо ябадалда, коммунис ёһо заншалые тогтоохын түлөө шанга тэмсэлдэ хүниие зоригжуулна.

Патриотическа ба интернациональна хүмүүжүүлгэ. Совет хүнэй Октябриин илан мандаһан Эхэ орондоо, түрэһэн ба ургаһан газар нютагтаа дуратай, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэйнгөө түүхэтэ түйлалтануудаар омогорхон баясадаг байхын тула, тиихэтэеэ хамта пролетарска, социалис интернационализмын үзэл һургаалтай, аха дүү оронуудай ажалшадтай, империализмда эсэргүүсэн, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын ба эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бүхы тэмсэлшэдтэй ангиин хани барисаатай байхын тула парти саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр оролдон ажаллаха байна.

СССР-эй бүхы нацинуудые ба арад үндэһэтэниие холбон нэгэдүүлдэг хани барисаанай ба аха дүүгэй харилсаанай үзэл бодолтой совет хүн бүхэнэй болоод байхын тула, арад үндэһэтэнэй хоорондын харилсаанай эрхим дээдэ соёл болбосоролтой, национализмын ба шовинизмын, национальна холын хараагүй бодолой ба национальна тала харалгын үзэгдэлнүүдтэ, ажабайдалые коммунис ёһоор шэнэдхэн хубилгаха ябадалда һаад тодхор тататаг ёһо гуримуудта ба хараа бодолдо эсэшэгүйгөөр тэдэнэй хандадаг байхын тула парти, манай гүрэн һаналаа табижа байна.

Партиин үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шухала зорилгонь сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ, социалис Эсэгэ ороноо хамгаалхаар, тэрэндээ бүхы хүсэ шадалаа, хэрэгтэй болоо һаань ами бэеэ үгэхөөр бэлэн байха үзэл бодол хүмүүжүүлэн бүрилдүүлхэ ябадал байһан зандаа үлэнэ.

Хуули ёһые хинан сахихаар хүмүүжүүлгэ. Хүниие эрхэтэнэй арюун уялгаяа дээдэ зэргээр ойлгон бэелүүлдэг, совет хуули ёһые ба социалис хамтын ажаһуудалай гурим журамуудые сахижа, хүндэлжэ ябадаг, социалис хуули ёһые эбдэхэ гэһэн ушар бүхэнтэй эбсэшэгүй тэмсэжэ байдаг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгые парти ехэ удха шанартай дээрэ тоолоно.

Атеис хүмүүжүүлгэ. Эрдэм ухаанай-материальна эшэ үндэһэ баримталжа, юртэмсэ дэлхэйе тайлбарилдаг ойлгомжые үргэнөөр дэлгэрүүлхын, бурханда шүтэгшэдэй үзэл һаналые доромжолхо ябадал гаргангүйгөөр, шажанай мухар һүзэгые дабажа усадхахын тула парти үзэл сурталай нүлөөлгын арга хэрэгсэлнүүдые ашаглана. Конституциин баталжа хангаһан сэдьхэл бодолой сүлөөе хэлбэрилтэгүйгөөр сахихын түлөө тэмсэжэ байхатаяа хамта, парти болбол обществын ба хүнэй аша туһада хохор хүргэхөөр шажаниие ашаглаха ябадалнуудые эрид буруушаана. Атеистическэ хүмүүжүүлгын тон шухала хубинь хадаа — хүнүүдэй ажалай болон ниитын эдэбхиие дээшэлүүлхэ, тэдэниие гэгээрүүлхэ, совет шэнэ ёһо гуримуудые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэг болоно.

Коммунис хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хадаа харша үзэл бодолой ба ёһо заншалай үзэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ, хүнүүдэй ухаан бодолдо ба хэрэг ябадалда гарадаг урданай хойрог үлэгдэлнүүдтэй, олониитын ажабайдалай али бүхы һалбарида эрхилэгдэдэг хүдэлмэриин дутагдалнуудһаа боложо, хойшолуулашагүй асуудалнуудые хожомтожо шиидхэдэг ушарһаа боложо гарадаг элдэб бүхы буруу бузагай ябадалнуудтай тэмсэхэ тэмсэлтэй таһаршагүй холбоотой байна. Ажалай журам эбдэхэ, хулгай хэхэ ба эдилгэ абаха, хонжоо наймаа хэхэ ба хүнэй хүзүүн дээрэ амидаржа хубалза ёһоор ажаһууха, архидалга ба хулиган аашa зан, үмсын зөөриин үзэл һанал ба зөөриин хойноһоо хомхойрхо ябадал, билдагуушалга ба һаймһаралга мэтые хойно хойноһоонь таһалдалгүй шангаар огтолон усадхаха хэрэгые парти түрүү зэргын удха шанартай дээрэ тоолоно. Иимэ ябадалнуудтай тэмсэхын тулада олонниитын һанал бодолой нэрэ хүндые, хуули ёһын хүсые гүйсэд ашаглаха шухала.

Буржуазна үзэл бодолдо эсэргүү тэмсэл. Уласхоорондын оршон дээрэ боложо байгаа хоёр ондоо үзэл бодолой тон хурса шанга тэмсэл хадаа дэлхэйн хоёр ондоо байгуулалтын — социализмын ба капитализмын харша ехэ илгаае харуулжа байна. Бодото социализм тухай, Советскэ Союзай дотоодын ба гадаадын политика тухай үнэн зүб мэдээ арадуудта дуулгаха, совет ёһоной ажабайдалые эдэбхитэй, зоригтойгоор идхан харуулха, империализмын арад зондо харша, хүн түрэлтэндэ эсэргүү шэнжэтэй байһаниие зоримгойгоор, гэршэ баримтатайгаар элирхэйлэн харуулха гэшэ манай зорилго мүн гэжэ КПСС тоолоно. Парти хадаа Совет хүнүүдые дээдэ зэргын политическэ оюун мэдэрэлтэй ба һэримжэтэй байхаар, ниитын ябадалнуудые ангиин тодо хараа бодолһоо сэгнэжэ шададаг, социализмын уг зорилгонуудые ба ухаан бодолой баялигуудые хамгаалан батална шададаг байхаар хүмүүжүүлхэ байна.

Олонниитын дунда мэдээсэл тарадаг ба пропагандын хэрэгсэлнүүдэй үүргэ обществын ажабайдалда ехэ боложо байна. Эдэ зургаанууд хадаа дотоодын ба уласхоорондын байдалдахи хубилалтануудые ба хүсэл эрмэлзэлые, экономическа ба социальна байдалай хүгжэлтэ ябасые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэжэ байдаг, бүхы шэнэ, түрүү юумые эдэбхитэйгээр дэмжэн абадаг, шухала боложо гараһан, хүн зоной һанаа сэдьхэлые хүдэлгэжэ байһан асуудалнуудые табижа, тэдэниие шиидхэхэ дурадхал оруулжа байдаг болохо ёһотой гэһэн зорилго КПСС табижа байна. Хэблэлэй, телевидениин, радиогой хүдэлмэри ямар шанартай болохо ёһотойб гэхэдэ, өөһэдынгөө тунхаглалгые политическэ тодо һонороор ба зориг түгэсөөр, гүнзэгы һайн удхатайгаар, саг соонь түргэнөөр, һонин мэдээсэл ехэтэйгээр, һонирхомо гоеор ба ойлгосотойгоор хэхэ зэргэтэй. Парти хадаа хэблэлдэ, олониитын дунда мэдээсэл тарадаг ба пропагандын бүхы эмхи зургаанудта эдэбхитэй дэмжэлгэ ба туһаламжа саашадаашье үзүүлжэ байха.

Телевидениие хүгжөөхэ, радио ба телепрограммануудта хүн зоной хэбаадалгые бүхы аргаар үргэдхэхэ, дамжуулгануудай уг удхые, үзэл сурталай болон уран һайханай хэмжээень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал табигдаха байна.

Үзэл сурталай-политическэ ба пропагандистска хүдэлмэридөө, хубхай хооһон үгын, гоёодол, шууяа гаргалгын, ёһо дүүргэхэ ябадалай үзэгдэлнүүдые эрид шууд зайсуулха шухала. Энэ хүдэлмэриин бүхы түхэл маягууд ба хэрэгсэлнүүд хадаа ороной урда табигдаад байһан зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ арад ниитые элсүүлэн хэбаадуулхадань туһалха ёһотой, тиихэдээ партиин, гүрэнэй эмхи зургаануудай, ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэриие ниитэ зондо үргэнөөр харуулха, хүн зонтой тэдэнэй үнэн сэхээр харилсаха ябадалые, олониитын һанал бодолые зүб ёһоор зохёон бүрилдүүлхэ, бодото хэрэг ажалда тэрэнэй нүлөөгэй үргалтые хангаха зэргэтэй, КПСС хадаа үзэл сурталай хүдэлмэриин материальна үндэһэ һууриие бэхижүүлхын түлөө хододоо һаналаа табижа байха.

Арадай гэгээрэлэй талаар

Арадай ажахыда, ниитын ба гүрэнэй ажабайдалай элдэб һалбаринуудта, эрдэмэй, соёлой талаар бэр хүсэнэй, мүн ухаан бодолой хүдэлмэри хэхэ, эдэбхитэй ажал ябуулха арга шадабаритай, ушар ёһо мэдэхэ, эрдэм һургаал ехэтэй хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, һурган бэлдэхэ хараа шугамые парти залан сэхээр бэелүүлдэг байна. СССР-тэ байгуулагдаһан ёһотойл арадай һургуули бүхы эрхэтэдтэ эрдэм һуралсалай үүдэ нээжэ, үргэлжэ дээрээ үзэг бэшэггүй байһаниие түүхэтэ богони болзорто болюулха, бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда ороходо арга олгоо.

Социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын аша туһые, коммунис байгуулалтын хараа зорилгонуудые, эрдэм, техникын дэбжэлтээр табигдаһан эрилтэнүүдые хараада абажа, КПСС арадай гэгээрэлэй эмхи байгуулалтые нарижуулан һайжаруулгаяа үргэлжэлүүлхэ юм. Орон дотор бэелүүлэгдэжэ байһан юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэлэлгэ хадаа ниитэ нэгэн ажалай политехническэ һургуули тухай Ленинэй һургаалай гол ёһо заабаринуудые зохёохы гуримаар хүгжөөлгэдэ үндэһэлнэ; залуушуулай эрдэм һуралсалай ба хүмүүжэлэй хэмжээе улам бүри дээшэлүүлхэ, тэдэниие бэеэ дааһан ажабайдалда һурган бэлдэлгые һайжаруулха, бүгэдэ ниитын мэргэжэлэй һуралсалда удаа дараалан ороходо зорилготой байна. Һургуули хадаа Эхэ орондоо дуратай байха, нягта хамтаралтай ябаха, аха үетэнөө, түрэлхидөө болон багшанараа хүндэлдэг байха һанал бодолтойгоор һурагшадые һургаха, һуралсалай ба ажалай шанарай түлөө, зан ябадалайнгаа түлөө дээдэ харюусалгатай байха үзэл мэдэрэлтэйгээр ургажа ябаһан үетэниие хүмүүжүүлхэ, һурагшадай өөһэдынгөө хүтэлбэрилгын хэрэг гуримые хүгжөөхэ уялгатай. Хараалагдаһан хэмжээнүүдые бэелүүлхэ үедэ мэргэжэлэй ба юрэнхы эрдэмэй һургуули саашадань хүгжөөгдэхэ, ойро дүтэ болгогдохо, хожомынь ниилүүлэн нэгэдүүлэгдэхэ байна.

Эрдэм-техникын ба социальна дэбжэлтын эрилтэнүүдтэй тааралдуулагдажа, тусхай дунда ба дээдэ һуралсалай эмхи байгуулалга улам саашань хүгжөөгдэхэ юм. Тэрэ хадаа үйлэдбэриин, эрдэмэй, соёлой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые тодо наринаар, саг соонь хараада абаха, түгэс мэргэжэлтэй, үзэл сурталай-политическэ болбосоролтой, эмхидхэхы, хүтэлбэрилхы ажал ябуулгын арга шадабаритай мэргэжэлтэдээр арадай ажахын эрилтые гүйсэд хангаха ёһотой. Мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ һуралсалые хүгжөөлгэдэ парти ехэ анхаралаа хандуулна, энэ һуралсал заочно болон үдэшын һуралсалтай хамта бүхы ажалшадта эрдэм һургаалаа үргэлжэлүүлхын, эрдэм мэдэсээ таһалгаряагүйгөөр үргэдхэхын, шэнэлхын, тэдэнэй юрэнхы соёл болбосоролые, мэргэжэл шадабариие саг үргэлжэ дээшэлүүлхын тула таарамжатай арга боломжонуудые байгуулха зэргэтэй.

Багшанар мэргэжэлтэд тухай, гэгээрэлэй бүхы эмхи байгуулалгын материальна баазые бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ тухай парти эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолго гаргаха байна.

Эрдэм наукын талаар

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөлгэдэ, ниитын харилсаае нарижуулан һайжаруулгада, тон шэнэ түхэлэй техникэ ба технологи зохёолгодо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, газарай, океан далайн ба замбуулинай гүн дундахи баялигуудые шэнжэлэн эдлэлгэдэ, оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалгада, гуримшуулан һайжаруулгада эрдэм наука улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна.

Эрдэм наукын талаар партиин бэелүүлжэ байдаг политика эрдэмэй бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула таарамжатай эрхэ байдал байгуулха, экономическа ба социальна зорилгонуудые бэелүүлгые хурдадхаха, обществын оюун ухаан бодолые хүгжөөхэ, оронойнгоо өөрыгөө найдамтайгаар хамгаалха хүсэ шадабариие хангаха аргатай шэнжэлгын эгээл түрүү шухала һалбари шэглэлнүүдтэ кадрнуудые, материальна ба мүнгэн һангай нөөсэнүүдые элсүүлэн зорюулха талаар шэглүүлэгдэнхэй.

Байгаали шэнжэлгын эрдэмэй ба социальна шэнжэлэлгын гол шухала шалгагдамал үндэһэ һууринь диалектико-материалистическэ методологи мүн байгаа, байһаншье зандаа. Тэрэниие саашадань зохёохы ёһоор хүгжөөхэ, шэнжэлгын хүдэлмэридэ шадамараар хэрэглэхэ шухала.

Совет эрдэм наука болбол эрдэм-техникын хүгжэлтын гол шэглэлнүүдээр түрүү һуури эзэлхэ, үйлэдбэриин ба социально-экономическа холын хараата болон мүнөөнэй зорилгонуудые үрэ түгэсөөр, хэрэгтэй хугасаа соонь шиидхэхэ уялгатай. Шэнэ нээлтэ хэхэ зорилготой, үндэһэн шухала шэнжэлгэнүүдые түрүүшын ээлжээндэ хүгжөөхэ, эрдэм ухаанай түйлалтануудые арадай ажахыда, хүнэй ажал ябуулгын бусад һалбаринуудта тон түргэнөөр бэелүүлхэ гэшэ шухала удха шанартай. Эрдэм ухаанай болон үйлэдбэриин холбоо нэгэдэлгын, эрдэм-техникын дэбжэлтые хүтэлбэрилгын эмхидхэлэй-ажахын арга маягууд саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулагдаха хамһабариин шухала шухала шэнжэлгэнүүд, туршалгын-конструкторска зохёон бүтээлгэ үргэдхэгдэхэ, тэдэнэй үрэ дүнгүүд дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой. Академическэ, дээдэ һургуулинуудай ба һалбари һалбариин эрдэм наукын харилсан хамтаржа шэнжэлгэ хэхэ ябадалые улам саашань бэхижүүлхэ шухала.

Дэлхэйн хүгжэлтын, СССР-тэ, бусад социалис оронуудта шэнэ общество байгуулгын дүй дүршэлые, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ба үйлэдбэриин харилсаануудай, социализмын үеын материальна болон оюун бодолой байдалай хоорондын онһон орёо холбоое, коммунис байгуулалтын тогтон хүгжэлтын жама ёһонуудые, тэрэнэй дээдэ шатада дамжан оролгын харгы замууд болон онол аргануудые шудалха ба али бүхы талаһаань шэнжэлхэ хэрэгтэ ниитын эрдэм шэнжэлэгшэдэй анхаралые элсүүлхэ шухала. Социалис общество дотор бодото дээрээ бии байһан зүрилдөөнүүдые эрдэм ухаанай ёһоор шэнжэлхэ, тэдэниие шиидхэхэ үндэһэ баримтатай дурадхалнуудые, экономическа ба социальна хүгжэлтые уридшалан тухайлха найдамтай һанамжануудые зохёон табиха гэшэ хүгжэлтын мүнөөнэй үе шатада ниитын эрдэмүүдэй бэелүүлхэ хойшолуулашагүй зорилго мүн болоно.

Коммунис, хүдэлмэришэнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ, капиталис общество дотор боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэхэ хэрэгтэй. Дэлхэйн хүгжэлтын ябаса бүхы дэлхэйн удха шанартай үсөөн бэшэ асуудалнуудые хүн түрэлтэнэй урда табидаг байна. Эдэ асуудалнуудта үнэн зүб харюунуудые эрдэм ухаан үгэхэ ёһотой. Буржуазна үзэл бодолдо, ревизионизм болон али бүхы һургаалые нюдэ балай этигэн баримталха ябадалда эсэргүү тэмсэл хадаа ниитын эрдэмэй шухала зорилго байгаа, байһаншье зандаа.

Эрдэм шэнжэлхэ талаар зоримгой бэдэрэлгые, элдэб үзэл бодолнуудай ба хараа шэглэлнүүдэй мүрысөөе аша үрэтэй зүбшэн хэлсэлгые парти дэмжэдэг юм. Эрдэм шэнжэлгэдэ хубхай хооһон үгэ буляалдааншье, тэрэшэлэн теоретическэ зоримгой тобшололнуудые хэхэеэ айгаад, ушар баримтануудые миин лэ тоолон бэшэхэ ябадал, элдэб нүлөөнһөө дулдыдаха, бодото байдалһаа таһарха ушарнууд байха ёһогүй. Мүнөөнэй гол шухала асуудалнуудай орёо, хоорондоо холбоотой байһан ушарһаань ниитын, байгаалиие шэнжэлэлгын болон техническэ эрдэмүүд улам бүри ехээр харилсан нэгэдэжэ шэнжэлгэ хэхэ зэргэтэй. Гол шухала асуудалнуудые олон эрдэмүүдэй хамжан шэнжэлгые, эрдэмэй кадрнуудые хэрэгтэй газартань хубаарилан табихые, эрдэмэй эмхи зургаануудай зохисотой һайн бүридэлые, аша үрэ ехэтэй шэнжэлгэнүүдые болон зохёон бүтээлгые хангахаар эрдэмэй эмхидхэлэй элдэб түхэл онолнуудые бүри үргэнөөр хүгжөөхэ ёһотой болоно. Экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые бүридүүлэн зохёохо ба бэелүүлхэ талаар тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Шэнэ залуу хүдэлмэрилэгшэдые, тэрэ тоодо үйлэдбэриин һалбаринуудһаа, саг үргэлжэ нэмээн хэбаадуулха, эрдэмтэдэй зохёохы арга боломжонуудые шадамараар хэрэглэхэ, теоретическэ болон хамһабариин шэнжэлгэдэ оруулһан бодото хубитынь хэмжээгээр тэдэнэй ажалые урмашуулха гэшэ эрдэм шэнжэлгын дэбжэлтын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл мүн болоно.

Соёлой байгуулалтын, литература болон искусствын талаар

Уласхоорондын һайшаал мэдэрэлдэ хүртэһэн, бодото арадай олонациональна совет соёл культурые байгуулһан ябадал манай байгуулалтын түүхэтэ түйлалта мүн болоно. Тэрэнэй хүсэн түгэс нүлөөгэй эшэ үндэһэнүүд гэхэдэ, ажабайдалай бодото баримтануудта, социализм болон коммунизмын нангин зорилгонуудта үнэн сэхэ байһаниинь, гүн гүнзэгы энэрхы һайхан сэдьхэлынь, урма зоригтой этигэлынь, арад зонтоёо нягта холбоонь болоно.

Оюун бодолой ба материальна соёл культурын баялигуудые үргэн ниитэ ажалшадай бүрин гүйсэд дүүрэнээр, гүн гэнзэгыгөөр шудалан эдлэхэ, уран һайханай зохёол байгуулалгада тэдэниие эдэбхитэйгээр хэбаадуулха гэшэ ехэ удха шанартай гэжэ КПСС тоолоно. Соёлой байгуулалгын ленинскэ гол ёһонуудые хэлбэришэгүйгөөр баримталан ябажа, парти хадаа Эсэгэ оронойнгоо ба дэлхэйн уран һайханай соёл культурын эрхим жэшээнүүд дээрэ ажалшадые, ургажа ябаа үетэниие гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ тушаа анхарал оролдолгоёо гаргадаг байха юм. Гоё һайханиие ойлгохо гэшэ ажалые улам бүри урма залитай болгохо, хүнэй нэрэ хүндые үргэхэ ба тэрэнэй ажаһуудалые дэмбэрэлтэй һайхан болгохо байна.

Соёл болбосорол хадаа хүн зоной элдэб бүлэгүүдэй улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангаха, һайн дуранай уран һайханай зохёохы ажалда арад зониие хэбаадуулха хэрэгтэй арга боломжонуудые бии болгохо, бэлиг шадабариинь хүгжөөхэ, ажабайдалай социалис шэнжэ шанарые баяжуулха, тааруу һайн эрилтэнүүдые болон гоё һайханиие ойлгохо үндэр ехэ мэдэрэлнүүдые бүридүүлэн хүмүүжүүлхэ үүргэтэй юм. Соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин удха болон онол аргануудые саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха, тэрэнэй материальна үндэһэ һууриие бэхижүүлхэ, хүдөөдэ болон шэнээр ашаглагдажа байгаа районуудта соёлой байгуулалтын асуудалнуудые эршэтэйгээр шиидхэхэ гэшэ эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгын хубилашагүй арга нүхэсэл мүн гэжэ парти тоолоно.

Литература болон искусствын үүргые дээшэлүүлгэдэ парти али болохоор туһалдаг байха юм. Тэдэ арадай аша туһада, коммунизмын хэрэгтэ алба хэхэ, хэдэн миллион хүнүүдэй урма баярай, дэбжэлтэ зоригой эшэ үндэһэн болохо, тэдэнэй хүсэл эрмэлзэл, гүн мэдэрэл ба һанаан бодолнуудые элирхэйлэн харуулха, тэдэниие үзэл сурталай ба абари зангай талаар хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалха үүргэтэй.

Литература болон искусствын хүгжэлтын гол хараа зорилго гэхэдэ, арадай ажабайдалтай холбоогоо бэхижүүлхэ, социалис бодото байдалые үнэн зүбөөр, уран һайханайнгаа талаар улам хурсаар харуулха, шэнэ, түрүү юумэнүүдые зоригжол түгэсөөр, эли тодоор дэлбэлэн тайлбарилха, обществын урагшаа дабшалгада һаад тойбо ушаруулдаг бүхы юумэнүүдые шунал абьяастайгаар элишэлхэ хэрэгтэй.

Социалис реализмын искусство хадаа арадай болон партийна шэнжэ шанарай гол ёһонуудта үндэһэлдэг юм. Тэрэ ажабайдалые уран һайханай талаар үнэн зүбөөр харуулха зуураа, зоримгой шэнэ үүсхэл гаргаха ябадалые Эсэгэ ороной ба дэлхэйн соёл болбосоролой бүхы түрэл ёһо заншалнуудые хэрэглэлгэ ба хүгжөөлгэтэй тааруулан эрхилдэг байна. Литература болон искусствын ажал ябуулагшадай урда бодото дээрээ сүлөөтэ ёһоор зохёохы ажалаа ябуулха, бэлиг шадабаряа дээшэлүүлхэ, элдэб ондоо үнэн зүб түхэл янзанууд, онол арганууд ба жанрнуудые саашадань хүгжөөхэ үргэн ехэ арга боломжонууд нээгдэнхэй. Арад зоной соёл болбосоролой хэм хэмжээнэй ургаха бүри обществын ажабайдалда, тэрэнэй гурим заншалай сэдьхэл бодолой байдалда искусствын үзүүлдэг нүлөө улам үргэдэнэ. Энэмнай зохёохы ажал ябуулгынь үзэл сурталай хараа шэглэлэй түлөө, тэдэнэй зохёол бүтээлнүүдэйнь нүлөөгэй уран хурса хүсэнэй түлөө соёлой ажал ябуулагшадай харюусалгые дээшэлүүлнэ.

КПСС оюун бэлигтэ, уран һайханай бэдэрэлгэдэ гамтайгаар, хүндэтэйгөөр хандадаг юм. Энээнтэй хамта зохёохы ажалтанай холбоонуудта, ниитын һанал бодолдо, марксистско-ленинскэ уран һайханай шүүмжэлэлдэ түшэглэн, суртал һургаалгүй, үзэл бодолоороо эрилтэ багатай, уран һайханай талаар һула бүтээлнүүдэй гараха ябадалтай тэрэ тэмсэдэг байгаа, тэмсэхэшье юм.

Совет соёл болбосорол арадуудай бэе бэеэ ойлголсолгодо ба ойро дүтэ болололгодо туһалдаг, империализмда, хархис хүсэнүүд болон дайн сэрэгтэ эсэргүү тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хэбаададаг юм. Социалис обществын оюун бодолой ажабайдалай үзэл сурталай баялигые, олон ондоо янзануудые, тэрэнэй бодото энэрхы һайхан зорилгонуудые элирхэйлэн харуулхадаа, тэрэ дэлхэйн соёл болбосоролые улам баяжуулна, хүн түрэлтэнэй оюун бодолой дэбжэлтын хүсэ ехэтэ арга нүхэсэл, коммунис ерээдүйн соёл болбосоролой жэшээ болоно гэжэ өөрыгөө улам бүри дүүрэнээр харуулна.

Гурбадахи бүлэг

УЛАСХООРОНДЫН ОРШОМДО, ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛДЭ КПСС-эй БЭЕЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГОНУУД

элгэ, дарлалтаһаа сү- дай үүдхэхэ хүсэл эрмэл- анги болон социальна гүй социалис общест- энэрхы сэдьхэлтэй шэнжэ һаа КПСС-эй уласхоорон- политика эшэ үндэһэтэй. политикань орон дотороо үндэһэн шухала, стра- скэ зорилгонуудтай таһаршагүй холбоотой зохёон байгуулхы ажал хэхэ, бүхы арадуудтай амгалан тайбанаар ажаһууха гэһэн совет арадай гансахан хүсэл эрмэлзэлые элирхэйлнэ.

КПСС-эй уласхоорондын политикын гол зорилгонууд ба хараа шэглэлнүүд:

— социалис обществые нарижуулан һайжаруулхын, СССР-тэ коммунизм тээшэ дабшахын тулада гадаадын таатай зохид эрхэ байдал хангалга; дэлхэйн дайнай аюулые зайсуулга, бүгэдэ ниитын аюулгүй байдал ба буу зэбсэгүүдые хураан абаха ябадал түйлалга;

— социалис аха дүү оронуудтай СССР-эй харилсаа холбоое хэлбэришэгүйгөөр ургэдхэлгэ ба гүнзэгырүүлгэ дэлхэйн социалис системын бэхижэлгэ ба хүгжэн һалбаралгада бүхы хэмжээгээр туһалалга;

— сүлөөрһэн оронуудтай адли тэгшэ, хани нүхэсэлэй харилсаануудые хүгжөөлгэ;

— амгалан ёһоор зэргэ оршон ажаһуулгын, хэрэг бүтээлгын, бэе бэедээ ашатай туһатай харилсаа холбооной үндэһэ һуури дээрэ капиталис гүрэнүүдтэй СССР-эй харилсаануудые дэмжэлгэ ба хүгжөөлгэ;

— коммунис ба революционно-демократическа партинуудтай, хүдэлмэришэнэй уласхоорондын хүдэлөөнтэй, арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлтэй интернациональна һаналаа нэгэдэлгэ.

Гадаадын политикын асуудалнуудта КПСС-эй хандалгань совет арадай аша туһын хэрэгүүдые эрид шууд хамгаалгатай, хөөрэлдөө хэлсээр, уласхоорондын асуудалнуудые хөөрэлдөөнэй аргаар бүтэмжэтэйгөөр шиидхэхээр бэлэн байхын хажуугаар империализмын эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүү шанга ябуулгатай тааралдуулагдана.

Оронойнгоо оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлгэтэй тааруугаар партиин зохёоһон ба совет гүрэнэй залан сэхээр бэелүүлжэ байһан гадаадын политикын хараа шугам хадаа XX зуун жэлдэ эгээл удаан саг соо совет арадта, дэлхэйн олонхи хүн зондо амгалан тайбан байдал хангаһан байна. Совет хүнүүдэй зохёон байгуулхы ажалай амгалан эрхэ нүхэсэлнүүдые аршалан

[Үргэлжэлэлынь 8-дахи нюурта]

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ПРОГРАМ

[Үргэлжэлэл. Эхиниинь 3—7-дохи нюурнуудта].

хамгаалхын тулада, уласхоорондын харилсаануудые hайжаруулхын, дэлхэй дээрэ буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргажа байhан ябадалые болюулхын, арадуудай хуби заяанда айхабтар харша ядерна дайнай аюулые зайсуулхын тулада КПСС өөрhөө дулдыдажа боломо хэрэгтэй бүхы юумэ саашадаашье сүм хэхэ байна.

Мүнөө үеын, мүн ерээдүйдэшье ажаhууха хүнүүдэй ами наhанай аша туhада эб найрамдалые аршалан хамгаалха ба бэхижүүлхэ, ээрхэг түримхэй ба милитаризмын хүсэнүүдэй амыень татан зогсоохоhоо ондоо хүндэ ехэтэй, харюусалгатай даабари үгы. **Дайгүй, буу зэбсэггүй дэлхэй — социализмын арюун нангин зорилго мүн.**

I. Социалис оронуудтай харилсаа холбоон

Советскэ Союз ба социалис бусад оронуудай хоорондохи хани нүхэсэлэй харилсаа холбооe саашадань хүгжөөлгэ ба бэхижүүлгэдэ КПСС түрүүшын ээлжээнэй онсо шухала анхарал хандуулна.

Дэлхэйн социалис системын бүхы гүрэнүүдтэй СССР-эй нүхэр ёhоной бата бэхи харилсаануудтай, элдэб янзын харилсаа холбоотой байхыень парти хүсэн эрмэлзэнэ. Социализмын оронуудай нэгэдэлэй гүрэн бүхэнэйнь, тэдэнэй хамтын аша туhын хэрэгүүдтэ харюусадаг байhанhаа, эб найрамдалай хэрэгтэ, социалис арюун нангин уг зорилгонуудай илан мандалгада алба хэдэг байhанhаа КПСС уламжална.

Хани нүхэсэлые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлгэ, социалис хани нүхэсэлэй бүхы оронуудтай Советскэ Союзай харилсаа холбоонуудые хүгжөөлгэ ба нарижуулан hайжаруулга— КПСС-эй онсо анхарал доро байдаг хэрэг.

Тэдэнэй бүхы талаар харилсан туhалалсалгын хүгжөөхы хүсэн—засагай хүтэлбэридэ байhан коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд мүн. Аха дүү оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ, общество хүтэлбэрилгын дүй дүршэлые бэе бэедээ ашатай туhатайгаар баяжуулха зорилгоор партиин бүхы шатануудаи — Центральна Комитедhээ эхилээд партиин эхин организацинууд хүрэтэр—хабаадалсадаг парти хоорондын харилсаа холбоонуудые саашадань улам үргэдхэхэ ябадалда КПСС туhалха, хоёр талын, мүн олон талыншье үндэhэ hуури дээрэ hанамжа дурадхал ба дүй дүршэлөө андалдан абаха хэрэгтэ туhалха.

Советскэ Союз ба социализмын оронуудай гүрэн хоорондын харилсаануудые бэхижүүлгэдэ, тэдэниие договорой ёhоор бэхижүүлгэдэ, хуули гаргадаг органуудай, ниитын эмхинүүдэй хоорондохи харилсаануудые хүгжөөлгэдэ, политическэ харилсаа холбооной бүхы түхэл маягуудые саашадань эдэбхижүүлхэ ябадалда зорюулагдаhан хараа шугамаа КПСС үргэлжэлүүлхэ.

Орон бүхэнэй бодото байдал ба аша туhын хэрэгүүдые, хани нүхэсэлэй хамтын аша туhые хараада абалсан, аха дүү оронуудай уласхоорондын байдалда бүри ехэ аша үрэтэй харилсан туhалалсалгатай байхын түлөө совет коммунистнууд оролдоно.

Империалис сэрэгэй нэгэдэл, НАТО-гай бии байhан сагай эрхэ байдалда империализмын ээрхэг түримхэй хүсэлэл оролдолгодо эсэргүү коллективнэ оборонын, бата бэхи эб найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбоо үргэдхэхын түлөө хамтын тэмсэлэй гол хүсэн байhан Варшавска Договорой организациин ажал ябуулгые бүхы хэмжээгээр нарижуулан hайжаруулгада туhалха шухала гэжэ парти тоолоно.

Экономическа харилсаа холбооной талаар КПСС социализмын оронуудай нэгэдэлэй материальна бааза болохо социалис экономическа нэгэдэлые саашадань улам гүнзэгырүүлхын түлөө ябуулга хэнэ. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгээр, эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэлгөөр гол хараа шэглэлнүүдтэ аха дүү оронуудай хүсэлэл оролдолгые залан сэхээр нэгэдүүлгэдэ, өөhэдынгөө арадуудай hуудал байдалые саашадань hайжаруулха, тэдэнэй аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ хараатайгаар эрдэм ба техникээ түрүү зэргэдэ гаргаха талаар түүхын удха шанартай зорилгонуудые хамтааран шиидхэлгэдэ тэрэ онсо шухала анхарал хандуулна.

Хани нүхэсэлэй оронуудта ниитын үйлэдбэриин, социалис ёhоор ажаhуулгын хүгжэн hалбаралгада, тэдэнэй экономическа хүгжэлтын хэмжээндэхи тэгшэрэлгые түргэдхэлгэдэ, дэлхэй дээрэ социализмын байдалые бэхижүүлгэдэ нэгэдэлэй бүри ехээр туhалха байhанhаа парти уламжална.

Экономическа политика зүбшэхэ, ажахые харилсан хүтэлбэрилгые нарижуулан hайжаруулгын, тэрэнэй шэнэ түхэл маяг бэдэрхэ, үйлэдбэриин мэргэжэл ба хамжалгые гүнзэгырүүлхэ, түсэбүүдые таарулан зохёохо, түрүү дүй дүршэлөө андалдан абалсаха, нэгэдэл болон предприятинуудай хоорондо сэхэ харилсаа холбоо байгуулха талаар аха дүү партинуудай хамтын хүдэлмэридэ КПСС эдэбхитэйгээр хабаадаха байна. Экономическа талаар харилсан туhалалсалгын соведэй үүргые дээшэлүүлгэдэ, хоёр талын ба олон талын программын үндэhэ hуури дээрэ экономическа болон эрдэм-техникын харилсаа холбоо үргэдхэхэ хэрэгтэ парти туhаламжа үзүүлжэ байха.

Социалис ба капиталис гүрэнүүдэй адли тэгшэ, бэе бэедээ ашатай туhатай экономическа харилсаа холбоон ашатай туhатай гансахан хэрэг гэжэ хараха зуураа, тэрээнтэй хамта социалис нэгэдэлэй хүгжэлтэ хадаа империализмын дайсан харша ябуулганудhаа, экономическа кризисүүдhээ ба капитализмда дүтэ бусад урагшагүй ябуулганудhаа нэгэдэлэй технико-экономическа талаар хохидонгүй байха ушарые хүсэ ехэтэй болгохо ёhотой гэжэ КПСС тоолоно.

Үзэл сурталай талаар КПСС марксистско-ленинскэ теориие хүгжөөхын тулада тэрэнэй зохёохы шэнжэ шанарые гүнзэгырүүлэн, тэрэнэй революционно гол удхые аршалан, социалис байгуулалтын, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгын дүй дүршэлые шудалха ба хэрэглэхэ хэрэгтэ зорюулагдаhан аха дүү партинуудай хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхын түлөө оролдоно. Коллективнэ ухаалан бодомжолго эдэбхижүүлхэ, оюун мэдэрэлэи баялигуудые саг үргэлжэ андалдан абалсажа байха, эрдэм ба соёлой талаар харилсаатай байха гээшэ социалис оронуудай хоорондохи хани нүхэсэлые саашадань гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ аша туhа хүргэнэ.

Аха дүү арадуудай оюун мэдэрэлэи нэгэдэлэй, түүхэтэ нэгэн ниитэ хуби заяанай бэхижэлгэдэ парти саашадаашье туhа нүлөө үзүүлжэ байха. Социализм тухай үнэн сэхэ үгэ дэлгэрүүлхэ, империалис политика ба идхалгые элишэлэн харуулха, коммунизм ба социализмда эсэргүү идхалгада сохилто үгэхэ, хуушан үзэл бодол баримталhан ба ревизионис хараа бодолдо эсэргүү тэмсэл—эдэ асуудалнууд, коммунистнуудай нэгэдэмэл фронтоор ябуулгаяа хэхэдэнь, амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

Аха дүү бусад партинуудтай хамта нэгэдэлээ бэхижүүлхэ, социалис хани нүхэсэлэй хүсэ шадал ба нүлөөе арьбадхаха гээшые КПСС өөрынгөө интернациональна уялга мүн гэжэ тоолоно. Тэрэнэй бата бэхи байлгаhаа, орон бүхэнэй зохёон байгуулхы ажал ябуулгын амжалтануудhаа, тэдэнэй ябуулганудай эрид зоримгой, үгээ ойлголсоhонhоо социализмын капитализмтай мүрысөөнэй ябаса, дэлхэйн ерээдүйн соёл болбосорол айхабтар ехээр дулдыдаха байна.

Обществын бата найдамтайгаар хүгжэн hалбаралгада, мүн оронуудай хоорондоо тааруу зохид харилсаануудые байгуулха бүхы арга боломжонуудые социалис байгуулалтын олгодог байhаниие дэлхэйн социалис системын хүгжэлтын дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Гэбэшье, тэдэнэй алинининшье өөрөө ерэдэг бэшэ габ даа.

Оронуудай экономическа ба политическэ хүгжэлтын хэмжээн, түүхэтэ ба соёл болбосоролой ёhо заншалнууд, тэдэнэй оршожо байhан эрхэ байдал адли бэшэ. Социалис оронуудай ниитын хүгжэлтэнь хододоо сэхэ замаар дабшадаггүй. Тэрэ хүгжэлтынь шата бүхэн орёо бэрхэшээлтэ шэнэ зорилгонуудые табидаг, тэдэниие шиидхэхын тулада зүришэлдөө болон бэрхэшээлнүүдые дабалгатайгаар тэмсэл ябуулха, шэнжэлгэ, бэдэрэлгэ хэхэ хэрэгтэй болодог.

Эдэ бүгэдэ—КПСС-эй этигэн мэдэржэ байhанай ёhоор — хамтын аша туhын хэрэгтэ хохидол ушаруулжа боломо арсалдаануудай үндэhэ hууриин бии болохогүйн тулада айхабтар анхаралтай байха, хараа бодолнуудаа hайн hайхан сэдьхэлтэйгээр сасуулан хараха, нүлөөтэйгөөр hаналга нэгэдэхэ эрилтэ табина. Тон шухала асуудалнуудай талаар ябуулгануудаа таарaлдуулха, бэе бэеынгээ амжалтануудта нүхэр ёhоор урагшатай байха, абаhан уялгануудаа нягта наринаар дүүргэхэ, национальна, хамтын, интернациональна аша туhын хэрэгүүдые бэе бэеhээнь таhаршагүй холбоотойгоор, гүн гүнзэгыгөөр ойлгохо гээшэ онсо шухала удха шанартай.

Шэнэ общественые байгуулга ба хүгжөөлгэ дэлхэйн хоёр системын бэе бэедээ эсэргүү айхабтар шанга тэмсэлэй эрхэ байдалда үнгэрнэ. Социализмын байдалые hуларуулхын, социалис гүрэнүүдэй бэе бэетэеэ, нэн түрүүн Советскэ Союзтай харилсаа холбооень таhалдуулхын тулада империализм ами аминдаа хэрэглэгдэхэ хэмжээнүүдэй бүхэли системэ—политическэ, экономическа, үзэл бодолой—хэрэглэжэ ороно, тохёолдоhон бэрхэшээлтэ байдалые харата сэдьхэлээр хэрэглэхэ hэдэлгэ гаргана, харата зорилгоор националис хараа бодол баримталха ябадалые хэрэглэнэ. Иимэ эрхэ байдалда социалис оронуудай бата бэхи нэгэдэл, ангиин талаар hаналаа нэгэдэлгын айхабтар ехэ удха шанартай байhаниие КПСС үндэhэн баримта болгоно.

Засагай хүтэлбэридэ байhан коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай марксизм-ленинизмын hургаалда үнэн сэхэ байлга, энэ hургаалые зохёохы ёhоор хэрэглэлгэ; үргэн ниитэ ажалшадтай бата бэхи холбоон, общество дотор тэдэнэй нэрэ хүндэ ба үүргын бэхижэлгэ; партийна ба гүрэнэй ажабайдалда ленинскэ ёho гуримые нягта наринаар сахилга, социалис арадай засагые хүгжөөлгэ; бодото эрхэ байдалые зүбөөр ойлгохо ушар, тохёолдоhон бэрхэшээл ехэтэ асуудалнуудые саг соонь, научна үндэhэ hууритайгаар шиидхэлгэ; социалис интернационализмын ёho гуримуудай үндэhөөр аха дүү бусад оронуудтай харилсаа холбоо байгуулга—эдэ бүгэдын социализмын амжалтатайгаар урагшаа дабшалгын тон шухала эрхэ нүхэсэл мүн байhыень СССР-эй, дэлхэйн социализмын дүй дүршэл гэршэлэн харуулна.

Социализмын оронуудай алинининшье өөрын ямаршье онсо шэнжэ шанартай байг, тэдэнэй экономическа байдалай хэмжээн, ехэ багань, түүхынь ба национальна ёho заншалынь, тэдэнэй бултанайнь ангиин талаар уг зорилго нэгэн адли. Социалис оронуудые нэгэдүүлэн жагсаажа байhан юумэнүүд эгээл гол шухала, тэдэниие таhалдуулха юумэнүүдhээ хэмжээлэшэгүй ехэ.

КПСС иигэжэ найдана: адли тэгшэ эрхэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр сахин, бэе бэеынгээ национальна аша туhынгаа хэрэгүүдые хүндэлэн, социализмын оронууд бэе бэеэ бүри ехээр ойлголсохо ба бэе бэедээ дүтэ болохо замаар урагшаа дабшаха. Энэ түүхэтэ түрүү хубилалтада парти туhа хүргэхэ байна.

II. Сүлөөрhэн оронуудтай харилсаа хүгжөөлгэ

Урдань колониальна, колониальна шахуу байhан оронууд тушаа политика тодорхойлходоо, урдань дарлагданги байhан арадуудай бэеэ даанхай байдалай замда ороло ба хэдэн арбаад шэнэ гүрэнүүдэй бии бололго, дэлхэйн политикада ба экономикодо тэдэнэрэй оруулдаг хубитын дээшэлэлгэ мүнөөнэй үе сагай илгаата шэнжэнүүдэй нэгэниинь болоно гэhэн тобшололhоо КПСС үндэhэлнэ.

Ленинэй уридшалан харааhанай ёhоор, сүлөөрhэн арадууд бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяанда ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно. **Эб найрамдалай болон социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын хэрэгтэ эдэ арадуудай бүри ургажа байгаа нүлөөгэй улам ехэ туhа нэмэритэй болохын тула КПСС оролдодог.**

Сүлөөрhэн оронуудтай Советскэ Союзай хани ёhоной холбоо барисаае үргэдхэхэ хараа шугам парти шууд сэхээр бэелүүлдэг, колониальна боголшолгын хүндэ хүшэр доромжолго дарлалтые бэе дээрээ үзэhэн арадуудай хүсэлэл эрмэлзэлгэнүүдтэ ехэ талархалтайгаар хандадаг. Эдэ оронуудай бэеэ даанхай байдалые наринаар хүндэлэлгын ба адли тэгшэ эрхын үндэhэ hуури дээрэ Советскэ Союз харилсаагаа тогтоодог, империализмын шэнэ түхэлэй колониальна политикада эсэргүү, колониализмын үлэгдэлые буруушааhан, эб найрамдалай болон бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалай түлөө эдэ арадуудай тэмсэлые дэмжэдэг юм.

Социалис шэглэлтэй оронуудтай hаналаа нэгэдэлгэдэ, политическэ болон экономическа харилсаа холбоо бэелүүлгэдэ парти ехэ удха шанар олгодог. Шэнэ общество байгуулхын тулада арад бүхэн гол түлэб өөhэдынгөө хүсэлэл оролдолгонуудаар материально-техническэ шухала үндэhэ hуури байгуулдаг, үргэн ниитэ зоной hуудал байдалые болон соёл болбосоролые дээшэлүүлгые түйладаг, энэ замаар дабшажа ябаhан арадуудта ажахын болон соёлой байгуулалтадань, национальна кадрнуудые бэлдэхэдэнь, оборонно хүсэ шадалаа дээшэлүүлхэдэнь ба бусад талаар Советскэ Союз арга боломжонуудайнгаа хэмжээгээр туhаламжа үзүүлдэг байгаа, саашадаашье үзүүлхэ.

Сүлөөрhэн оронуудай **революционно-демократическа партинуудтай** КПСС харилсаагаа гүнзэгырүүлнэ. Научна социализмын үндэhэ hуури дээрэ ажал ябуулгаяа эрхилхые оролдодог гүрэнүүдтэй илангаяа нягта харилсаа холбоон бэелүүлэгдэнэ. Империализмда эсэргүү ба патриотическа хараа бодол баримталдаг национально-түрүү үзэлтэй бүхы партинуудтай холбоо харилсаа хүгжөөхые КПСС оролдоно.

Капиталис замаар дабшадаг залуу гүрэнүүдтэйшье харилсаа холбоо бэелүүлхэ бодото үндэhэ hуури бии гэжэ сүлөөрhэн оронуудтай СССР-эй бэелүүлдэг харилсаа холбооной дүршэл харуулаа. Энэнь амгалан тайбан байдал сахиха, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ ба буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха хамтын хүсэл эрмэлзэл мүн. Энэнь — арадуудай аша туhын болон хашалта харшалалгын ба булимтаралгын империалис политикын хоорондохи улам шангадажа байгаа зүрилдөөн мүн. Энэнь — Советскэ Союзтай бэелүүлэгдэдэг политическэ болон экономическа холбоон тэдэнэрэй бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлгэдэ туhа нэмэри болоно гэжэ залуу гүрэнүүдэй ойлгодог ябадал мүн.

Сүлөөрhэн оронуудай хэдышье илгаатай, ямаршье замаар дабшадаг байгаа hаань, бэеэ даагаад хүгжэхэ, гадаадын хамааралгагүйгөөр өөhэдынгөө хэрэгүүдые шиидхэхэ хүсэл эрмэлзэл арадуудыень нэгэдүүлдэг. Советскэ Союз тэдэнэртэй гүйсэд нэгэн hаналтай юм. Сүлөөрhэн оронуудай хуби заяагаа тодорхойлго, ниитын байгуулалта шэлэлгэ тэдэнэрэй нангин эрхэ мүн гэжэ КПСС арсашагүй тоолодог.

Империализмда болон транснациональна монополинуудай дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүү, өөhэдынгөө нөөсэ баялигуудые мэдэжэ байха бэеэ даагаhан эрхэ баталхын түлөө, адли тэгшэ эрхын, демократическа үндэhэ hуури дээрэ уласхоорондын харилсаануудые шэнэдхэн табихын түлөө, уласхоорондын экономическа шэнэ гурим байгуулхын, империалистнуудай баадхажа абхуулhан үри шэрихээ мултархын түлөө Азиин, Африкын болон Латиин Америкын оронуудай ябуулдаг үнэн зүб тэмсэлые КПСС дэмжэдэг.

Империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүдтэй тэмсэдэг, эрхэ сүлөөгөө, бэеэ даанхай байдалаа болон национальна нэрэ хүндэеэ аршалан хамгаалдаг гүрэнүүд болон арадуудай талые Советскэ Союз баримталдаг. Тэдэнэртэй нэгэн hаналтай байха гээшэ эб найрамдалай болон уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө хамтын тэмсэлэй шухала хубинь мүн. Расизмын дарлалта доро үшөө байдаг, апартеидэй ёho гуримhаа хохидодог арадуудай тэмсэлые дэмжэхэ гээшэ интернациональна уялгамнай мүн гэжэ парти тоолоно.

Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй хүдэлөөнэй зорилгонууд болон ажал ябуулгада КПСС ойлгонгёор хандадаг, дэлхэйн политикада тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэдэг. Ээрхэг түримхэй ба ээмдэн зонхилхо хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэнь бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй талада СССР саашадаашье байха, бии болоhон арсалдаанууд болон зүришэлдөөнүүдые хөөрэлдөөнэй гуримаар шиидхэхын түлөө, сэрэгэй-политическэ бүлэглэлнүүдтэ эдэ гүрэнүүдые хабаадуулгые буруушаан тэмсэхэ юм.

Уласхоорондын хэрэгүүдтэ сүлөөрhэн оронуудай дүүрэн эрхэтэйгээр хабаадахын, мүнөө үеын шухалын шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй хубитые дээшэлүүлхын түлөө КПСС оролдоно. Социалис гүрэнүүдтэй эдэ оронуудай бэелүүлдэг харилсаата ябуулгань арадуудай бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын, уласхоорондын харилсаае hайжаруулхын, амгалан байдал сахин хамгаалхын тула айхабтар ехэ удха шанартай.

Социальна дэбжэлтын болон национальна сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй холбоон болбол хүн түрэлтэнэй ажана hайн ерээдүйн эрхэ нүхэсэл мүн.

III. Капиталис оронуудтай харилсаан. Бата эб найрамдалай болон буу зэбсэг хүряалгын түлөө тэмсэл

Мүнөөнэй дэлхэйн хубаагдаhан ниитын тад ондоо хоёр байгуулалтын хоорондохи түүхэтэ арсалдаае амгалан ёhоор шиидхэжэ болохо, шиидхэгдэхэ зэргэтэй гэжэ КПСС тоолоно. Буу зэбсэгэй хүсөөр бэшэ, харин ниитын ажабайдалай бүхы талануудта жэшээ харуулжа, экономико, эрдэм ухаан болон соёл эршэмтэй түргэнөөр хүгжөөжэ, ажалшадай hуудал байдалые hайжаруулжа, социалис демократиие гүнзэгырүүлжэ, социализм булюу байдалаа элирхэйлэн харуулна.

Ерээдүйдэ социализм мандаха гэжэ совет коммунистнууд этигэнэ. Социальна болон национальна дарлалтаhаа сүлөө, үнэхөөрөө, адли тэгшэ эрхэтэй ба бодото демократитай обществодо арад бүхэн ажаhууха нэрэ хүндэтэй. Дарлалга мүлжэлгэhөө ба үнэн зүб бэшэ байдалhаа өөрыгөө сүлөөлхэ гээшэ дарлагданги, мүлжэгдэнги арадай бэеэ дааhан эрхэ мүн. Революцинууд болбол тус тус орон бүхэндэхи ниитын хүгжэлтын, ангиин тэмсэлэй хуули ёhото үрэ дүн мүн. Гадаадаhаа революци «баадхан дэлгэрүүлхэ», тэрэниие хэн нэгэндэ баадхаха гээшэ тон таарамжагүй гэжэ КПСС тоолодог байгаа, тоолоношье. Харин гадаадаhаа контрреволюци «баадхан дэлгэрүүлхэ» али бүхы түхэл янзанууд арадуудай эрхэ сүлөөтэйгөөр hаналаа элсүүлхэ, хүгжэлтынгөө замые бэеэ даагаад шэлэхэ эрхые бүдүүлигээр эбдэhэн ябадал болоно. Түүхын ябасые хүсөөр зогсоожо, тэрэниие гэдэргэнь тэхэрюулхэ hэдэлгэнүүдтэ Советскэ Союз эрид эсэргүүсэн тэмсэдэг.

Гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанууд амгалан ёhоной мүрысөөнэй болон адли тэгшэ эрхын үндэhэн hуури дээрэ бэелүүлэгдэдэг харилсаа холбооной замда шэглүүлэгдэхэ зэргэтэй гээд арадуудай аша туhа эринэ.

Советскэ Союзай Коммунис парти ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондоо амгалан ёhоор зэргэ оршохо ленинскэ гол ёhые бататаар ба залан шууд аршалан хамгаалдаг юм. КПСС-эй ойлгомжын ёhоор, амгалан ёhоор, зэргэ оршолгын политика ямар удхатай байнаб гэбэл, иимэ: дайн дажар хэхэhээ, арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэ арга болгон хүсэ гү, али хүсөөр заналгые хэрэглэлгэhээ арсалга, хөөрэлдөөнүүдэй гуримаар тэдэниие шиидхэлгэ; нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархагүй ба бодото аша туhые хараада абалга, өөhэдынгөө хуби заяанай эзэн байха арадуудай эрхэ хангалга, гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые ба хилэнүүдэйнь эбдэршэгүй байлгые наринаар хүндэлэлгэ, гүйсэд адли тэгшэ эрхын үндэhэ hуури дээрэ али алинда ашатай туhатай харилсаа холбоо бэелүүлгэ; уласхоорондын эрхын бүгэдэндэ мэдэрэгдэhэн гол ёhонууд болон гурим дүримүүдhээ, гүрэнүүдэй хоорондо баталагдаhан договорнуудhаа уламжалан гараhан уялгануудые үнэн сэхээр дүүргэлгэ.

Капиталис гүрэнүүдтэй Советскэ Союзай харилсаа холбоогоо тогтоодог гол үндэhэн hуури иимэ. Тэдэнь СССР-эй Конституци дотор батадхагданхай.

Гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай бүгэдэндэ мэдэрэгдэhэн ба бултанаар сахигдадаг гурим дүрим болохо амгалан ёhоор зэргэ оршолгын хараа шугамые уласхоорондын харилсаануудта хаа хаанагүй батадхалгада КПСС эрид зоримгойгоор туhа нэмэри хэхэ юм. Хоёр байгуулалтын хоорондохи үзэл сурталай талаар зүришэлдөөнүүдые эдэ харилсаануудта нэбтэрүүлжэ болохогүй гэжэ тэрэ тоолоно.

Уласхоорондын шахардуу байдалые hуларуулха хэрэгые саашадань хүгжөөхые парти оролдохо. Энэ болбол аюулгүй байдалай бүгэдые хамааруулhан ба найдамтай системэ байгуулха замда зайлашагүй шухала шата болоно. Иимэ хараа зорилго бэелүүлэгдэмээр гэжэ харилсаа холбооной талаар бии байгаа дүй дүршэл батадхана. Национальна, гүрэнэй аша туhые ниитэ хүн түрэлтэнэй аша туhатай таарyугаар тэнсүүрилхэ арга олгохо интернациональна холбоонууд болон зургаануудые байгуулжа хэрэглэхые КПСС хүсэдэг. Амгалан тайбан байдал бэхижүүлгэдэ ба уласхоорондын харилсаа холбооe хүгжөөлгэдэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин үүргые дээшэлүүлхын түлөө тэрэ оролдодог.

Дэлхэй дээрэхи байдалай түлөө онсо харюусалга ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй гүрэнүүдтэ тохогдоно. Ядерна болон хүн зониие олоорнь хюдаха зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй гүрэнүүд тэрэниие хэрэглэлгэhээ ба хэрэглэхэ аюулhаа арсаха, уласхоорондын байдалые шахардуу болгохо ялхамуудhаа бэеэ бариха зэргэтэй.

Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай хоорондо тааруу, тогтууритай hайн харилсаа тогтоохые КПСС хүсэдэг. Эндэ ямар эрилтэнүүд табигданаб гэбэл, нэгэ нэгэнэйнгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархагүй, бодото аша туhые хүндэлхэ, адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай гол ёhые мэдэржэ, бодото дээрэнь бэелүүлхэ, энэ үндэhэ hуури дээрэ бэе бэедээ этигэхэ, найдаха ябадал ехээр түйлаха. Социальна байгуулалтануудай, үзэл сурталай илгаанууд шахардуу шанга харилсаануудта хүргэхэ ёhогүй. Элдэб hалбаринуудаар совет-американ али алиндань ашатай туhатай үрэ түгэс харилсаа холбоо бэелүүлхэ бодото эрхэ нүхэсэлнүүд бии. Совет ба американ арадуудта, мүн бусадшье арадуудта түйлай hүйдхэлтэй хойшолонгүүдай аюул асарха дайсан харша харилсаанда бэшэ, харин үгээ ойлголсолгодо хоёр гүрэнэй политика хабаадуулагдаха зэргэтэй гэжэ КПСС этигэнэ.

Орёо асуудалнуудай шиидхэбэринүүдые бэдэрэлгэдэ, зүридоотэй байдалые гуримшуулгада, шахардуу байдалые hуларуулха ба буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгые болюулха талаар хэмжээнүүдтэ, тэдэнэрэй хүсэ шадалhаа, географическа байдалhаа ба ниитын байгуулалтануудта хабаатай байhанhаа дулдыдангүй ехэшье, багашье бүхы гүрэнүүд хабаадажа шадаха ба хабаадаха зэргэтэй гэжэ парти этигэнэ.

Европын гүрэнүүдэй эбтэй хүршэнэрэй гуримаар ажаhуулгые ба харилсаа холбооe саашадань хүгжөөлгэдэ КПСС ехэ удха шанар олгодог. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ тогтоhон территориально-политическэ бодото байдалые хүндэлхэ гээшэ эндэхи, мүн бусадшье гүрэнүүдтэхи hайн тээшээ болоhон хэрэгүүдэй тогтониженги байлгын hалгаашагүй эрхэ нүхэсэл мүн. Ямар нэгэн шалтагаанаар тэдэниие шэнээр хаража үзэхэ hэдэлгэнүүдые КПСС эрид буруушаадаг, үhөө хяhаа нэхэлгын али бүхы ябуулганудта шанга сохилто үгэхэ юм.

Советскэ Союзай үүсхэлээр болон эдэбхитэй хабаадалгатайгаар эхилhэн Европодо аюулгүй байдал, этигэл найдал болон амгалан ёhоной харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хэрэгээ улам гүнзэгырүүлэн хүгжөөхын, бүхы дэлхэй дээрэ дэлгэрүүлхын тула парти сэхэ шууд оролдохо. Азида аюулгүй байдал хангаха зорилгоор энээндэ хабаатай бүхы гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхын энэ асуудалай бүтэмжэтэй шиидхэбэри хамтааран бэдэрхын тула КПСС оролдоно. Ази, Африка, Латиин Америкэ, Номгон ба Индиин океанuудай оршон тойронхи дайда амгалан тайбан байдалай ба hайн хүршэнэрэй газар байжа шадаха, байха зэргэтэй.

Адли тэгшэ дүүрэн эрхын болон али алинда ашатай туhатай байлгын үндэhэ hуури дээрэ экономикын, эрдэм ухаанай болон техникын hалбаринуудаар гүрэнүүдэй хоорондо үргэн, удаан болзорой ба тогтууритай холбоо барисаа хүгжөөхые КПСС оролдоно. Эб найрамдал, ниитын ондо ондоо байгуулалгатай гүрэнүүдэй амгалан ёhоор зэргэ оршолгын харилсаануудые бэхижүүлгэдэ туhа нэмэри болодог тула, гадаадын экономическа харилсаа холбоон политическэ ехэ удха шанартай. Газаашалгын, хашаха, харшалха арга болгон худалдаа наймаанай-экономическа ба эрдэм, техникын талаар харилсаа холбооe хэрэглэлгын али бүхы түхэл янзануудые Советскэ Союз буруушаадаг, гүрэнүүдэй экономическа талаараа аюулгүй байдалые хангалгые тэрэ түйлаха юм.

Бүхы оронуудай хоорондоо ёhото баялигуудые үргэнөөр халан абалсахыень КПСС хүсэдэг. Арадуудай ухаан бодолые баяжуулха, амгалан тайбан байдал ба hайн хүршэ ёhоор ажаhуулгые бэхижүүлхэ энэрхы hайхан зорилгонуудта иимэ андалдалга туhа нэмэри болохо зэргэтэй.

Оршон тойронхи дайдые хамгаалга, элшэ хүсэнэй, түүхэй эдэй, эдеэ хоолой болон демографическа асуудалнууд, замбуулиниие болон дэлхэйн океанай баялигуудые амгалан ёhоор ашаглалга, сүлөөрhэн олохон оронуудай экономическа гээгдэлые дабалга, аюултай үбшэнгүүдые усадхалга гэхэ мэтын бүхы хүн түрэлтэндэ амин шухала ба XX зуун жэлэй хоёрдохи хахадта илангаяа муудаhан дэлхэйн шэнжэтэй асуудалнуудые шиидхэхэ талаар Совет гүрэн бусад оронуудтай харилсаа холбоо бэелүүлхэ юм. Тэдэниие шиидхэхын тулада бүхы гүрэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхэ хэрэгтэй. Хэрбээ буу зэбсэг яаралтайгаар бүтээлгэдэ хүсэнүүдэй болон мүнгэ зөөриин үригдэхээ болёо hаань, тэрэ нилээд хүнгэн боложо үгэхэ.

Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулгада ба хүряалгада, амгалан тайбан байдал ба аюулгүй байдал хангалгада шэглүүлэгдэhэн хэмжээнүүдэй бүтэмжэтэй ехэ программые КПСС, Совет гүрэн бүхы арадуудай аша туhада аршалан хамгаална.

Уласхоорондын шанга, бүгэдые хабаадуулhан хиналта доро **буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрнь, бүрин хүсэдөөр хүряалгые** түүхэтэ зорилго болгожо, тэрэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлэн, КПСС эдэниие хэлбэришэгүйгөөр түйлаха гэбэл:

— дайнда бэлдэлгые, илангаяа хүн зониие олоорнь хюдаха зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй холбоотой ябуулгануудые **хизаарлаха ба бага болгохо.** Замбуулинай дайдын сэрэгэй үрдилдөөнэй, үхэлэй болон hандаралай уг шалтагаан болохогүйн тулада нэн түрүүн энэ оршомhоо замбуулинай дайдые сүм зайлуулха хэрэгтэй. Эрдэм ухаа болон үйлэдбэри хүгжөөхын тулада имагтал амгалан зорилгоор, бүхы арадуудай хэрэглэмжэнүүдтэй зохилдуулагдан замбуулин шэнжэлэгдэжэ, ашаглагдаха ёhотой. Тус асуудалые хамтааран шиидхэхые СССР оролдоно, уласхоорондын иимэ харилсаа холбоондо оролдосотойгоор хабаадаха юм. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараалгахагүй, тэдэнэрhээ ба хүн зониие олоорнь хюдаха бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдhээ сүлөө орон нютагуудые байгуулха талаар хэмжээнүүдые баталан абахын түлөө Советскэ Союз тэмсэхэ юм;

— бүхы түрэлэй ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые туршалгые ба үйлэдбэрилгые болюулжа, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй бүхы гүрэнүүд тэрэниие түрүүлэн хэрэглэхэhээ арсажа, хэрэглэнгүй орхижо, тэрэнэй бүхы нөөсэнүүдые хороожо ба усадхажа, XX зуун жэлэй дүүрэтэр шата шатаар ядерна зэбсэгүүдые сүм усадхаха;

— **хүн зониие олоорнь хюдаха бусад түхэлэй буу зэб-**
сэгүүдые, тэрэ то
скэ зэбсэг хэр
үйлэдбэрилгые б
усадхаха, шэнэ т
буу зэбсэгүүдые
тээлгые хорихо;

— **гүрэнүүдэй,**
ООН-ой Аюулгү
саг үргэлжын гэ
лон тэдэнэртэй
сээнүүдээр холбо
нуудай **Зэбсэгтэ**
хороохо, юрын б
дые хизаарлаха,
слоорнь хюдаха
сэлнүүдтэ гэмтээ
дүтэрхы шэнэ түх
сэгүүдые зохёон
болюулха, сэрэгэй
дые бага болгох

— **түби дэлхэйн**
жо hүжэрхоор э
районуудта сэрэг
зэбсэг хэрэгсэлн
хэмдэнь үлөөхэ
хүнэй газар дээр
баазануудые уса
найдал бэхижүүл
зүришэлдөөнүүдэй
до ойлгомторгүй
ришэлдөөнүүдэй
аюулые бага бол
хэмжээнүүдые ба

Сэрэгэй-политиче
лэлнүүдтэ дэлхэйн
баардаг байдалые
шэ КПСС-эй хара
лоно. НАТО-е бо
ска Договорые н
тараах гү, али т
хам болгон, тэдэ
эмхи зургаануудые
КПСС хүсэдэг. С
дэлнүүдэй урда у
гүү тэмсэлые hу
рилгэтойгоор али
hаа хүсэ хэрэглэ
лан байдалай хар
сахиха тухай, мү
сад гүрэнүүдэй
договор тэдэнэй
баталуулхын түлө
Союз оролдодог.

Буу зэбсэгүүдые
ха, дайнай аюулы
сараха асуудалну
нуудай адли тэгшэ
лон аюулгүй ба
дэhэ hуури дээрэ
ба наринаар сахи
сэнүүдэй гурима
хын, «хүсэндэ туш
рэлдөөнүүдые хэ
сэгүүдые олошор
далхын тулада тэд
лэхэ али бүхы
дэй зайсуулагдахы
ти хүсэлэл оролдо

Совет гүрэн бо
союзнигууд сэрэг
булюу хүсэтэй бо
додоггүй, гэбэш
хэйн оршомдо
сэрэгэй-стратегиче
сүүриие эбдүүлхэ
тэй хамта энэ тэнс
жээнэй хэлбэришэ
лохын, зэбсэг хэр
тоогой хоёр тала
дохын, бүхы
аюулгүй байдал
ла тэдэнэр залан
додог.

Нүлөө ехэтэй
али али талаhаа
гү, али хорихоор
Союзай бэлэн бэ
сэг үгы гээд КПС
түгэсоор мэдүүлнэ

Баруун гү, али
шодог нэгэшье ор
гүй байдалда СС
гэхэгүй. Тэрэ хэн
даггүй, нэгэшье г
гүү тэмсэхые ор
бүхы оронуудтай
ажаhуухые хүсэдэг.
тябриин сагhаа х
социалис гүрэн эб
лай болон арад
рондохи хани ба
гые дээрэ үргэжэ
саашадаашье энэ
тугта үнэн сэхэ б

IV. КПСС дэлхэйн хүдэлмэришэнэй болон коммунис хүдэл

КПСС — уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй таhаршагүй хубинь мүн. Социалис обществые нарижуулан hайжаруулха ба коммунизм тээшэ дабшаха талаар ажал ябуулгаяа интернациональна шухала зорилгомнай гэжэ тоолодог. Тэрэниие шиидхэлгэ дэлхэйн социалис байгуулалтын аша туhада, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туhада харюусадаг.

Социальна болон национальна дарлалтада эсэргүүгээр ходоодоо залан шууд тэмсэдэг байhан коммунистнууд мүнөөшье газар дэлхэй дээрэ амгалан байдал сахихын, хүнүүдэй ажамидарха эрхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ дабшадаг. Тэдэнэр дайнай аюулай шалтагаануудые гэдо hайнаар ойлгодог, уласхоорондын шахардуу байдалые, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые hүжэрөөhэн ёhотой зэмэтэй хүнүүдые элишэлдэг, дайн дажарта эсэргүү тэмсэлдэ хубитаяа оруулжа шадаха бүхы гүрэнүүдтэй харилсаа холбоо бэелүүлхые оролдодог.

Социалис бэшэ дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинууд орёо хүшэр ба зүришэлдөөтэй байдалда ябуулгаяа хэнэ гэжэ КПСС хараада абадаг юм. Тэдэнэрэй тэмсэлэй эрхэ байдал болон түхэл янзанууд угаа олон юм. Тэед энэнь хүдэлөөнэй арга боломжонуудые багадхана бэшэ, харин үргэдхэнэ. Тэдэнэрэй ажал ябуулгын түхэл янзануудай олон ондоо байлгань национальна онсо илгаа болон түүхын тодорхой байдалые, хүн зоной элдэб социальна бүлэгүүд болон үенүүдэй аша туhые бүри hайнаар хараада абаха арга коммунистнуудта олгодог.

Орон бүхэнэй коммунистнууд байдалаа өөhэдөө мэдээд шэнжэлжэ, сэгнэхэ, стратегическэ хараа шугамаа, политикаяа бэеэ даагаад тодорхойлхо, ойрын ба эсэсэй зорилгонуудай, коммунис нангин эрмэлзэлэй түлөө тэмсэлэй ямар нэгэн замуудые шэлэхэ ёhотой гэжэ КПСС тоолодог. Коммунис партинуудта бии болоhон дүй дүршэл интернациональна үнэтэй сэнтэй баялиг болоно.

Хилын саанахи коммунис партинуудай шиидхэгдээгүй асуудалнуудые болон дүй дүршэлые КПСС анхаралтайгаар шэнжэлэн үзэнэ. Өөhэдынгөө стратеги болон тактикые нарижуулан hайжаруулха, монополинуудта эсэргүү, дайнда эсэргүү тэмсэлэй hуури дээрэ ангинуудай холбооe үргэдхэхэ, ажалшадай экономическа эрилтэнүүдые, политическэ эрхэнүүдые хамгаалха эрмэлзэлтэй байhыень тэрэ анхаралдаа абана, тиихэдээ демократиин түлөө тэмсэхэ гээшэ социализмын түлөө тэмсэлэй хубинь гэжэ ойлгоно.

Элдэб оронуудай империалис этэгээдүүд социализмда, демократическа бүхы хүсэнүүдтэ харша ябуулгануудаа нягтаар таарaлдуулна, нэгэ зарим компартинуудые нүгөөдүүлдэнь зүршэлдүүлхые оролдоно. Иимэ эрхэ байдалда пролетарска интернационализмын, коммунистнуудай нүхэд ёhоор hаналза нэгэдэлгын удха шанарынь улам ургана.

Энэ тэрэ асуудалаар ондо ондоо hанамжатай байhан ушар коммунис партинуудай интернациональна хани харилсаанда, тэдэнэрэй хамтааран тэмсэлгэдэ hеад хэхэ ёhогүй гэжэ КПСС тоолоно.

Шиидхэгдээгүй энэ тэрэ асуудалаар аха дүү партинуудай хоорондо арсалдаанай гарабал, бэе бэеын хараа бодолые hайнаар ойлгожо абахын ба али али талада таараха сэгнэлтэнүүдые тодорхойлон зохёохын тула нүхэд ёhoор зүбшэн хэлсэхэдэ аша туhатай гэжэ КПСС тоолоно. Харин марксизм-ленинизмын революционно удха тухай, бодото социализмын удха шанар ба үүргэ тухай хөөрэлдөөнэй гарахада, КПСС гол шухала hанал бодолнуудаа батаар аршалан хамгаалха юм. Коммунистнуудай ажал ябуулгын ангиин удхатай байhые үгы хэхэ, тэрэниие түйлаха тэмсэлэй революционно уг зорилгые ба хэрэгсэлые буруугаар харуулха ямаршье hэдэлгэнүүдтэ КПСС-эй яажа хандадагые эдэ бүгэдэ тодорхойлжо үгэнэ. Маркс — Энгельс — Ленинэй hургаалай үндэhэ hууриhаа хазагайралга хадаа коммунис хүдэлөөнэй арга боломжонуудые hуларуулна гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Аха дүү партинуудтай хэдэг харилсаандаа **КПСС пролетарска интернационализмын гол ёho гуримые бата бэхеэр баримталдаг.** Энээндэ революционно hаналаа нэгэдэлгэ, мүн парти бүхэнэй хүсэдөөр бэеэ даанги ба адли тэгшэ эрхэтэй байха ябадал таhаршагүйгөөр ородог байха юм. Энэ гол ёho гуримай hуури дээрэ КПСС коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудтай холбоо барисаагаа эдэбхитэйгээр хүгжөөнэ, мэдээнүүдээрээ андалдана, хоёр талын ба олон талын уулзалгануудта, хэрэгтэй соонь үнгэргэгдэдэг регионально болон уласхоорондын бүри үргэн зүблөөнүүдтэ хабаадана.

Совет коммунистнууд — капиталай дэлхэй дээрэхи ангиин талаар нүхэдэйнгөө талые ходоодоо баримталдаг. Хархис хүсэнүүдэй хүсэрхэлгэhөө хохидоhон коммунистнуудые хамгаалхын тула КПСС өөрынгөө уласхоорондын нэрэ хүндые хэрэглэхэ байна. Аха дүү партинуудай hаналаа нэгэдэнги байhые, Советскэ Союзда харша ябуулгые буруушаан, тэдэнэрэй ябуулдаг тэмсэлые тэрэ үндэрөөр сэгнэнэ. Социалис болон социалис бэшэ оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай бэе бэеэ дэмжэлгэ — олониитын дэбжэлтын шухала эрхэ нүхэсэл мүн.

Социалис, социал-демократическа, лейборис партинуудтай холбоо барисаагаа хүгжөөхэ гэhэн хараа шэглэлээ КПСС үргэлжэлүүлхэ байна. Тэдэнэртэй тогтоогдоhон харилсаа холбоон нэн түрүүн ядерна дайе сараха хэрэгтэ нилээд ехэ үүргэтэй байжа болохо. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элдэб бүлэгүүдэй хоорондохи алгасаанай хэды гүнзэгы бай-
гаашье hаань, аш
ба саг үргэлжэ
даа андалдахад
аюулда эсэргүүгэ
рондын байдалые
хын, колониализм
hые үгы хэхын тү
дай аша туhын б
түлөө зэргэ ба х
тэмсэхэдэ энэ h
гүй.

Уласхоорондын
шэнэй хүдэлөөнэй
саае эдэбхижүү
шэглэлтэй профсо
лүүшүүлай, эхэнэр
ряашадай болон
нуудай демократ
организацинуудай
нүлөөлгые гүнзэг
шэ ехэ удха ша
парти тоолоно.

Дэлхэйн хүдэлм
гиин болон тэрэ
нис манлайн үмэ
харюусалгатай б
зэгыгөөр мэдэр
Союзай Коммунис
шадаашье:

— дэлхэйн ком
лөөнэй революци
бодолые ба мар
нинскэ үндэhэ h
хамгаалха, научна
мын hургаалые зо
хүгжөөхэ, догмат
визионизмда, хүд
хүдэлөөндэ бурж
сурталай ямаршье
дэ эсэргүүсэн, шуу
сэхэ;

— аха дүү парт
та нэгэдэлтэй ба
харилсаа холбоо
коммунистнуудай
нальна hаналаа
түлөө, дэлхэйн д
хэрэгтэ коммунис
оруулдаг хубитые
гохын түлөө бүх
хэ;

— уласхоорондо
ришэн ангиин, а
хүнүүдэй хамтын
түлөө, бата бэхи
дал ба арадуудай
байхын түлөө, нац
еэ даанги байхы
тиин ба социали
нэгэн хамтаараа
лэн хараа шэглэл
хээр баримталха.

[Түгэсхэлынь 9-д

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ПРОГРАММА

Дүрбэдэхи бүлэг

ПАРТИ—СОВЕТ ОБЩЕСТВЫН ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ХҮСЭН

[Эхиинь 3—8-да-... ...ата].

...хүгжэлтэдэ ...гүнзэгы, хүсэ ехэ-...өөрөө Советскэ Со-...мунис парти жэ-... зам гаталаа. Ту-...нис кружогуудһаа ...адай гурбан рево-...жан, агуу ехэ со-...зние хүтэлбэрилгэ-...өө тэрэнэй хүгжэн ...хурдан түргэн бай-...

...щество байгуулгада ...ай амжаһан түүхэтэ ... Эсэгэ ороноо ... Агуу ехэ дайнда ...илалта, социаль-...ческа болон оюун ...дэбжэлтын бүри ...шатанууд тээшэ ...найдамтайгаар даб-...хүгжэлтэдэ Со-...юзай нүлөөгэй ур-...мунис партиин ажал ...таһаршагүй холбоо-...ниитэ зоной түүхэтэ ...рэгые ударидагша ...манай обще-...рилхы ба залан ...хүсэн мүн. Марк-...ленинскэ һургаалаар ...парти ороной ...гол шухала хараа ...дые тодорхойл-...дэй зохёон бай-...ябуулгые эр-...ёһоор хүтэлбэрил-...а, коммунис бай-...эмхи гуримтай, тү-...ной ба зорилгоор ...шэнжэтэй болгоно.

...дотор социализмын ...алаһай, ажалша бү-...хүдэлмэришэн ан-...ын болоһоной. со-...дэствын социально-по-...болон үзэл бодолой ...бэхижэһэнэй ашаар ...парти, ангиин удха ...раа, үзэл сурталаараа ...ишэн ангиин парти ...раа, бүгэдэ арадай ...онхой. Энэнь КПСС-...юционно үг залгам-...дотоодын ба гадаа-...тикын ангиин шэн-...ртай байдагые, бүхы ...улыень уридлан то-...о үгэнэ.

...шэнэ эрхэ байдалда, ...хүгжэлтэдэ ба улас-...н оршомдо ороной ...т обществын ажабай-...рюусалгатай зорилго-...табигдаад байхада, ...хүтэлбэрилхы үүргэ ...ёһоор дэмжэгдэнэ, ...политическэ, эмхидхэ-лэй болон үзэл сурталай ажал ябуулгада бүри үндэр ехэ эрилтэнүүд табигдана. Энэ иимэнүүд гол эрхэ нүхэсэлнүүдһээ дулдыдаха болоно гэбэл:

— социализмые нарижуулан һайжаруулха, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха зорилгонуудай хэмжээгээрээ ургаһанһаа, орёо болоһонһоо, тэдэниие амжалтатайгаар шиидхэхэ политикые зохёохо ба эрид шууд бэелүүлхэ хэрэгтэй болоһонһоо, обществын экономическа, социальна ба оюун бодолой хүгжэлтын бэе бэетэеэ таһаршагүй батаар холбогдонхой байһанһаа;

— политическэ байгуулалтын хүгжэһэнһөө, ниитэ зоной политическэ болон ажалай эдэбхиин дээшэлһэнһээ, үйлэдбэриие, гүрэнэй болон олониитын хэрэгүүдые эрхилэлгэдэ тэдэнэрые үргэнөөр хабаадуулһанай һуури дээрэ демократиие, социалис ёһоор арадай өөһэдынгөө хүтэлбэрилгые гүнзэгырүүлһэнһээ:

— марксистско-ленинскэ теориие саашадань зохёохы ёһоор хүгжөөхэ, коммунис байгуулалтын бодото байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн бодомжолхо, ажабайдалаар табигдажа байһан асуудалнуудта эрдэмэй үндэһэ баримтатай ба саг соонь үгтэхэ харюу бэдэрхэ, ажалшадай ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлхын, жэжэ буржуазна абари зангай ба ёһо заншалай үлэгдэлнүүдые, ажабайдалай социалис шэнжэ түхэлэй эрилтэнүүдһээ сухариха баримтануудые үндэһөөрнь усадхаха хэрэгтэй болоһонһоо;

— социалис оронуудай, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэн хүдэлөөнэй бүхы талаараа харилсан ажаллалгые гүнзэгырүүлхын, тэдэнэй нэгэдэлые болон национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдтэй талархалгаяа бэхижүүлхын, буржуазна үзэл сурталда, ревизионизмда, реформизм болон сектантствада эсэргүү тэмсэхын аша туһада.

— империализмын булимтархы хүсэлэй һүжэржэ байһанһаа гадаадын политическэ эрхэ байдалай орёо бэрхэ болоһонһоо. һэримжэеэ дээшэлүүлхэ ороной аюулгүйе хангаха, булимтархы хүсэнүүлэй амые татахын. буу зэбсэгээр урлилдалгые болюулхын, хүн түрэлтэниие ядерна хосоролгын аюулһаа абархын, газар дээрэ эб найрамдалай бэхижүүлхын тула шэнэ ба бүри үсэд шанга хүсэ гаргаха хэрэгтэй байһанһаа болоно.

Обществын политическэ хүтэлбэрилгые бэелүүлхэ зуураа, КПСС саашадаашье шалгагдамал ленинскэ гол ёһонуудые эрид шууд баримталха, партийна хүдэлмэридэ, гүрэниие ба ажахые хүтэлбэрилгын бүхы талада ленинскэ онол аргые батадхан хэрэглэхэ, өөрынгөө политикын научна үндэһэ баримтатай байлгые дээшэлүүлхэ, хамтын ухаан болоодо ба ниитэ зоной дүй дүршэлдэ үргэнөөр түшэглэхэ, тэдэнэрэй ниитын эдэбхиие хүгжөөхэ. Үзэл сурталай-теоретическэ, политико-хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй болон ажахын ажал ябуулгануудые нэгэн хамта ябуулга. али бүхы зогсолтодо ба хуушарһан юумые баримталгада эсэргүү эбсэшэгүйгөөр тэмсэлдэ гаража байдаг асуудалнуудые аша үрэтэйгөөр, зохёохы ёһоор шиидхэхэ зам бэдэрэлгэ гол шухала удха шанартай гэжэ парти тоолоно.

Партийна, гүрэнэй болон олониитын органуудай уялгануудай онсо өөрсэ илгаае нариһаар хараада абаха, тэдэнэрэй хүдэлмэриие зохилдуулан тааралдуулха, бэе бэеэ дабтаха ушар гаргахагүй, политическэ хүтэлбэрилгын органууд болохо партийна комитедүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ, юумэндэ сһын тэдысээр ба ээн бусаар хандаха, захирганай аппарадай хүдэлмэридэ ушардаг албан хойрог ба бусад хазагай ябадалые үндэһөөрнь усадхаха; партийна шиидхэбэринүүдэй, арадай ажахын түсэбүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хиналтые шангадхаха; гүрэнэй болон ажалай журам, эмхидхэл ба гурим, бэхижүүлхэ хэрэгтэй гэжэ КПСС тоолоно.

Зохёохы ёһоор хандаха, хэрэг бүтээсэтэй, ехэ харюусалгатай ба өөрын һанал бодолтой байха, түйлаһан үрэ дүнгүүдээ зүбөөр ба бэеэ шүүмжэлэн сэгнэхэ шадабариие хүмүүжүүлхэ, хүнүүдтэ, тэдэнэрэй хэрэглэмжэнүүдтэ ба эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар, энэрхыгээр хандаха ёһо заншалнуудые КПСС бүхы партийна организацинуудай, ажалша коллективүүдэй ажал ябуулгада эсэшэ сусашагүйгөөр батадхаха байна.

Гүрэнэй, ажахын ба соёлой байгуулалтые хүтэлбэрилгын хэмжээ дээшэлүүлхэ хэрэгые **кадрнуудтай ябуулагдаха хүдэлмэриие** саашадань һайжаруулгатай парти таһалгаряагүйгөөр холбоно. Хаа хаанагүй, дээрэһээ доро хүрэтэр кадрнуудые политическэ хэрэг бүтээхэ ба моральна шэнжэ шанараарнь шэлэн олохо ба сэгнэхэ ленинскэ гол ёһонуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, олониитын һанамжые хүсэдөөр анхаралдаа абаха хэрэгтэй гэжэ тэрэ тоолоно.

КПСС өөрынгөө бүхы кадрова политика бэелүүлхэдээ, политическэ талаараа болбосоронхой, сэхэ сэбэр ябадалтай, хэрэгээ һайн мэдэхэ болонхой, үүсхэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые коммунистнуудай ба партиин гэшүүн бэшэ хүнүүдэй дундаһаа хүтэлбэрилгэдэ дэбжүүлхэдэ туһалдаг, мүн эхэнэрнүүдые бүри эдэбхитэйгээр хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлдэг болохо байна. Шэнэ юумэндэ абьяастай, хүнүүдтэ дүтэ байдаг, харюусалга бэедээ даажа абахаар бэлэн байдаг, эрхим һайнаар ажаллажа һурахые хүсэн эрмэлзэдэг хүн зонтой холбоотой алибаа ажал ябуулгын политическэ удхые хараадаа абажа шададаг, өөртөө ба бусадта эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг, — хүтэлбэрилэгшын иимэ шанарнуудые тон шухала удхатай гэжэ парти тоолоно.

Хожомоо дэбжүүлэгдэхээр шадабаритай залуушуулые шалгалта гаранхай аха үсын кадрнуудтай гар гараа барилсан бүхы һалбаринуудта ажаллуулха. тиигэжэ тэдэнэй дүй дүршэл, шухала хатуужал олгуулха гэжэ парти оролдоно. Эдэмнайл хубилхаяа болишодог, хүгжэлтынь зогсодог, дура зэргоороо хүтэлбэрилдэг ябадалһаа найдамтайгаар аршалдаг болохол ёһоороо болодог дабхиса гээшэ.

Кадрнуудта найдахатайгаа нэгэн доро тэдэнэртэ эрилтэ ехэтэйгээр хандаха шухала. Ажал хүдэлмэриин дүнгүүдэй түлөө, партийна ба гүрэнэй журамуудые сахихын түлөө арад ниитын зүгһөө хүтэлбэрилэгшэдэй ажал, ябуулгые хинаха хэрэг шангадхахын түлөө партийна организацинуудай, ажалша коллективүүдэй үмэнэ кадрнуудай хубиин харюусалгые ехэ болгохо шухала. Хүтэлбэрилэгшэ бүхэн даалгагдаһан хэрэгэйнгээ түлөө хүсэдөөр харюусаха, хүнүүдтэй харилсаагаа зүбөөр тогтоохо, өөрынгөө жэшээгээр тэдэниие зоригжуулха ёһотой. **Нэгэшье партийна организаци, нэгэшье хүдэлмэрилэгшэ хиналтаһаа газаа тээ үлэхэ ёһогүй.**

Партиин хүгжэлтэ партийна зэргэнүүдэй саашадаа ургалгаар ба бэхижэлгээр, **демократическа централизмын гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ парти доторой харилсаануудай нарижан һайжаруулгаар** тэдорхойлогдодог.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, совет интеллигенциин түрүү түлөөлэгшэдые зэргэдээ абажа, парти коммунис байгуулалтын элдэб һалбаринуудта өөрынгөө нүлөө ехэ болгодог. Партиин социальна бүридэлдэ хүдэлмэришэд түрүү һуури эзэлхэ ёһотой гэжэ КПСС тоолоно. Хүнэй политическэ болон ажал хэрэгэйнь шэнжэ шанар, үнэн сэхэ, томоотой байлга, коммунизмын хэрэгтэ өөрынгөө хамаг бүхы хүсые үгэхөөр бэлэн байлга партиин зэргэдэ абалгын шиидхэхы эрхэ нүхэсэл байһаншье, байхашье юм. Тушаал эзэлхэ эрмэлзэлтэйгээр партида шурган орохо гэһэн һэдэлгэнүүд эрид шууд зайсуулха.

Партиин гэшүүндэ ямаршье үлүү эрхэ олгогдодоггүй, харин орон дотороо боложо байһан бүхы юумэнэй түлөө, коммунис байгуулалтын, ниитын дэбжэлтын хуби заяанай түлөө тэрэ бүри ехэ харюусалгатай байдаг. Ажалаараа, ажаябадалаараа, ниитын болон хубиингаа ажабайдалда коммунист бүхэн эрхим жэшээ харуулха, уялгатай. **Коммунистнуудай түрүү үүргэеэ** хэр хүсэд дүүрэнээр бэелүүлнэб, тэрээнһээл партиин арад олониитэтэй байгуулһан холбооной бата байлга, тэрэнэй нэрэ хүндэнь ехэнхидээл дулдыдадаг. Хэһэн хэрэгээрээ, зан ябадалаараа партиин гэшүүн сэгнэгдэдэг. Өөрынгөө гэшүүн уялгадаа ямараар хандадагтань, партиин гэшүүнэй шэнжэ түхэлэй үнэн сэхэ, арюун сэбэр байлгада хэдэг эрилтээ парти саг үргэлжэ шанга болгохо.

Парти доторой демократиие саашадань үргэдхэн дэлгэрүүлгэдэ ба гүнзэгырүүлгэдэ, партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые наринаар сахилгада, шүүмжэлэл ба өөрынгөө шүүмжэлгые хүгжөөлгэдэ, олондо мэдээжэ болгон тунхаглалгада, өөрынгөө ажал ябуулгын амжалта түгэсөөр бүтэхэ, коммунистнуудай зохёохы эдэбхиин бадарха эрхэ нүхэсэлые КПСС харана.

Шалгагдаһан **хамтаараа ажаллаха гол ёһодо** үндэһэлэн өөрынгөө бүхы хүдэлмэриие парти саашадаашье ябуулха. Энэ гуримые батадхаха ба хүгжөөхэ зорилгоор партийна суглаануудай, пленумүүдэй, конференцинүүд болон съезднүүдэй, партийна комитедүүдэй, хамтаараа зүбшэн хэлсэжэ хүтэлбэрилгэ бэелүүлдэг бюрогой үүргэ ба удха шанарые ехэ болгохо, партиин политикын болон бодото ажал ябуулгын асуудалнуудые сүлөөтэйгөөр ба аша үрэтэйгөөр зүбшэн хэлсэхэ, һайн эрхэ байдал парти дотор хангаха гэбшэ шухала гэжэ КПСС тоолоно.

Парти доторой демократическа гол ёһонуудые удаа дараалан бодотоор бэелүүлхэтээ нэгэ доро **партийна журамые бэхижүүлгэдэ** КПСС һуларшагүй анхарал табина. Партиин гэшүүдэй бата, ушар ёһоёо мэдэрһэн журам гээшэ обществын ажабайдалай али бүхы һалбаринуудай үндэр социалис журамай шухала эрхэ нүхэсэл болодог.

Партиин амжалтатай ажал ябуулга, коммунистнуудай эдэбхиин ургалта партийна эхин организациин хүдэлмэриие саашадань һайжаруулгатай таһаршагүй холбоотой. Ажалша коллективүүдэй политическэ гол хүсэниинь бологшо партийна эхин организацинууд партиин политикые олониитын сог залита зохёохы ажалтай холбон ябуулхада бүхы хэмжээгээр туһалха уялгатай.

Парти өөрынгөө зэргэнүүдэй нэгэдэл ба нягта жагсаалые ходо бэхижүүлжэ байха. Элдэб можо ба бүлэглэл болохо ябадалай гаралгые зайсуулха эмхидхэлэй найдамтай арга хэрэгсэлнүүдые КПСС-эй Устав дотор парти хараалаһанхай. **Үзэл бодолой, эмхидхэлэй талаар партиин эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байлгань тэрэнэй хүсэ шадалтай ба илагдашагүй байлгын шухала эшэ үндэһэн мүн.**

Арад түүхые зохёон бүтээгшэ, коммунис ёһоной зохёон байгуулга — тэрэнэй гарай, тэрэнэй эршэ хүсэнэй, тэрэнэй ухаан бодолой хэрэг мүн гэһэн марксистско-ленинскэ һургаалые КПСС баримталдаг. Арадай залиршагүй зохёохы ажал манай бүхы түйлалтануудай эшэ үндэһэн болоно.

Парти болбол арад зоной аша туһада байдаг, тэрээндэ алба хэлгые ажал ябуулгынгаа уг зорилго, мүн гэжэ тоолодог. Партиин урдаа табидаг уг зорилгонууд ба гол шухала зорилгонууд совет хүнүүдэй дура хүсэл, үндэһэн шухала аша туһые элирхэйлэн харуулдаг. Парти хадаа саашадаашье арадайнгаа үмэнэ үндэр харюусалгаа мэдэрэн, ажал ябуулгаяа эрхилхэ, олониитэтэй барисаагаа саг үргэлжэ үргэдхэжэ, гүнзэгырүүлэн бата болгожо байха, тэдэнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ анхарал оролдолго гаргажа байха. Дотоодын ба гадаадын политикын шухалын шухала асуудалнуудые ажалшадтай хододоо зүбшэжэ байлгые, олоной һанал анхаралтайгаар хараадаа абалгые, партийна организацинуудай хүдэлмэридэ партиин гэшүүн бэшэ хүнүүдые үргэнөөр хабаадуулгые уялгамнай гэжэ парти тоолоно. Арад зоной эдэбхитэйгээр дэмжэхэ бүри ниитын хүгжэлтын ябасада тэрэнэй үзүүлдэг нүлөөн улам ехэ болоно.

КПСС өөрынгөө али бүхы ажал ябуулгада **пролетарска, социалис интернационализмын шалгагдамал марксистско-ленинскэ гол ёһонуудые** хэлбэришэгүй хүтэлбэри болгодог. Парти хадаа марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури дээрэ уласхоороондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, бүхы коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудтай аха дүү ёһоной холбоо барисаагаа хүгжөөлгэдэ бүхы хэмжээгээр туһалдаг. эб найрамдалай түлөө, ядерна һүйдхэлэй аюулда эсэргүү тэмсэлдэ тэдэнэртэй эдэбхитэйгээр харилсан ажалладаг, ажалшадай үндэһэн шухала аша туһа хамгаалхын түлөө, национальна талаараа сүлөөрхын, демократиин ба социализмын түлөө хэдэг тэдэнэй тэмсэлые дэмжэдэг байха.

* * *

Советскэ Союзай Коммунис партиин Программа иимэл даа.

Партиин Программа дотор тодорхойлогдоһон түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлада бүхы эршэ хүсэеэ элсүүлэн хам оролсохые коммунистнуудые, бүхы ажалшадые — хүдэлмэришэдые, колхозникуудые, интеллигенциие парти уряална. КПСС-эй Программые өөрынгөө амин шухала хэрэг гэжэ совет хүнүүд хүлеэжэ абаад, тэрэниие бодото байдалда бэелүүлхын тулада хамаг бүхы хүсэеэ элсүүлхэ байха гэжэ парти этигэнэ.

Социально-экономическа хүгжэлтые нилээд ехээр хурдадхаһанай ашаар обществын шанарайнгаа талаар шэнэ байдал түйлалга — партиин стратеги иимэл даа. Социализмые бүхы талаһаань нарижуулан һайжаруулга гэр бүлэ бүхэндэ совет хүн бүхэндэ шэнэ аша туһа асарха, манай социалис Эсэгэ ороной саашадаа һалбаран хүгжэлтэ хангаха, эсэсэй эсэстэ — коммунизмын илан мандалгада хүргэхэ байна.

Энэрхы сэдьхэлдэ ба социальна талаараа үнэн зүбые баримталдаг гуримда үндэһэлдэгөөр обществые шэнэлэн хубилгаха үзэл бодолой бэе тээшээ татадаг хүсэн манай арадай аласайнгаа уг зорилго тээшэ дэбжэн дабшаха тудам улам бүри ехэ болохо юм. Обществые эрхим һайнаар эмхидхэлгын жэшээгээр, ажалай бүтээсын хэлбэришэгүй ургалтаар, зохёохы ажалай эрхэ нүхэсэл хангалгаар, хүниие жаргалтай, баян дэлгэр байдалтай болгоһоноороо, ээрхэг түримхэй дай эрид шууд буруушаадагаараа, адли эрхын ба бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалай үндэһэ һуури дээрэ арадуудай хоорондо эб найрамдалай ба үргэнөөр харилсан ажаллалгын гол ёһонуудые баталдагаараа, үзэл бодолнай хүнүүдэй ухаан бодолые болон зүрхэ сэдьхэлые буляан абана.

Коммунистнууд, манай ороной бүхы ажалшад ерээдүй тээшээ найдал дүүрэнээр шэртэнэ. Зохёон байгуулагша, зохёон бүтээгшэ арадай — совет арадай шэн зоригто ажалаар табигдаһан зорилгонууд шиидхэгдэхэ, хараалһан хэрэгүүд бэелүүлэгдэхэ гэжэ парти батаар найдана.

Партиин хүтэлбэреэр, марксизм-ленинизмын туг доро дабшажа, совет арад социализм байгуулаа.

Партиин хүтэлбэреэр, марксизм-ленинизмын туг доро дабшажа, совет арад коммунис общество байгуулха.

КПСС-эй XXVII съездын Тогтоол

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН УСТАВТА ОРУУЛАГДАҺАН ХУБИЛАЛТАНУУД ТУХАЙ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Уставай текстые оруулагдаһан хубилалтануудтайнь баталха.

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН УСТАВ

КПСС-эй XXVII съезд дээрэ баталагдан абтаа

...Союзай Коммунис парти хадаа СССР-эй хүдэлмэ-...ангиин, колхозно таряашадай, интеллигенциин дунда-...түрүү, ушар ёһо үлэмжэ һайнаар мэдэхэ хүнүүдые һайн ...нэгэдүүлһэн, совет арадай дайшалхы шалгагдамал ...й мүн.

...дэлмэришэн ангиин түрүү отряд болгон В. И. Ленинэй ...лэн Коммунис парти тэмсэлэй алдарта замаар даб-...араа, хүдэлмэришэн анги болон ажалша таряашадые ...Октябриин социалис революциин илалтада, манай ...дотор пролетариадай диктатура байгуулгада хүргөө. ...мунис партиин хүтэлбэри доро Советскэ Союз дотор мүл-...ангинууд усадхагданхай, олонациональна совет обще-...социально-политическэ болон үзэл сурталай нэгэдэл ...аад, саг үргэлжэ бэхижэжэ байнхай. Социализм хүсэд ...шээр, эсэслэн илаа. Пролетариадай гүрэн ниитэ арадай ...болон ургаа. Оромнай хүгжэнги социализмын үе ша-...орoo.

...КПСС али бүхы ажал-ябуулгадаа марксистско-ленинскэ һур-...хүдэлмэришэн ангиин парти байха зуураа, бүхы арадай ...болоо.

...арти арадайнгаа аша туһада байдаг, арадтаа алба хэдэг. ...хадаа ниитын-политическэ эмхиин дээдэ шэнжэ түхэ-...политическэ байгуулалтын гол хүсэн, совет обществын ...лбэрилхы ба залан шэглүүлхы хүсэн мүн. Парти хадаа ...ной хүгжэлтын гол шухала хараа зорилгые тодорхойлдог, ...дай зохёон байгуулхы ажал ябуулгые эрдэм ухаанай ёһоор ...лбэрилгэ хангадаг, эсэсэй уг зорилго — коммунизмын ...туйлахын түлөө тэмсэлыень эмхидхэлтэй, түсэблэлгэ-...зориг жол түгэс шэнжэ шанартай болгодог юм.

...КПСС али бүхы ажал ябуулгадаа марксистско-ленинскэ һур-...е, өөрынгөө Программые хүтэлбэри болгодог. Тэрээн ...социализмые түсэбэй ёһоор, али болохоор нарижуу-...һайжаруулгын, ороной социально-экономическа хүгжэл-...хурдадхаһанай үндэһөөр коммунизм тээшэ совет обществын саашадаа хүгжэн дабшалгын зорилгонууд тодорхойлогдонхой.

Партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые, демократическа централизмын гол ёһонуудые мүн хамтаараа ударидаха, парти доторой демократиие али болохоор хүгжөөхэ, коммунистнуудай зохёохы эдэбхиие бадаруулха, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлхэ, үргэн олониитэдэ мэдээсэжэ байха гол ёһонуудай үндэһөөр өөрынгөө хүдэлмэри КПСС ябуулдаг байна.

Партиин зэргэнүүдэй үзэл сурталайнгаа, эмхидхэлэйнгээ талаар нэгэдэнхэй, нягтаар жагсанхай байха, бүхы коммунистнуудай ушар ёһо мэдэһэн эрхим журамтай байха ябадал — КПСС-эй ажабайдалай эбдэршэгүй бата хуули ёһо мүн. Можо ба бүлэг болохо элдэб һэдэлгэнүүдые гаргаха гээшэ марксистско-ленинскэ партийна үзэлтэй, партиин гэшүүн байха ябадалтай огто таарахагүй ушар мүн болоно. КПСС-эй Программын болон Уставай эрилтэнүүдые хазагайруулһан, өөрынгөө ажаябадалаар коммунистын үндэр нэрэ зэргые хухалһан хүнүүдые парти зэргэнүүдһээ гаргадаг.

Марксизм-ленинизмые зохёохы ёһоор хүгжөөхэ зуураа, КПСС болбол революционно теоридо эрид харша ревизионизм болон догматизм гаргаха али бүхы һэдэлгэнүүдтэй шууд сэхээр тэмсэдэг юм.

Советскэ Союзай Коммунис парти — уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэ хубинь мүн. Тэрэ пролетарска, социалис интернационализмын шалгагдамал марксистско-ленинскэ гол ёһонуудые бата шангаар баримталдаг, аха дүү социалис оронуудай харилсаа холбоо болон нягта жагсаалые, социализмын дэлхэйн байгуулалтые, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе бэхижүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туһа хүргэдэг, национальна ба социальна сүлөөрэлгын түлөө, империализмда эсэргүүгээр, эб найрамдал сахин хамгаалхын түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудтай һанал нэгэтэй байдаг юм.

I.

ПАРТИИН ГЭШҮҮД, ТЭДЭНЭЙ УЯЛГАНУУД БОЛОН ЭРХЭНҮҮД

...Партиин Программа болон Уставые мэдэрдэг, комму-...нис байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, партийна ор-...ганизацинуудай нэгэндэ ажалладаг, партиин шиидхэбэринүү-...[illegible] гэшүүнэй түлбэри түлэдэг Советскэ Союзай...

2. Партиин гэшүүн иимэ уялгатай:

а) партиин гол шухала хараа зорилго болон даабаринуудые бодото дээрэнь эрид шууд, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикые олониитэ-... хэхэ, арад зонтой партиин холбоонуудые бэхижүүлхэ ба үргэдхэхэ ябадалда туһа хүргэхэ;

б) ажалдаа эрхим жэшээ харуулха, социалис зөөриие гамнаха, арьбадхаха, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, ажалай бүтээсэ хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, мүнөөнэй эрдэмэй, техникын болон түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые арадай ажахыда нэбтэрүүлхэ гэжэ үсэд нэтэрүүгээр оролдохо, өөрынгөө мэргэжэлые нарижуулан һайжаруулха, бүхы шэнэ, түрүү юумэнэй түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг байха, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха хэрэгтэ эгээл ехэ хубитаяа оруулдаг байха;

в) оронойнгоо политическэ ажабайдалда, гүрэнэй болон ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, эрхэтэнэй уялгаяа бэелүүлгэдэ эрхим жэшээ харуулха, социалис ёһоор арадай өөрыгөө хүтэлбэрилгые улам бүри гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлгэдэ аша нүлөөтэй туһа хүргэдэг байха;

г) марксистско-ленинскэ теори шудалха, өөрынгөө политическэ болон соёл болбосоролой эрдэм мэдэсэ үргэдхэхэ, совет хүнүүдэй ушар ёһо мэдэхэ ябадалые дээшэлүүлгэдэ, үзэл сурталай — абари зангайнгаа талаар ургалтада али болохоор туһалха. Буржуазна үзэл сурталай, үмсын зөөридэ шунаха һанал бодолой али болохо үзэгдэлнүүдтэй, шажанда шүтэлгэтэй, мүн ажабайдалай социалис шэнжэ шанарта харша бусад хараа бодолнууд ба абари зангуудтай эрид шууд тэмсэл ябуулха;

д) коммунис ёһо заршамай гуримуудые наринаар сахиха, социализмын шэнжэ шанар болодог социальна үнэн зүб байдалай гол ёһые баталха, ниитын аша туһые өөрынхиһөө дээгүүр тоолохо, даруу ба томоотой абари зантай байха, хүнүүдтэ энэрхыгээр, анхаралтайгаар хандаха, ажалшадай эрилтэ болон хэрэглэмжэнүүд тухай саг соонь анхарал оролдолго гаргаха, парти болон арадай үмэнэ үнэн, сэхэ сэбэр байха;

е) пролетарска, социалис интернационализмын ба совет патриотизмын үзэл сурталые ажалша олониитын дунда хэлбэришэгүйгөөр дэлгэрүүлхэ национализм болон шовинизм гаргаха һэдэлгэнүүдтэй тэмсэл ябуулха, СССР-эй арадуудай хани барисаае, мүн социалис оронуудтай, бүхы дэлхэйн пролетаринар болон ажалшадтай аха дүү ёһоной холбоонуудые бэхижүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалха;

ж) СССР-эй бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ али болохоор туһа хүргэхэ, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэл ябуул-...

з) партиин үзэл сурталай ба эмхидхэлэй талаар нэгэдэлые бэхижүүлхэ, коммунистын үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхөөр бэшэ хүнүүдэй партида шурган орохо ябадалһаа партияа аршалха, һэримжэтэй байха, партийна болон гүрэнэй нюусые сахиха;

и) шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлхэ, дутуу дундануудые зоримгойгоор элишэлхэ ба тэдэнэй усадхагдахыень түйлаха, дэмы шууяха, ехэрхүү зан гаргаха, һаһаа амар байха, худал хуурмаг мэдээ үгэхэ ябадалтай тэмсэхэ, шүүмжэлэлгые харшалха али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эрид шанга харюу үгэхэ, албан хойрог ябадал гаргаха, нютагай болон албан зурганай талые үлүүсэ баримталха ушарнуудта, парти болон гүрэндэ хохидол тохёолдуулмаар али бүхы ябуулгануудта эсэргүүсэн тэмсэхэ, иимэ ябуулганууд тухай партийна органуудта, КПСС-эй ЦК хүрэтэр мэдээсэхэ;

к) политическэ, хэрэг бүтээлгынь ба абари зангайнь шанарые хараадаа абажа, кадрнуудые шэлэн олохо ябадалда партиин хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ, кадрнуудые шэлэн олохо ба хүмүүжүүлхэ талаар ленинскэ гол ёһонуудые хазагайруулһан ушар бүхэнтэй эбсэшэгүй байха;

л) партиин бүхы гэшүүдтэ бултандань нэгэн адли уялгата партийна болон гүрэнэй журам сахиха, парти хадаа ямаршье габьяатай байг, ямаршье тушаалда байг — хамаагүй, бүхы коммунистнуудта хабаатай нэгэ журамтай, нэгэ хуулитай юм.

3. Партиин гэшүүн иимэ эрхэтэй:

а) партийна органуудта һунгаха ба һунгагдаха;

б) партийна суглаанууд, конференцинүүд, съезднүүд дээрэ, партийна комитедүүдэй заседанинууд дээрэ, мүн партийна хэблэлдэ партиин политика болон бодото ажал ябуулгын асуудалнуудые һаадгүйгөөр зүбшэн хэлсэхэ, дурадхалнуудые оруулха, организациингаа шиидхэбэри баталан абахын урдатээ өөрынгөө һанамжые сэхэ хэлэхэ ба тэрэнээ хамгаалха;

в) ямаршье партийна органиие, мүн тушаал зэргынь харангүйгөөр, ямаршье коммунистые партийна суглаанууд, конференцинүүд, съезднүүд, комитедүүдэй пленумүүд дээрэ шүүмжэлхэ. Шүүмжэлэл харшалһан ба шүүмжэлһэнэйнь түлөө мүрдэлгэ хэһэн зэмэтэй хүнүүд КПСС-эй зэргэһээ гаргуулха хүрэтэрөө партийна шанга харюусалгада хабаадуулагдаха ёһотой;

г) өөрынь ажал ябуулга гү, али ажаябадал тухайнь асуудалай зүбшэгдэхэ болоһон ушарта партийна суглаануудта, бюрогой болон комитедүүдэй заседанинуудта өөрөө хабаадалсаха;

(Эхин. Үргэлжэлэлынь 10-дахи нюурта).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИ[ИН]

У С Т А В

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 9-дэхи нюурта).

д) КПСС-эй ЦК хүрэтэр партийна ямаршье зургаануудта асуудалнуудтайгаар, мэдүүлгэнүүдтэйгээр, дурадхалнуудтайгаар хандаха, өөрынгөө хандалгада бодото ёһоорнь харюусаха эрилтэ табиха.

4. Партиин гэшүүндэ хүниие имагтал нэгэ нэгээрнь абаха ёһотой. Партиин гэшүүндэ хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин дундаһаа ушар ёһо мэдэхэ, эдэбхитэй, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ эрхэтэд абтадаг. Тогтоогдомол кандидатска стаж гараһан кандидадуудай дундаһаа шэнэ гэшүүд абтаха.

18 наһа хүсэһэн хүнүүд партида абтадаг юм. Гүйсэд 25 хүрэтэр наһатай залуушуул ВЛКСМ-ээр дамжан партида ородог.

Кандидадһаа партиин гэшүүндэ абаха дүрим иимэ гэбэл:

а) партиин гэшүүндэ орохо хүнүүд хадаа табан жэлһээ багэ бэшэ партийна стажтай аад, жэлһээ доошо бэшэ болзор соо үйлэдбэриин болон ниитын хүдэлмэридэ хамта ажаллажа, мэдэхэ болоһон КПСС-эй гурбан гэшүүнэй зууршалгануудые табиха байна.

Нэгэдэхи ажаглалта. Партида абтаха ВЛКСМ-эй гэшүүд ВЛКСМ-эй районно, городской комитедэй зууршалга табидаг, тэрэнь партиин нэгэ гэшүүнэй зууршалгатай адли гэжэ тоологдохо.

Хоердохи ажаглалта. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадууд зууршалга үгэдэггүй;

б) партида абаха тухай асуудал партийна эхин организациин хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг ба шиидхэгдэдэг юм; суглаанда байһан партиин гэшүүдэй гурбанай хоёрһоо үсөөн бэшэ хубиин тэрээнэй түлөө дуутаа үгөө һаань, тэрэнэй шиидхэбэри баталагдаһанда тоологдохо, партиин райкомой, харин районууд боложо хубаагдадаггүй городуудта — партиин горкомой баталһанай һүүлээр тэрэ хүсэндөө орохо.

Партида абаха тухай асуудал, зууршалга үгэһэн хүнэй байгаагүйшье һаа, зүбшэн хэлсэгдэжэ болохо. Гол түлэб, нээмэл суглаанууд дээрэ партида абаха асуудал шиидхэгдэдэг;

в) урдань бусад оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай гэшүүд байһан СССР-эй эрхэтэд хадаа КПСС-эй ЦК-гай тогтооһон дүримүүдэй ёһоор Советскэ Союзай Коммунис партида абтадаг.

5. Зууршалга үгэгшэд хадаа зууршалга абаһан хүнүүдэйнгээ политическэ, хэрэг бүтээлгынь болон абари зангайнь шэнжэ шанар тухай зүбөөр мэдээсэһэнэйнгээ түлөө партийна организацинуудай үмэнэ харюусадаг, үзэл сурталай-политическэ талаараа үргэн хүгжэлгэдэнь тэдээндэ туһа хүргэдэг байха.

6. Партиин гэшүүндэ орогшодой партийна стаж хадаа партиин гэшүүндэ тус кандидадые абаха тухай партийна эхин организациин хамтын суглаанай тогтоол гаргаһан үдэрһөө хойшо тоологдодог.

7. Партиин гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудые бүридэлдэ абаха, мүн нэгэ организациһаа нүгөө организацида тэдэнэй орохо гурим КПСС-эй ЦК-гай тусхайта инструкцинуудаар тодорхойлогдодог.

8. Гэшүүнэй түлбэриие хүндэтэй шалтагаангүйгөөр гурбан һарын туршада түлөөгүй партиин гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадууд тухай асуудал партийна эхин организацида зүбшэн хэлсэгдэхэ зэргэтэй. Тиихэдэ партиин тус гэшүүн гү, али гэшүүндэ кандидат партийна организацитаяа бодото дээрээ холбоогүй болонхой гэжэ тодорхойлогдоо һаа, тэрэ хүн партиһаа гаргагдаһанда тоологдохо, энээн тухай партийна эхин организаци тогтоол гаргаад, партиин райкомой гү, али горкомой баталамжада табиха.

9. Уставайнгаа уялгануудые дүүргээгүй, мүн бусад зэмэ хэһэн партиин гэшүүн гү, али гэшүүндэ кандидат хадаа харюусалгада хабаадуулагдаха ушартай, тиихэдээ тэрээндэ иимэ зэмэнүүд тохогдожо болохо: зэмэ үгэлгэ, выговор (шанга выговор), бүридхэлэйнь карточка соо тэмдэглэгдэхэ выговор (шанга выговор). Партиһаа гаргаха гээшэ партийна хэһээлтын дээдэ хэмжээниинь болоно.

Багахан гэм хэһэнэй түлөө нүхэд ёһоной шүүмжэлэл, партийна ёһоор буруушаалга, уридшалан һануулха гү, али заалта хэхэ гэхэ мэтэ партийна хүмүүжүүлгын, нүлөөлэлгын хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

Гэм зэмэ хэһэн коммунист тэрэнэйнгээ түлөө түбхын түрүүндэ эхин партийна организациин үмэнэ харюусаха ёһотой. Хэрбээ коммунистые партийна харюусалгада дээдэ шатын органай хабаадуулаа һаань, энээн тухай эхин партийна организацида дуулгагдаха ёһотой.

Коммунистые партийна харюусалгада хабаадуулха тухай асуудал шиидхэхэдээ, коммунистда тохоогдоһон гэм зэмэ хэр үндэһэ баримтатайб гэжэ тон наринаар хаража үзэгдэхэ, энэ асуудалда эгээл ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой.

Партиин гэшүүндэ зэмэ тохогдоһоной һүүлээр жэлһээ удаан бэшэ болзорой туршада партийна организаци тэрэнэй гаргаһан алдуу дутуунуудаа ямараар заһажа байһан тухай тоосоо шагнаха ёһотой.

10. Коммунистые партиһаа гаргаха тухай асуудал эхин партийна организациин хамтын суглаагаар шиидхэгдэхэ. Партиһаа гаргаһан тухай эхин партийна организациин шиидхэбэри хадаа суглаанда байһан партиин гэшүүдэй гурбанай хоёрһоо үсөөн бэшэ хубиин дуугаа үгөө һаань, баталагдаһанда тоологдохо, тиигээд партиин райкомой гү, али горкомой баталһанай һүүлээр хүсэндөө орохо.

Коммунистые КПСС-һээ гаргаха тухай шиидхэбэриин партиин райкомой, горкомой баталтарнь, партийна билет гү, али кандидадай карточкань коммунистын гартань байха, тиигээд тэрэ хаамал партийна суглаануудта ябаха эрхэтэй.

Партиһаа гаргагдаһан хүн КПСС-эй ЦК хүрэтэр партиин дээдэ органуудта хоёр һарын болзор соо гомдол бариха эрхэтэй.

11. Союзна республикын компартиин ЦК-гай, партиин крайкомой, обкомой, окружкомой, горкомой, райкомой гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудые, тэрэшэлэн шалгалтын комиссинуудай гэшүүдые партийна харюусалгада хабаадуулха тухай асуудал эхин партийна организацинуудта зүбшэн хэлсэгдэхэ. Тиин тэдээндэ зэмэ тохохо тухай шиидхэбэринүүд юрын гуримаар абтадаг.

КПСС-һээ гаргаха тухай партийна организацинуудай дурадхалнууд тус коммунистын гэшүүниинь байһан тус партийна комитедтэ мэдээсэгдэхэ. Союзна республикын компартиин ЦК-гай, партиин крайкомой, обкомой, окружкомой, горкомой, райкомой гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудые, мүн шалгалтын комиссинуудай гэшүүдые партиһаа гаргаха тухай шиидхэбэринүүд тус комитедэй пленум дээрэ тэрэнэй гэшүүдэй гурбанай хоёр хубяар олонхи дуугаар шиидхэгдэхэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүн болон гэшүүндэ кандидадые, КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин гэшүүниие партиһаа гаргаха тухай асуудал партиин съезд дээрэ шиидхэгдэхэ, харин съезднүүдэй хоорондохи үедэ — КПСС-эй ЦК-гай гэшүүдэй гурбанай хоёр хубяар олонхи дуугаар ЦК-гай Пленум дээрэ шиидхэгдэхэ.

12. Совет хуулинуудые эбдэһэнэйнгээ түлөө партиин гэшүүн гүрэнэй үмэнэ ба партиин үмэнэ — дабхар харюусалга дааха ёһотой. Уголовно гуримаар хэһээгдэхэ гэм хэһэн хүнүүд КПСС-эй зэргэһээ гаргагдадаг.

13. Партиһаа гаргагдаһан гү, али зэмэ абаһан хүнүүдэй гомдолнууд, тэрэшэлэн партиһаа гаргаха тухай партийна организацинуудай шиидхэбэринүүд ороһон сагһаань хойшо хоёр һараһаа дээшэ бэшэ болзор соо зохихо партийна органуудаар харагдаха.

II.

ПАРТИИН ГЭШҮҮНДЭ КАНДИДАДУУД

14. Партида орохо гэһэн хүнүүд КПСС-эй Программа болон Уставтай гүнзэгыгөөр танилсахын, партиин гэшүүндэ орохоёо бэлдэхын тула кандидадай стаж гараха. Партийна организаци КПСС-эй гэшүүндэ орохоёо бэлдэхэдэнь кандидадта туһалха, бодото хэрэгүүд дээрэ, партийна болон ниитын даабаринуудые дүүргэлгэ дээрэ тэрэнэй өөрынь шанарые шалгаха ёһотой.

Кандидадай стаж нэгэ жэлэй болзортойгоор тогтоогдоно.

15. Кандидадта абаха гурим (нэгэ нэгээрнь абалга, зууршалгануудые үгэлгэ, абаха тухай эхин организациин шиидхэбэри ба тэрээниие баталалга) партиин гэшүүндэ абадаг гуримдал адли байха.

16. Кандидадай стажайнь дүүрэмсээр, эхин партийна организаци кандидадые партиин гэшүүндэ абаха тухай асуудал хаража үзэхэ, шиидхэхэ зэргэтэй. Кандидадай стаж гараха үедөө кандидадай өөрыгөө һайн талаһаа харуулжа шадаагүй, мүн өөрынгөө шанараар КПСС-эй гэшүүндэ абтахаар бэшэ байгаа һаань, партийна организаци партиин гэшүүндэ тэрэниие абахаяа арсаһан тухай шиидхэбэри гаргаха, тиигээд тус шиидхэбэриие партиин райкомой гү, али горкомой баталһанай һүүлээр тэрэ хүн КПСС-эй гэшүүнэй кандидадһаа гараһанда тоологдохо.

17. Партиин гэшүүндэ кандидадууд партийна организациин бүхы ажал ябуулгада хабаадалсаха, партийна суглаанууд дээрэ зүбшэхы дуунай эрхэтэй байха. Партиин гэшүүндэ кандидадууд партиин хүтэлбэрилхы органуудта, партийна конференцинүүд болон съезднүүдэй делегадуудаар һунгагдахагүй.

18. КПСС-эй гэшүүндэ кандидадууд партиин гэшүүдэйхидэл адли хэмжээнэй партийна түлбэри түлэхэ.

III.

ПАРТИИН ЭМХИДХЭЛЭЙ БАЙГУУЛАМЖА. ПАРТИ ДОТОРОЙ ДЕМОКРАТИ

19. Партиин эмхидхэлэй байгуулгын, ажабайдалайнь ба ажал ябуулгынь хүтэлбэрилхы гол ёһониинь демократическа централизм болоно. Энэ ямар удхатайб гэбэл:

а) партиин хүтэлбэрилхы бүхы органууд дороһоо эхилжэ, дээрэ хүрэтэрөө һунгагдадаг байха;

б) партийна организацинуудайнгаа урдэ, мүн дээдэ шатынгаа органуудай урда партийна органууд үе үе болоод тоосоо хэдэг байха;

в) партийна шанга журамтай ба үсөөнхидынь олонхидойнгоо мэдэлдэ байха;

г) дээдэ шатын органуудай шиидхэбэринүүд доодо шатын органуудта заабол уялгата байха;

д) партиин бүхы организацинуудай болон хүтэлбэрилхы органуудай хүдэлмэринь хамтаараа ябуулгдаха. Тиин коммунист бүхэн өөрынгөө уялгануудые болон партийна даалгабаринуудые дүүргэһэнэй түлөө хубиин харюусалгатай байха.

20. Парти болбол территориально-үйлэдбэриин шэнжээр байгуулагдадаг: эхин организацинууд коммунистнуудай ажалладаг газарта байгуулагдаад, территориин талаар районно, городской гэхэ мэтын организацинууд боложо нэгэдэдэг. Тус территориин коммунистнуудые нэгэдүүлдэг организаци хадаа тэрэнэй зарим хубиие хангадаг бүхы партийна организацинуудай дээдэ организацинь болодог.

21. Партиин политикада шиидхэбэринүүдэйнь зүришэхэгүй байгаа хадань, бүхы партийна организацинууд нютагайнгаа асуудалнуудые бэеэ даагаад шиидхэдэг байха.

22. Партийна организациин хүтэлбэрилхы дээдэ органиинь хадаа хамтын суглаан, конференци (эхин организацинуудта), конференци (районно, городской, окружной, областной, хизаарай организацинуудта), съезд (союзна республикануудай компартинуудта, Советскэ Союзай Коммунис партида. Хэрбээ партийна организациин гэшүүдэй гү, али һунгагдаһан делегадуудай хахадһаань дээшэ хубиин байгаа һаань, суглаан, конференци, съезд шиидхэбэринүүдые абаха эрхэтэй.

23 Хамтын суглаан, конференци гү, али съезд хадаа бюро гү, али комитедые һунгадаг, эдэнь тэдэнэй гүйсэдхэхы органууд болодог ба партийна организациин ябуулжа байгаа бүхы хүдэлмэриие удэридадаг.

Партийна шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлгые эмхидхэхэ ба шалгаха талаар үдэр бүриин ажал ябуулхын, мүн доодо шатын организацинуудай ажал ябуулгада туһаламжа үзүүлхын тулада КПСС-эй ЦК-да, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, окружкомуудта, горкомуудта болон райкомуудта аппарат байгуулагдана.

Партийна аппарадай байгууламжа болон штадуудыень КПСС-эй Центральна Комитет тодорхойлдог.

24. Партийна органуудые хаамал (нюуса) гуримаар дуугаа үгэжэ һунгаха. Партиин 15-һаа үсөөн гэшүүдтэй эхин, цеховэ организацинуудай суглаануудта, мүн партийна бүлэгүүдтэ парторганизацинуудай секретарьнарые, секретариин орлогшонуудые болон партгрупоргнуудые коммунистнуудай зүбшөөгөө һаань, нээмэл гуримаар һунгажа болохо. Эдэ эхин организацинуудта районно болон городской партийна конференциин делегадууд мүн лэ тиимэ гуримаар һунгагдана.

Партиин бүхы гэшүүд һунгалта хэхэ үедэ кандидадууд тушаа арсалта хэхэ, тэдэниие шүүмжэлхэ хизааргүй эрхэтэй. Кандидатура бүхэн тушаа амяар амяарнь дуугаа үгэлгэ болохо ёһотой. Суглаанда, конференцидэ гү, али съездэ хабаадагшадай хахадһаань олонхидой дуугаа үгэһэн кандидадууд һунгагдаһанда тоологдохо.

Эхин организацинуудһаа эхилээд, КПСС-эй Центральна Комитет хүрэтэр — бүхы партийна органуудые һунгалгада тэдэнэй бүридэлые үе үе болоод лэ шэнэлхэ, мүн хүтэлбэрилгые залгамжалан үргэлжэлүүлхэ гэһэн гол ёһон сахигдаха ёһотой.

25. КПСС-эй ЦК-гай, союзна республикын компартиин ЦК-гай, партиин крайкомой, обкомой, окружкомой, горкомой, райкомой гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадууд өөрынгөө бүхы ажал ябуулгаар тэдээндэ үзүүлэгдэһэн үндэр этигэл найдабариие харюулха ёһотой. Хэрбээ партийна комитедэй гэшүүн гү, али гэшүүндэ кандидат нэрэеэ хухаржа, хүндэеэ бууруулаа һаа, тэрэнэй бүридэлдэ байжа шадахагүй.

Партийна комитедэй гэшүүниие, гэшүүндэ кандидадые тэрэнэй бүридэлһөө гаргаха тухай асуудал тус комитедэй пленум дээрэ шиидхэгдэхэ. Хэрбээ хаамал (нюуса) гуримаар дуугаа үгэһэнэй эсэстэ тэрэ шиидхэбэриин түлөө партийна комитедэй гэшүүдэй гурбанай хоёрһоо доошо бэшэ хубиинь дуугаа үгэһэн байгаа һаань, тэрэ шиидхэбэри абтаһан дээрэ тоологдохо.

КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин болон нютагай партийна организацинуудай шалгалтын комиссинуудай гэшүүдые эдэ комиссинуудай бүридэлһөө гаргаха тухай асуудал партийна комитедүүдэй гэшүүдтэ болон гэшүүндэ кандидадуудта хараалагдаһан гуримаар тэдэ комиссинуудай заседани дээрэ шиидхэгдэхэ.

26. Парти дотор, тэрэнэй бүхы организацинуудта партийна политикын асуудалнуудые сүлөөтэйгөөр, хэрэг бүтээмжэтэйгээр зүбшэн хэлсэлгэ хадаа парти доторой демократиин шухала гол ёһонь болоно. Имагтал парти доторой демократиин үндэһөөр лэ коммунистнуудай зохёохы ехэ эдэбхи үүсхэл хангагдаха, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгэ дэлгэрүүлэгдэхэ, партийна журам бэхижүүлэгдэн шангадаха байна. Тус журам ёһо тэдын бэшэ, харин ушар ёһо мэдэхэ шэнжэ шанартай байха ёһотой.

Тус тус организацинуудта гү, али бүхыдөө парти дотор арсалдаатай гү, али хүсэд тодо бэшэ асуудалнуудаар дискусси боложо болохо.

Ниитэ партийна дискусси иимэ ушарнуудта үнгэргэгдэхэ гэбэл:

а) политикын ямар нэгэн асуудалнуудаар бүхы партитай зүбшэхэ шухала гэжэ мэдэрээ һаань, КПСС-эй ЦК-гай үүсхэлээр;

б) республиканска, хизаарай, областной хэмжээнэй хэдэн партийна организацинуудай дурадхалаар.

Партийна политикын асуудалнуудаар үргэн дискусси, илангаяа бүхэсоюзна хэмжээнэй дискусси партиин гэшүүдэй һанал бодолые сүлөөтэйгөөр элирхэйлхэ ябадал хангахаар, мүн бүлэг можо болохо, партиие хахалан бутаргаха һэдэлгэнүүдэй хэгдэхэ арга боломжын байхагүйгөөр үнгэргэгдэхэ ёһотой.

27. Партийна хүтэлбэриин дээдэ гол ёһониинь хамтаараа хүтэлбэрилгэ болоно. Энэ хадаа партийна организацинуудай таарамжатай зохид ажал ябуулгын, кадрнуудые зүбөөр хүмүүжүүлгын, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл ба оролдолгые хүгжөөлгын зайлашагүй эрхэ нүхэсэл болоно. Мүн энэ хадаа дура хүсэлөөрөө, өөрынгөө һанаһаар шиидхэбэринүүдые абаха ябадалһаа, ганса нэгэ хүндэ шүтэлгэһөө, партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудые эбдэлгэһээ лаб найдамтайгаар зайсаха нүхэсэл мүн.

Хамтаараа хүтэлбэрилгэ хадаа даалгагдаһан хэрэгэй түлөө хубиин харюусалгатай байха, партийна организаци бүхэнэй, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй ажал ябуулгын хоиноһоо саг үргэлжэ хинажа байха гэһэн эрилтэ табина.

28. Съезднүүд болон конференцинүүдэй хоорондохи үедэ КПСС-эй ЦК, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд, окружко[мууд ...] муд, райкомууд өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай [...] нуудай шүүмжэлхы ажаглалта болон дурадха[л...] лүүлһэн тухайгаа үе үе болоод партийна орга[н...] мэдээсэжэ байха ёһотой.

Өөһэдынгөө ажал ябуулга тухай, нютагуудта[х...] гүүдэй ямар байһан тухай дээдэ шатын парти[йн...] бодото байһан соонь, саг соогоо дуулгажа бай[...] тийна комитедүүдэй, эхин парторганизацинуудай [...] тагүй дүүргэхэ дүрим болоно.

29. Партиин шухалын шухала шиидхэбэринүү[д...] хэлсэхын, тэдэниие бэелүүлхэ хэмжээнүүдые [...] лгада, тэрэшэлэн нютагай ажабайдалай асуудалну[уд...] үзэхын тулада районно, городской, окружной, о[б...] заарай партийна организацинуудай, мүн союзна [...] нуудай компартинуудай эдэбхитэдэй суглаануу[д...]

30. Партийна хүдэлмэриин элдэб асуудалнуу[д...] үзэхэ саг үргэлжын ба саг зуурын комиссинууд [...] мэриин бүлэгүүд партийна комитедүүдтэ [...] болохо, тэрэшэлэн ниитын гуримаар партийна [...] ажал ябуулгада коммунистнуудые хабаадуулх[а ...] арганууд хэрэглэгдэжэ болохо.

IV.

ПАРТИИН ДЭЭДЭ ОРГАНУУД

31. Партиин съезд хадаа Советскэ Союзай Коммунис партиин дээдэ орган мүн. Ээлжээтэ съезднүүдые Центральна Комитет табан жэл соо нэгэ дахинһаа үсөөн бэшээр зарладаг. Партийна съездые зарлалга ба зүблэхэ зүйлнүүдые съездын эхилтэр һара хахадһаа ороймтуулангүй соносходог.

Ээлжээтэ бэшэ (онсо яаралтай) съезднүүд партиин Центральна Комитедэй үүсхэлээр гү, али һүүлэй партийна съездэ түлөөлэгдэһэн гэшүүдэй ниитэ тоогой гурбанай нэгэнһээ үсөөн бэшэ хубиин эрилтээр зарлагдадаг. Ээлжээтэ бэшэ (онсо яаралтай) съезд хоёр һарын болзор соо зарлагдадаг, хэрбээ партиин бүхы гэшүүдэй хахадһаа үсөөн бэшэнэйнь түлөөлэгдэһэн байгаа һаа, үнэн бодото дээрэ тоологдодог.

Партиин съездэ түлөөлэлгын хэм хэмжээе Центральна Комитет тогтоодог.

32. Ээлжээтэ бэшэ (онсо яаралтай) съездые 31-дэхи параграф соо заагдаһан болзорто партиин Центральна Комитедэй зарлаагүй һаань, ээлжээтэ бэшэ (онсо яаралтай) съезд зарлаха эрилтэ табиһан организацинууд ээлжээтэ бэшэ (онсо яаралтай) съезд зарлаха тушаа партиин Центральна Комитедэй эрхэнүүдтэй эмхидхэлэй комитет байгуулха эрхэтэй.

33. Съезд:

а) Центральна Комитедэй, Центральна Шалгалтын Комиссиин болон бусад түбэй эмхинүүдэй тоосоонуудые соносодог ба баталдаг;

б) партиин Программа болон Уставые дахин хаража үзэдэг, хубилгадаг ба баталдаг;

в) дотоодын болон гадаадын политикын асуудалнуудаар партиин хараа шугамые тодорхойлдог, коммунис байгуулалтын гол шухала асуудалнуудые хаража үзэдэг ба шиидхэдэг;

г) Центральна Комитедые, Центральна Шалгалтын Комиссиие һунгадаг.

34. Центральна Комитет болон Центральна Шалгалтын Комисси съездын тогтооһон бүридэлэйгээр һунгагдадаг. ЦК-гай гэшүүдэй гараа һаань, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадуудай дундаһаа тэрэнэй бүридэл нэмээгдэдэг.

35. Съезднүүдэй хоорондохи үе соо Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет партиин, нютагуудтахи партийна органуудай бүхы ажал ябуулгые ударидадаг, хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн олохо ба хубаарилан табиха хэрэгые бэелүүлдэг, түбэй гүрэнэй болон ажалшадай ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэриие шэглүүлэн хүдэлдэг, партиин элдэб органуудые, эмхи зургаануудые, предприятинуудые байгуулдаг ба тэдэнэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилдэг, хиналта доронь хүдэлдэг түбэй газетэнүүд боло[н ...] дай редакцинуудые томилдог, партийна бюдж[...] зөөриие хубаарилдаг ба тэрэнэй дүүргэлтые хин[...]

Центральна Комитет бусад партинуудтай хари[...] годо КПСС-ые түлөөлдэг.

36. КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комисси [...] бэй органуудта хэрэгүүдые шиидхэхэ талаар [...] гурим сахилгые, ажалшадай бэшэгүүдые, мэд[...] гомдолнуудые хаража үзэхэ хүдэлмэриие, парти[...] дэй гүйсэдхэлэй хэр зүб байһые, тэрэ тоодо па[...] нэй түлбэри түлэлгые, абалгые ба тоо бүрид[...] КПСС-эй Центральна Комитедэй предприятин[...] зургаануудай финансын-ажахын ажал ябуулг[...] байдаг.

37. КПСС-эй ЦК зургаан һара соо нэгэнһээ [...] пленарна заседани үнгэргэдэг. ЦК-гай Пленуму[...] нинууд дээрэ ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд [...] эрхэтэйгээр хабаададаг.

38. ЦК-гай Пленумүүдэй хоорондо Советскэ Со[юзай Ком]мунис партиин Центральна Комитет партиин хүд[...] тэлбэрилхын тулада — Политбюрое; юрэнхы [...] гол түлэб кадрнуудые шэлэн олохо ба гүйсэдхэл[...] эмхидхэхэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилхын тулада Се[...] һунгадаг. Центральна Комитет КПСС-эй ЦК-гай [...] секретариие һунгадаг.

39. Советскэ Союзай Коммунис партиин Цен[тральна Ко]митет ЦК-гай дэргэдэ Партийна Хиналтын Ком[...] хидхэдэг.

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна Хинал[т...]

а) КПСС-эй гэшүүд болон гэшүүндэ канди[д...] һөө партийна журам сахилгые шалгадаг, п[ро]грамма болон Уставые, партийна болон гүрэнэй [...] загайрууһан зэмэтэй коммунистнуудые, мүн [...] рим заншал эбдэгшэдые харюусалгада хабаад[уулдаг ...]

б) партиһаа гаргаһан тухай, партийна зэмэ [...] хай союзна республиканууд компартинуудай [...] партиин хизаарай болон областной комитедүүдэй [...] ринүүд тухай гомдолнуудые хаража үзэдэг.

40. Партиин съезднүүдэй хоорондохи үедэ [по]литикын хойшолуулашагүй асуудалнуудые зүбш[...] тула шухала хэрэгтэй болоод байгаа һаань, КПС[С-эй Цент]ральна Комитет Бүхэсоюзна партийна конферен[ци ...] жа шадаха. Бүхэсоюзна партийна конференци [...] римые КПСС-эй ЦК тодорхойлдог.

V.

ПАРТИИН РЕСПУБЛИКАНСКА, ХИЗААРАЙ, ОБЛАСТН[ОЙ], ОКРУЖНОЙ, ГОРОДСКОЙ БОЛОН РАЙОННО ОРГАНИЗАЦИ[НУУД]

41. Республиканска, хизаарай, областной, окружной, городской, районно партийна организацинууд болон тэдэнэй комитедүүд ажал ябуулгаяа бэелүүлхэдээ, КПСС-эй Программа ба Уставые хүтэлбэри болгодог, республика, хизаар, область, округ, город болон районой оршондо партиин политика бэелүүлхэ талаар бүхы хүдэлмэри ябуулдаг, КПСС-эй Центральна Комитедэй директивэнүүдые гүйсэдхэхэ хэрэгые үзэл сурталтайгаар, арюун һайхан сэдьхэл бодолтойгоор эмхидхэдэг.

42. Партиин республиканска, хизаарай, областной, окружной, городской болон районно организацинуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилхы органуудай гол уялганууд иимэ байха гэбэл:

а) олониитын дунда политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ, эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэһөөр социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, продукциин шанарые һайжаруулгада, гүрэнэй түсэбүүд болон социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ, ажалшадай энхэ тайбан байдалые, соёлой хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлгэдэ коммунистнуудые, бүхы ажалшадые элсүүлхэ;

б) үзэл сурталай хүдэлмэри эмхидхэхэ, марксизм-ленинизмые тайлбарилан нэбтэрүүлхэ, ажалшадай коммунис ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлхэ, нютагай хэблэл, р[адио], телевидениие хүтэлбэрилхэ, эрдэм, соёлой, ар[...] рэлэй эмхи зургаануудай ажал ябуулгые хинаха;

в) тэндэ хүдэлдэг коммунистнуудаар дамж[уулан ...] дай депутадуудай Соведүүдые, профсоюзуудай, [...] лой, кооперативна болон ниитын бусад эмхи[нүүдые хү]тэлбэрилхэ, тус эмхинүүдэй хүдэлмэридэ ажалш[адые] бүри үргэнөөр элсүүлэн хабаадуулха, социалис[...] тиие саашадань гүнзэгырүүлгын шухала эрхэ [...] лохо олониитын оролдолго хэшээл болон үүсх[эл ...] хүгжөөхэ;

г) хүтэлбэрилгын ленинскэ гол ёһонуудые [...] ганууудые наринаар сахиха, партийна хүдэлм[эри ...] рэнэй ба ажахын хүтэлбэрилгын бүхы һалбари[...] нинскэ ёһо гуримые баталха, үзэл сурталай, [...] болон ажахын ажал ябуулгын нэгэдэлые хан[гаха ...] участогуудта социалис хуули ёһо, гүрэнэй ба [...] рам, гурим болон эмхидхэлые бэхижүүлхэ;

д) кадрова политика бэелүүлхэ, кадрнуудые ком[мунис] сурталтайгаар, арюун һайхан сэдьхэл бо[долтой ...] дааһан хэрэгэйнгээ түлөө парти болон арадай [...] дэр ехэ харюусалгатай байхаар хүмүүжүүлхэ;

е) республика, хизаар, область, округ, го[род] район дотороо партиин элдэб эмхи зургаану[уд ... пред]приятинуудые эмхидхэхэ, тэдэнэй ажал ябуулг[ые ...] рилхэ; өөрынгөө эмхидэ партиин мүнгэ зөөри [...] өөрынгөө хүдэлмэри тухай дээдэ шатын парт[ийна] до саг үргэлжэ мэдээсэжэ, тоосожо байха.

Партиин республиканска, хизаарай болон областной организацинуудай хүтэлбэрилхы орга[нууд]

43. Союзна республикын Компартиин съезд, хизаарай, областной партийна конференци, тиихэдэ тэдэнэй хоорондохи үедэ союзна республикын компартиин ЦК, хизаарай, областной комитет хадаа республикын, хизаарай, областной партийна организациин дээдэ орган мүн.

44. Союзна республикын компартиин ээлжээтэ съезд компартиин ЦК-гаар табан жэл соо нэгэ дахинһаа үсөөн бэшээр зарлагдадаг. Хизаарай, областной ээлжээтэ конференци хизаарай, областной комитедээр хоёр-гурбан жэл соо нэгэ дахин зарлагдадаг. Ээлжээтэбэшэ (онсо яаралтай) съезднүүд, конференцинүүд союзна республикын компартиин ЦК-гай, хизаарай, областной комитедэй шиидхэбэреэр гү, али республикын, хизаарай, областной партийна организацида ородог эмхинүүдэй гэшүүдэй ниитэ тоогой гурбанай нэгэ хубиин эрилтээр зарлагдадаг.

Союзна республикын компартиин съездэ, хизаарай, областной конференцидэ түлөөлэлгын хэм хэмжээн тус тус партийна комитедээр тогтоогдодог.

Союзна республикын компартиин съезд, хизаарай, областной конференци союзна республикын компартиин ЦК-гай, хизаарай, областной комитедэй шалгалтын комиссиин тоосоонуудые соносодог, өөрынгөө үзэмжөөр партийна, ажахын болон соёлой байгуулалтын бусад асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг. союзна республикын компартиин ЦК-е, хизаарай, областной комитедые, шалгалтын комиссиие, КПСС-эй съездэ делегадуудые һунгадаг.

Союзна республиканууд компартинуудай съезднүүдэй хоорондохи үе соо парторганизацинуудай ажал ябуулгын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула шухала хэрэгтэй болоод байгаа һаань, компартинуудай ЦК-нууд республиканска партийна конфе[ренци] зарлажа шадаха. Тэдэниие үнгэргэхэ, гуримые [...] публиканууд компартинуудай ЦК-нууд тодор[хойлдог].

45. Союзна республиканууд компартину[уд ...] нууд, хизаарай, областной комитедүүд бюро[...] тоодо комитедэй секретарьнарые һунгадаг. С[екретарь] байхын тулада табан жэлһээ доошо бэшэ па[ртийна стаж] заабол хэрэгтэй. Комитедүүдэй пленумүүд дээр[э ко]медүүдэй таһагуудые даагшанар, партийна хина[лтын ко]синуудай түрүүлэгшэнэр, партийна газетэнүүд [...] налнуудай редакторнууд баталагдадаг.

Юрэнхы асуудалнуудые хаража үзэхын ба [...] шалгажа байхын тула союзна республика[нуудай ком]партинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкому[уд ...] муудта, секретариадууд байгуулагдадаг.

46. Союзна республикын компартиин ЦК[-гай, хизаа]рай, областной комитедэй пленум дүрбэн һа[ра соо нэгэ] дахинһаа үсөөн бэшээр зарлагдадаг.

47. Союзна республикын компартиин ЦК, х[изаарай, об]ластной комитет, окружной, городской, район[но партийна] организацинуудые хүтэлбэрилдэг, тэдэнэй [...] гые шалгадаг. тус тус партийна комитедүүдэ[й ...] дые саг үргэлжэ соносожо байдаг.

Автономито республиканууд, мүн союз[на респубили]канууд болон хизаарнуудай бүридэлдэ ород[...] то ба бусад областьнуудай партийна органи[зацинууд со]юзна республиканууд компартинуудай ЦК-[нуудай, хи]заарай комитедүүдэй хүтэлбэри доро хүд[элдэг].

(Түгэсхэлынь 11-дэхи нюурта).

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН
У С Т А В

(Эхинииь 6-дахи нюурта).

Партиин окружной, городской болон районно (хүдөөгэй ба городской) организацинуудай хүтэлбэрилхы органууд

...жной, городской, районно комитедээр хоёр-гурбан ...нэгэ дахин зарлагдадаг окружной, городской, рай...йна конференци гү, али коммунистнуудай хамтын ...эдэ комитедэй шиидхэбэреэр гү, али тус пар...низацида ородог партиин гэшүүдэй ниитэ тоогой ...нэгэ хубиин эрилтээр зарлагдадаг ээлжээтэбэшэ ...гү, али коммунистнуудай хамтын суглаан хадаа ...городской, районно партийна организациин дээ...болоно.

...городской, районно конференци (суглаан) ко...шалгалтын комиссиин тоосоонуудые соносодог, өө...жөөр партийна, ажахын болон соёлой байгуу...асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг, окружной, го...районно комитедые, шалгалтын комиссие, област...конференцидэ гү, али союзна республикын ...съездэ делегадуудые һунгадаг.

Окружной, городской болон районно конференцидэ түлөөлэлгын хэмжээн тус тус партийна комитедээр тогтоогдодог.

49. Окружной, городской, районно комитет бюрөө, тэрэ тоодо комитедэй секретарьнарые һунгадаг, мүн тэрэшэлэн комитедэй таһагуудай даагшанарые, партийна комиссиин түрүүлэгшые, газетэнуудэй редакторнуудые баталдаг. Окружной, городской, районно комитедэй секретарь байхын тулада табан жэлһээ доошо бэшэ партийна стаж заабол хэрэгтэй. Комитедүүдэй секретарьнар обкомоор, крайкомоор, союзна республикын компартиин ЦК-гаар баталагдадаг.

50. Окружной, городской, районно комитет партийна эхин организацие эмхидхэдэг, тэдэнэрэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилдэг, парторганизацинуудай хүдэлмэри тухай тоосоонуудые саг үргэлжэ шагнадаг, коммунистнуудые тоо бүридхэлдэ абадаг.

51. Окружной, городской, районно комитедэй пленум гурбан һара соо нэгэ дахинһаа үсөөн бэшээр зарлагдадаг.

VI. ПАРТИИН ЭХИН ОРГАНИЗАЦИНУУД

...организацинууд партиин үндэһэ һуурин болоно.

...эхин организацинууд партиин гэшүүдэй ажалладаг ...заводуудта, фабрикануудта, совхозуудта болон ...предприятинуудта, колхозуудта, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ...эмхи зургаануудта, һургуулинуудта, мүн ондоо ...гурбанһаа үсөөн бэшэ гэшүүдэй бии байһан ...хидхэгдэдэг. Шухала болоһон ушарта коммунист...һуудаг газарта территориальна эхин парторгани...байгуулагдажа болохо.

...обкомой, крайкомой, союзна республикын ...ЦК-гай зүбшөөлөөр үйлэдбэриин нэгэдэлдэ оро...нэгэ районой гү, али нэгэ городой хэдэн ...дэбисхэр дээрэ байрладаг хэдэн предприятиин ...парторганизацинууд байгуулагдаха аргатай.

...50-һаа дээшэ гэшүүд болон гэшүүндэ ...предприятинуудта, колхозуудта, эмхи зургаа...партийна эхин организациин бүридэлдэ райко...окружкомой зүбшөөлөөр цехүүд, участогуудай, ...бригаданууд, таһагууд гэхэ мэтэ дотор партийна ...байгуулагдажа болохо.

...гэхэ мэтэ эмхинүүд дотор, тэрэшэлэн 50-һаа ...болон кандидадуудтай эхин парторганизаци...бригада ба бусад үйлэдбэриин шатануудта пар...байгуулагдажа болохо.

...соо нэгэ дахинһаа үсөөн бэшээр зарлагдадаг пар...хадаа партийна эхин организациин дээдэ орган ...эмхинүүдтэй партийна организацинуудта хам...партийна суглаанууд хоёр һара соо нэгэ ...бэшээр үнгэргэгдэдэг.

...дээшэ коммунистнуудтай томо партийна организа...партийна хамтын суглаан парткомой тогтооһон ...гү, али цехэй хэдэн парторганизацинуудай эрил...болоһон сагтань зарлагдадаг.

...хүдэлмэри эрхилхынь тулада эхин, цехэй пар...партийна суглаанай тогтооһон тоотой бю...жэлэй болзороор һунгадаг. 15-һаа үсөөн ...эхин болон цехэй парторганизацинуудта ...харин партийна организациин секретарь ба тэ...һунгагдадаг. Эдэ организацинуудта һунгалта ...дахин үнгэргэгдэдэг.

...цехэй парторганизацинуудай секретарьнар бай...жэлһээ бага бэшэ партийна стаж заабол хэ...

...партиин гэшүүдтэй эхин парторганизацинууд...партийна хүдэлмэрилэгшэдэй тушаал тог...

...дээшэ партиин гэшүүд болон гэшүүндэ канди...томо предприятинуудта, эмхи зургаануудта, мүн ...ушарнуудта үйлэдбэриин онсо илгаануудые, ...талаар таһархай байһыень хараада абажа, ...коммунисттай организацинуудта обкомой, ...союзна республикын компартиин ЦК-гай зүб...партийна комитедүүд байгуулагдажа болохо, тии...организацинуудта партийна эхин организациин ...

...совхозуудай болон хүдөө ажахын бусад предприя...партийна организацинуудай 50 коммунисттай бай...партийна комитедүүд байгуулагдажа болохо.

...дээшэ коммунисттай партийна организацинуудта ...обкомой, крайкомой, союзна республи...ЦК-гай зүбшөөлөөр томо цехүүдтэ партко...байгуулагдажа болохо, харин тиихэдэ үйлэдбэриин уча...партийна организацинуудта партийна эхин органи...олгогдохо.

...хоёр-гурбан жэлэй болзороор һунгагдадаг, ...бүридэл партийна хамтын суглаагаар, кон...тодорхойлогдодог.

Парткомууд, партбюро, эхин, цехэй партийна организацинуудай секретарьнар партийна суглаанууд дээрэ хүдэлмэри тухайгаа коммунистнуудта саг үргэлжэ мэдээсэдэг.

57. 1000-һаа дээшэ коммунисттай эхин организацинуудай парткомуудта союзна республикын компартиин ЦК-гай зүбшөөлөөр КПСС-тэ абалгын, партиин гэшүүн болон гэшүүндэ кандидадуудые тоо бүридхэлдэ абалгын, коммунистнуудай хубиин хэрэгүүдые хаража үзэлгын асуудалнуудаар партиин райкомой эрхэ олгогдожо болохо.

Эдэ организацинуудта парткомууд үргэдхэгдэмэл бүридхэлтэйгөөр байгуулагдажа болохо, тэрэнэй бүридэлдэ юрэнхы хүдэлмэриие хүтэлбэрилхын тулада бюро байгуулагдаха.

58. Партийна эхин организаци ажал ябуулгадаа КПСС-эй Программа болон Уставые хүтэлбэри болгодог. Тэрэ ажалша коллективэй политическэ гол хүсэн болодог, ажалшадай дунда хүдэлмэри ябуулдаг, партиие тойруулан тэрэниие жагсаадаг, коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлгэ эмхидхэдэг, партиин кадрова политикые бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Партийна эхин организаци:

а) КПСС-тэ шэнэ гэшүүдые абадаг;

б) партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байхаар, үзэл сурталдаа бата этигэнгеэр, коммунис ёһо заншалтайгаар коммунистнуудые хүмүүжүүлдэг;

в) коммунис байгуулалтын ажал хэрэгтэй нягта холбоотойгоор марксистско-ленинскэ теори коммунистнуудай шудалан үзэлгые эмхидхэдэг, буржуазна суртал, ревизионизм ба догматизм, гээгдэнги хараа бодол ба абари зан гаргаха али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэдэг;

г) ниитын-политическэ байдалда коммунистнуудай түрүү үүргые дээшэлүүлхэ, ажабайдалдаа тэдэнэрэй эрхим жэшээ харуулха тухай анхарал оролдолго гаргадаг, Уставай уялганууд болон партийна даалгабаринуудаа яажа дүүргэһэн тухайнь КПСС-эй гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудай тоосоонуудые шагнадаг;

д) экономическа болон социальна хүгжэлтын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые эмхидхэгшэ байдаг, гүрэнэй түсэбүүд болон ажалшадай уялгануудые дүүргэхын, үйлэдбэриие ашаг үрэтэй болгохын, ажалай бүтээсые ба продукциин шанарые дээшэлүүлхын, эрдэм, техникын түйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө социалис мүрысөөе толгойлдог, доторой арга ноосэнүүдые элирүүлхэ ябадалда ажалшадые элсүүлдэг, материальна, ажалай болон мүнгэн һангай нөөсэнүүдые бодомжотойгоор, алмалтатайгаар хэрэглэлгые түйладаг, ниитын баялигые гамнаха ба арьбадхаха тухай, хүнүүдэй ажалай эрхэ байдалые ба һуудал байдалые һайжаруулха тухай анхарал оролдолго гаргадаг;

е) ниитэ-агитационно, пропагандистска хүдэлмэри ябуулдаг, коммунизмын, совет патриотизмын болон арадуудай хани барисаанай ёһо гуримда үнэн сэхэ байхаар ажалшадые хүмүүжүүлдэг, политическэ үндэр соёл болбосоролтой болоходонь туһалдаг, тэдэнэрэй социальна эдэбхи болон харюусалга дээшэлүүлдэг;

ж) арадай өөһэдөө социалис хүтэлбэрилгэдэ хабаадалсаха дадасын коммунистнуудта, бүхы ажалшадта хүгжэхэдэнь туһа хүргэдэг, предприяти, эмхи зургаание ажалша коллективэй хүтэлбэрилхэ үүргые дээшэлүүлгые хангадаг, профсоюзай, комсомолой болон ниитын бусад организацинуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилэн заладаг;

з) шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлэл үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр албан хойрог ябадал гаргаха, нютагай, албан зургаанай талые үлүүсэ баримталха, гүрэнэй, ажалай болон үйлэдбэриин журам хазагайруулха ябадалнуудтай тэмсэдэг, гүрэниие мэхэлхэ һэдэлгэнүүдые усадхаха талаар хэмжээнүүдые абадаг, архидалгагүй байдал тогтоохын түлөө эрид шууд оролдодог.

59. Промышленностиин, транспортын, хэлхеэ холбооной, барилгын, материально-техническэ хангалгын, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, коммунально-ажаһуудалай хангалгын предприятинуудай, колхоз, совхозуудай болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай, проектнэ эмхинүүдэй, конструкторска бюронуудай, эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудай, һуралсалай, соёл гэгээрэлэй ба элүүржүүлгын эмхи зургаануудай партийна эхин организацинууд захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэтэй.

Министерствэнүүдэй, гүрэнэй комитедүүдэй болон түбэй, нютагай совет, ажахын эмхинүүдэй ба албан зургаануудай партийна организацинууд парти, правительствын директивэнүүдые бэелүүлхэ, совет хуули ёһонуудые сахиха талаар аппарадай хүдэлмэриие хинадаг. Аппарадай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха, хэрэгтэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ, тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо, тааруугаар хубаарилан табиха ба хүмүүжүүлхэ, даажа байһан хэрэгэйнгээ, һалбариингаа хүгжэлтын, ажалшадые хангалгын түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ, гүрэнэй журам, бэхижүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абаха, албан хойрог ба нобшо нозогой ябадалтай эрид тэмсэхэ, эмхи зургаануудай, ямаршье тушаал ээлжэ байг хамаагүй — зарим хүдэлмэрилэгшэдэй ажалда ушарадаг дутуу дунданууд тухай зохихо партийна органуудта мэдээсэхэ ёһотой.

АЖАГЛАЛТА. Захиргаанай ажал ябуулгые болон аппарадай үйлэдбэриин ажал ябуулгын зарим шэглэлнүүдээр хэгдэдэг хүдэлмэриие хинаха эрхэ бэелүүлхэ комисси партийна организацинуудта бии болгогдохо аргатай.

VII. ПАРТИ БОЛОН ГҮРЭНЭЙ, НИИТЫН ЭМХИНҮҮД

60. Гүрэнэй болон ниитын эмхинүүдэй политическэ хүтэлбэрилгые, тэдэнэй ажал ябуулгые залаха ба тааралдуулха хэрэгые СССР-эй Конституциин хэмжээн соо ажалаа эрхилжэ, КПСС бэелүүлдэг.

Партийна организацинууд, гүрэнэй болон ниитын организацинуудта хүдэлжэ байһан коммунистнууд эдэ организацинуудай Конституцяар үгтэһэн эрхэнүүдээ, Уставаар хараалагдаһан эрхэ болон уялгануудаа дүүрэн хэмжээндэ дүүргэлгыень, хүтэлбэри эрхилэлгэдэ, политическэ, ажахын болон социальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалшадые үргэнөөр элсүүлэн хабаадалсуулгые хангахадань сэхэ шууд нүлөөлдэг.

Совет, профсоюзай, эд хэрэглэгшэдэй болон ниитын бусад организацинуудай бэелүүлхэ ёһотой ажалыень партийна организацинууд хэнэгүй, партийна болон бусад органуудай дүүргэхэ уялгануудые халан шэлжүүлхэ ушарнуудые сарана.

61. Гүрэнэй ба ниитын эмхинүүдэй зарлаһан съездүүд, конференцинүүд, суглаанууд дээрэ болон тус организацинуудай һунгагдамал органуудта партиин гэшүүдэй гурбанһаа үсөөн бэшэ байгаа һаань, партийна бүлэгүүд эмхидхэгдэнэ. Партиһаа гадуур организацинуудта партиин политикые нэбтэрүүлэн ябуулха, тус организацинуудай байдалда коммунистнуудай нүлөөе дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ажал ябуулгадань демократическа гуримуудые наринаар сахилгые хүгжөөхэ, партийна болон гүрэнэй журам бэхижүүлхэ, албан хойрог ябадалтай тэмсэхэ, партийна болон совет директивэнүүдэй дүүргэлтые шалгаха зорилго тус бүлэгүүдэй урда табигдана.

62. Партиһаа гадуур организацинуудай партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие имэ партийна органууд хүтэлбэрилдэг гэбэл: КПСС-эй ЦК, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нууд, крайком, обком, окружком, горком, райком болоно.

VIII. ПАРТИ БОЛОН КОМСОМОЛ

63 Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунис Союз — залуушуулай һайн дуранай ниитэ-политическэ эмхи, партиин эдэбхитэй туһалагша болон халаан мүн. Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэдэнь, шэнэ общество бодотоор байгуулгада, гүрэнэй болон ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ хабаадуулхадань, алишье талаараа болбосоронги, ажалда болон Совет Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэн хүнүүдэй үетэниие хүмүүжүүлэн бэлэдхэлгэдэнь комсомол партида туһална.

64. Комсомолой организацинууд үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалай бүхы оршомдо партиин заабаринуудые эдэбхитэйгээр дамжуулан нэбтэрүүлдэг байха уялгатай. Предприятиин, колхозой, эмхи зургаанай, һуралсалай эмхиин хүдэлмэридэ хабаатай асуудалнуудые партийна организацинуудай урда табиха ба зүбшэн хэлсэхэ талаар эдэбхи үүсхэл гаргаха дүүрэн эрхэтэй, тэрэниие шиидхэлгэдэ, илангаяа залуушуулай ажалда, ажабайдалда, һуралсалда ба хүмүүжүүлгэдэ хабаатай байгаа һаань, сэхэ хабаадалсаха аргатай.

65. Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэри доро ВЛКСМ хүдэлмэрилдэг. ВЛКСМ-эй нютагай организацинуудай хүдэлмэринь тэндэхи республиканска, хизаарай, областной, окружной, городской болон районно партийна организацинуудаар хүтэлбэрилэгдэдэг, хинагдадаг.

Нютагай партийна органууд болон партийна эхин организацинууд залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалай тодорхой зорилгонуудые бэелүүлгэдэ тэдэниие элсүүлхэ хүдэлмэридөө комсомолой организацинуудта түшэглэдэг, ашатай туһатай үүсхэлнүүдыень дэмжэдэг ба дэлгэрүүлдэг, тэдэнэй ажал ябуулгада али болохоор туһалдаг.

66. Хэрбээ комсомолой организацинуудта хүтэлбэрилхы тушаалнуудые даажа ба комсомолой хүдэлмэри эрхилжэ байгаатүй һаа, КПСС-тэ абтаһан ВЛКСМ-эй гэшүүн партида ороһон сагһаа хойшо комсомолһоо гараһан дээрэ-тоологдодог.

IX. ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДТЭХИ ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУД

67. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэхи партийна организацинууд ажал ябуулгадаа КПСС-эй Программа болон Уставые хүтэлбэри болгодог. Центральна Комитедэй баталһан захяа заабаринуудай үндэһөөр ажалладаг. Эдэ партийна организацинууд Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ партиин политикые бодото дээрэнь бэелүүлгэ хангадаг, Коммунис партиие тойруулан сэрэгэй албатаниие жагсаадаг, марксизм-ленинизмын үзэл сурталай ёһоор, социалис Эхэ орондоо хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байхаар сэрэгшэдые хүмүүжүүлдэг, арми болон арадай нягта нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалдаг, сэрэгэй дайшалхы бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ, сэрэгэй журам бэхижүүлхэ тухай анхарал оролдолго гаргадаг, дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй зорилгонуудые бэелүүлгэдэ, шэнэ техникэ ба зэбсэг шудалалгада, сэрэгэй уялгые, командованиин захиралтануудые болон заабаринуудые нарин нягтаар гүйсэдхэлгэдэ сэрэгшэдые элсүүлдэг.

68. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэхи партийна хүдэлмэриие ударидалга хадаа политическэ органуудаар дамжуулагдан, КПСС-эй Центральна Комитедээр бэелүүлэгдэдэг. Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлени хадаа КПСС-эй ЦК-гай таһагай эрхэтэйгээр ажалладаг.

Округ болон флодуудай политуправлэнинүүдэй начальнигуудта, арминуудай, флотилинуудай, соединенинүүдэй политтаһагуудай начальнигуудта табан жэлэй партийна стаж заатагүй хэрэгтэй.

69. Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй партийна организацинууд болон политорганууд хадаа нютагай партийна комитедүүдтэй нягта холбоо барисаатай байдаг, сэрэгэй частьнуудта ябуулагдажа байһан партийна хүдэлмэри тухай саг үргэлжэ тэдээндэ мэдээсэжэ байдаг. Сэрэгэй партийна организацинуудай секретарьнар болон политоргануудай хүтэлбэрилэгшэд нютагай партийна комитедүүдэй хүдэлмэридэ хабаадалсадаг.

X. ПАРТИИН МҮНГЭН ЗӨӨРИ

70. Парти болон тэрэнэй организацинуудай мүнгэн зөөри гэшүүдэй түлбэринүүдһээ, партиин предприятинуудай олзонуудһаа болон бусад оршонуудһаа бүридэдэг.

Партиин мүнгэн зөөриие хэрэглэлгын гурим КПСС-эй Центральна Комитедээр тодорхойлогдодог.

71. Партиин гэшүүдэй болон гэшүүндэ кандидадуудай һара бүри түлэхэ гэшүүнэй түлбэринь имэ хэмжээтэйгээр тогтоогдодог:

һарадаа имэ салин абагшад:

70 түхэриг хүрэтэр 10 мүнгэ оруулна.

71 түхэригһөө 100 түхэриг хүрэтэр 20 мүнгэ оруулна.

101 түхэригһөө 150 түхэриг хүрэтэр 1,0 процент,

151 түхэригһөө 200 түхэриг хүрэтэр 1,5 процент,

201 түхэригһөө 250 түхэриг хүрэтэр 2,0 процент,

251 түхэригһөө 300 түхэриг хүрэтэр 2,5 процент,

300 түхэригһөө дээшэ һарынгаа салингай 3,0 процент оруулна.

72. Партиин гэшүүндэ кандидадта ороходоо түлэхэ түлбэри һара соохи олзын хоёр процентын хэмжээнтэйгээр абтадаг юм.

КПСС-эй XXVII съездын Тогтоол

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА ШАЛГАЛТЫН КОМИССИ ТУХАЙ ДҮРИМ ТУХАЙ

1. КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комисси тухай Дүримые баталха.

2. Энэ Дүримдэ үндэһэлэн, республиканска, хизаарай, областной, окружной, городской болон районно партийна организацинуудай шалгалтын комиссинууд тухай зохихо дүрим КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комисситай хамта зохёохыень КПСС-эй ЦК-да даалгаха.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА ШАЛГАЛТЫН КОМИССИ ТУХАЙ
Д Ү Р И М

...КПСС-эй Центральна ...Комисси хадаа Со...Союзай Коммунис пар...съездээр КПСС-эй Цент...Комитедые һунгахын ...тогтооһон болзороор ...гуримаар һунгагдадаг.

...Центральна Шалгалтын Ко...тоогой бүридэл пар...съездээр тодорхойлог...

...КПСС-эй Центральна ...Комисси өөрынгөө ...хэмжээгээр пар...органуудай ажал ...тухай тобшолол КПСС-...хэдэг, өөрынгөө ...тухай тэрэнэй урда ...

...КПСС-эй Центральна ...Комисси партиин түбэй органуудай хэрэгүүдые шиидхэхэ талаар тогтоогдоһон гурим сахилгые, ажалшадай бэшэгүүдые, мэдүүлгэнүүдые, гомдолнуудые хаража үзэхэ хүдэлмэриие, партийна бюджедэй гүйсэдхэлэй хэр зүб байһые, тэрэ тоодо партиин гэшүүнэй түлбэри түлэлгые, абалгые ба тоо бүридхэлгые, мүн КПСС-эй Центральна Комитедэй предприятинуудай, эмхи зургаануудай финансын-ажахын ажал ябуулгые шалгажа байдаг.

4. КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комисси союзна республикануудай компартинуудай, хизаарнуудай, областьнуудай партийна организацинуудай шалгалтын комиссинуудта методическа туһаламжа үзүүлдэг.

5. КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин заседанинууд зургаан һара соо нэгэнһээ үсөөн бэшээр зарлагдадаг.

Центральна Шалгалтын Комиссиин хүдэлмэриие үдэр бүри хүтэлбэрилхын тула Бюро һунгадаг.

6. КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин гэшүүдые комиссиин бүридэлһөө гаргаха тухай асуудал КПСС-эй Уставаар хараалагдаһан гуримай ёһоор тэрэнэй заседани дээрэ шиидхэгдэдэг.

7. КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин гэшүүд партиин Центральна Комитедэй Пленумүүдтэ хабаададаг.

КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин Түрүүлэгшэ, тэрэнэй үгы байгаа һаань, Түрүүлэгшын орлогшо КПСС-эй ЦК-гай Секретариадай заседанинуудта хабаададаг.

8. Хүдэлмэреэ бэелүүлхэ үедөө Центральна Шалгалтын Комиссиин гэшүүд тэрэнэй ажал ябуулгада хабаатай, Центральна Шалгалтын Комиссиин абаһан, мүн партиин түбэй органуудай мэдэлдэ байһан бүхы документнүүдые хэрэглэдэг.

9. КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комисси шалгалтын дүнгүүдээр зохихо актнуудые табидаг. Шалгагдаһан органууд, предприятинууд болон эмхи зургаанууд эдэ актнуудтай заабол танилсадаг, актнууд соохи ажаглалтануудые, дурадхалнуудые бэелүүлһэн тухайдаа Центральна Шалгалтын Комиссида мэдээсэдэг.

10. КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комисси партийна бюджедэй мүнгэ зөөреэр байлгагдадаг багахан аппарадай туһаламжаар бодото ажал ябуулгаяа бэелүүлдэг. Шухала болоод байгаа һаань, тэрэ шалгалтануудые үнгэргэхын тула КПСС-эй гэшүүдэй дундаһаа мэргэжэлтэдые хабаадуулдаг.

МОСКВА. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVII съезд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, Украинын ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дэргэдэхи Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда партизан ябагшадай хэрэгүүдэй талаар комиссиин түрүүлэгшэ А. Ф. Федоров съездын делегадуудай дунда Кремлиин Георгиевска зал соо.

ТАСС-ай фотохронико.

КРЕМЛЬ ХЭЛЭНЭ, ХАРУУЛНА

КПСС-эй XXVII съездын түгэсхэлэй заседаниһаа дамжуулгые мартын 6-да бүмбэрсэг дэлхэйн олон миллион хүн зон телевизорээр хараба.

Партиин болон арадай бата бэхи нэгэдэлые гэршэлһэн съездын хүдэлмэридэ совет болон дэлхэйн олониитын гүнзэгы анхарал хандуулагдаа.

Съездын түгэсхэлэй заседани, тус заседани дээрэ нүхэр М. С. Горбачевой хэлэһэн үгэ «Интервидениин» системэнүүдээр, совет телевидениин болон Бүхэсоюзна радиогой бүхы программануудаар дамжуулагдаба.

(ТАСС).

БИДЭНЭРТЭ СЭХЭ ХАБААТАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл дотор хүдөө ажахынхидай урда тодорхой зорилго табигдаба. Агропромышленна комплексын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо малшад съездын түүхэтэ документнүүдые нарин нягтаар шудалжа, еэһэдтөө хүтэлбэри болгон абана. Түрэл партиингаа табиһан холын хараа зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха уялгатай гээшэбди. Илангаяа бидэ, сагаан эдеэ дэлгэрүүлэгшэд оронойнгоо хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр гүйсэд хангахые оролдохо ёһотойбди. Юрэдөөл, КПСС-эй XXVII съезд дээрэ мүнөө зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалнууд малшадта сэхэ хабаатай бшуу.

Саашань өөрынгөө хэжэ ябаһан ажал тухайгаа тодорхойгоор хөөрэхэ хүсэлэнтэйб. Малшанаар хүдэлхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Шэлэһэн ажалдаа ёһотоор дурлаһан хүнүүд лэ амжалта түгэсөөр хүдэлдэг.

Эжынгээ бүхы наһан соогоо һаалишанаар хүдэлһэн хадань тиигэжэ һанадаг хүн гүб, юрэдөөл, мал ажал намда тон дүтөөр һанагдадаг, үзэгдэдэг. Юрын малшанай үри хадаа бага багшар наһанһаа адууһа малтай хуби заяагаа холбоһомби гэжэ ойлгогшоб. Һургуулида һуражашье ябахадаа, хэшээлэйнгээ һүүлээр гү, али амаралтынгаа үдэршье эжыдээ ошожо, хододоо хамһалсадаг байгааб. Фермэ дээрэхи ажал барагдаха һэн гү даа. Үнеэдые һаагаадшье туршагша бэлэйб. Һүүлдэнь ахалагша класста һуража ябахадаа, зунайнгаа амаралтын үедэ эжыгээ амаруулха хүсэлэнтэй, бага-сага халажа абагша һэм. Өөрөө үнеэдые һаахадаа, досоошни ямар бэ даа нэгэ омогорхолой мэдэрэл түрэгшэ бэлэй.

Минии саашанхи ажабайдални мал ажалтай нягтаар холбогдоо. Нютагайнгаа дунда һургуули түгэсэһөөр, эжынгээ хүдэлжэ байһан фермэдэ хүдэлхэеэ ерэһээр, мүнөө арбан долоодохи жэлээ һаалишанаар амжалтатай ажаллажа ябанаб.

Түрүүшын үедэ, өөрөө һаалиин үнеэдые даажа абаад хүдэлжэ байхадашни, бэрхэтэйхэн байдал тохёолдогшо һэн. Хэдышье эжыдээ хамһалсажа, бага-сага дүршэлтэй болоһоншье һаа, үнэн дээрээ хорёод үнеэдэй хүхыень үдэрэй хоёр дахин шобторхо гээшэшни хүндэхэн байшоо. Теэд хайшан гэхэбши, һаалишан боложо ерэһэн хадаа хүдэлхэл хэрэгтэй гэжэ досоогоо бодоходоо, шүдэеэ шангаар зуужа, ажаллагша бэлэйб. Тиигэһээр он жэлнүүдшье һубарин ошоо. Дүй дүршэлшье, шадабари мэргэжэлшье бии болоо ааб даа.

Малшанаар хүдэлхэдэ мэргэжэл шадабари хэрэгтэй ха юм. Энээн тушаа өөрынгөө һанамжые совхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ хэлэһэмни, хойто жэлынь намайе Улаан-Үдэ хотын хүдөө ажахын кадрнуудые бэлдэдэг техникумдэ һурахыемни эльгээгээ һэн. Тиигэжэ эндэ зоотехнигэй мэргэжэлтэй болоһон аад, һөөргөө энэл фермэдээ ерэжэ, дахинаа һаалишанаар хүдэлөөб. Мал ажалда зоотехническэ мэргэжэл яаха аргагүй хэрэгтэй ха юм. Үнеэдые, тугалнуудые хайшан гэжэ харууһалаа, эдеэлүүлээ һаа, ашаг үрэеэ харюулхаб гэжэ мэдэхэ байна ха юмши. Тэрэнэй хажуугаар эжын үгэһэн һургаал заабари мүнөө юунһээшье үнэтэйгөөр һанагдадаг.

Хайшан гээд хүдэлдэг тухайгаа бэшэһэнэй үлүү ха. Малшан бүхэнэй ажалынь адли бшуу. Теэд үнеэдтэ онсо һайнаар хандажа харууһалбал, тэдэшни харюугаа үгөөд лэ байха. Бэшэ эндэ ондоо «нюуса» байхагүй.

Һайн шанартай белогоор элбэг тэжээл — һү ехээр абаха арга нүхэсэл мүн. Һаамхай үнеэдээ буйлууһан тэжээлээр хангабал, зориһондоо заатагүй хүрэхэш. Теэд манай эндэ үгтэдэг тэжээл протеинээр, каляар, фосфороор, каротинаар хододоо дуталдажа байдаг. Эдэ шухала зүйлнүүдэй али нэгэниинь дуталдабал, үнеэдшни ашаг шэмээ харюулха байса нэмээхэгүй. Энэ асуудалда анхархаар болонхой. Муу шанартай үбһэ, һолоомо, талха таряанай зүйл үгөөд, һүеэ юундэ дээшэлүүлнэгүйбта гэлдээд, ажахымнай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд гүйлдэгшэ. Харюудань энэ асуудал табихадашни, юумэн шиидхэгдэхэшьегүй.

Би жэл бүри һү һааха түсэбөө дүүргэдэг гээшэб. Илангаяа үнгэрһэн табан жэлэй туршада һайнаар хүдэлхые оролдооб. Һү абаха табан жэлэйнгээ даабарие 1985 оной эхиндэ бэелүүлээ һэм. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр үнеэн бүриһөө 3000 гаран килограмм һү һаажа, республиканска гурбан мянгатанай клубай гэшүүн болооб. Һаяхан энэ клубай заседанида хабаадалсахадаа, малшадай урда үшөө ямар ехэ зорилгонуудай табигдажа байһыень өөртөө ойлгожо абаа бэлэйб.

Ехэ оромнай маанадта һайнаар хүдэлхэ ... нэ. Энээн тушаа ... гай Генеральна ... М. С. Горбачев... тическэ элидхэ... лэгдээ. Гансал ... боломжоёо ... партиингаа, ... үгэһэн түсэбтэ ... гэхые оролдохо...

Һүүлэй жэлн... һайн эрхэ бай... болоо гээшэ ... тиимэшье һаа, ... хүндэхэн байһа... мын ажал хүдэ... сөөр бүтээгдэ... эрилтэһээ мүнө... донги ябанаб... ошохо тума ажа... хүнгэдхэхэ тал... хэрэгүүд бэелүү... хай. Мал ажалд... никын дэбжэлт... хээр саг хүрэж... юм.

Е...
Түнхэ...
Түнхэн...
Могой-Гор...
ферм...

ЗАЛУУГАЙ ЗАЛИ

Оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй Гусиноозерскын филиалда Любовь Султумова оройдоол гурбан жэлэй туршада оёдолшоноор хүдэлжэ байна. Эндэ ажаллажа эхилхын урда тээ Люба Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадта ноохо ээрэлгын үйлэдбэридэ хүдэлжэ, хаба шадалаа туршаба. Энэ ажалдаа нилээд һайн дүршэл шадабаритай болоод байхадань, түрэл нютагтаа ажаллахаяа үлэһэн нүхэдэйнь хүхюун шарайнууд байд гээд лэ сэдьхэл дурыень татаад абадаг байгаа. Теэд хонгор залуу, юрэл арбан долоотой ябахадамнай, хэнэймнайшье һанал бодо үшөөл үнжэгэн, хүсэд шиидэнги бэшэ, алин тээшэ үлүү ехээр татанаб, тэрээн руу замаа баран заһадаг гээшэ хабди. Тиигэжэ Люба басаган Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай һү һаалиин фермэдэ һаалишанаар хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Гансашье район доторoo бэшэ, мүн бүхы республика соогоо һүн далай салгидуулжа, холо ойгуур суурхаһан эбтэй зэтэй һаалишадай энэ коллективтэ мүнөөшье хүдэлжэ байха һэн. Теэд... наһанайнгаа хани нүхэртэй золгожо, түрэл нютагтаа түрэ, хурим наадажа, инагайнгаа Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхайда ошожо хүдэлхэ гэһэн дурадхалые дуугүйхэнөөр дэмжэхэдээ, «хари гүрэн бэшэ, хаанашье ябахада, ажал олдохо, гансал нүхэсэһэн басагадтайгаа хахасахада хүндэхэн байха» гэжэ һанан үлөө бэлэй.

Эхилхэдэ хододоо хүндэ байдаг. Илангаяа түрүүшын үдэрнүүдтэ бүхы юумэн танигдаагүй, ондоо шэнги байхадаа, тэрэниие дабахаар бэшэ хүндөөр үзэгдэдэг. Ажалай энэ эхин шата дээрэ зарим залуушуул урма зоригоо хухаржа, шэлэһэн хүдэлмэриеэ орхижо ошодог гээшэ. Эгээл энэ үедэ тэдэнэй хажууда найдамтай, дүршэлтэй һурган хүмүүжүүлэгшын байгаа һаань, иимэ бэрхэшээлтэ ушарнууд юрэл мэдэгдэнгүй дабагдадаг бшуу. Энэ талаар Люба аза талаантай байһанаа мэдэрнэ. Юуб гэхэдэ, оёдолшоной мэргэжэлые һаял шудалжа байһан залуу басаганай хажууда дүршэл ехэтэй оёдолшон Любовь Касимовна Шарипова байлсажа, хүдэлмэридөө һайнаар дадатарынь хүсэ шадалаа гамнаагүй. Үгы, дүршэлтэй оёдолшон залуу басаганай хажууда саг үргэлжэ ерэжэ, туһалжа байгаагүй. Ямар нэгэ ушарта хүндөөр ядаралдаад байхадань, ямар аргаар оёхоб, тэрэнээ дахинаа дабтагдахагүйн тулада ямар зүйлдэ анхаралаа хандуулхаб гэжэ заажа, ойлгуулжа үгэдэг байгаа. Энээндэнь Люба ехэ баяртай, тиимэһээ Любовь Касимовнае ехэтэ хүндэлдэг.

Он жэлэй ошохо бүри үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта оньһон техникэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, һэльбэн шэнэлэгдэнэ. Хуушаржа, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэхэеэ болиһон түхеэрэлгэ болон хэрэгсэлнүүд, онол аргануud үйлэдбэриин ябасада ашаг үрэ багатай байжа, һүүлэй үеын шэнэ хэрэгсэлнүүдээр, түрүү онол аргануудаар һэлгэгдэнэ.

— Эндэ һаял хүдэлжэ эхилхэдэмни, манай цехэй ехэнхи хүдэлмэрилэгшэд хуушан түхэлэй оёдолой машинануud дээрэ ажалладаг һэн. Бишье тиимэ машинка дээрэ хүдэлжэ үрдеэб. Мүнөө болоһон хойно, яажа тэрээн дээрэ хүдэлдэг байһанаа һанахада, жэгтэйл... Оёдолой ябаса ехэ удаан, тиихэдэ эбдэрээд һалахагүй. Тэрээнһээ боложо ямар ехэ сагаа гээдэг байгаа гээшэбибди. Мүнөө шэнэ түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэхэдэ, урматайшье, найдамтайшье,— гэжэ Любовь Султумова хэлэнэ. —Ямаршье шэнэ түхеэрэлгэ сагай ошоходо хуушаржа, эбдэрдэг ааб даа. Теэд сагай ошохолоор хүнүүд тэдэ түхеэрэлгэнүүдтээ дадажа, дүршэжэ, тэрэниие саашадань нарижуулан һайжаруулха гэжэ эрмэлзэдэг бэшэ аал? Һүүлэй үедэ манай предприятида уралан нарижуулгын дурадхалнууд олоор ородог болонхой, гансал тэрэниие нэбтэрүүлхэнь бэрхэтэй юм.

Бэеэр набтаршаг аад, шуран бушуу, абари зантай басаганай оёдолой машинкын дэргэдэ ерэжэ, тэрэнээ анхаралтайгаар ажаглажа шалгаһанай һүүлдэ, хүбхысэ табяатай эсхэгдэһэн бүдүүдые абажа, аятайгаар тааруулан дэлгээд, оёжо эхилхэдэнь, оройдоол хоёр-гурбан минута үнгэрнэ.

Люба һайн шанартай хубсаһа оёхын тулада саг үргэлжэ оролдожо байдаг. Энэ талаар тэрээндэ дүршэл ехэтэй оёдолшод ёһотой туһаламжа үзүүлһэн байха юм. Гэбэшье заримдаа муугаар оёһон хубсаһаяа шэнээр тааруулжа оёхо ушар гарадаг. Эдэ бүгэдэ дээрэ шалтаг барингүйгөөр, богонихон саг соо усадхажа, ажалайнгаа эршэдэ абтанхай хүдэлжэ гарадаг заншалтай юм. Тиигэжэ залуу оёдолшон даабарияа, абаһан уялгаяа саг үргэлжэ дүүргэжэ шададаг байна бшуу.

Үдэрэй тэн багта филиалай партком соо ороходомнай, коммунис субботнигой штабай гэшүүд һаяхан боложо үнгэрһэн КПСС-эй XXVII съездэдэ зорюулагдаһан субботнигой дүнгүүдые гаргажа, туха сүлөөгүй байба. Уданшьегүй предприятиин партийна организациин секретарь Л. Г. Мариева бидэндэ дүтэлжэ ерэбэ.

— Субботнигой үдэр Люба оёдолшодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, халаанайнгаа даабарие 280 процент дүүргэхэдээ, эрхим дүн харуулаа. Теэд энэ амжалтань залуу басаганай түрүүшын амжалта бэшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарие тэрэ үшөө үнгэрһэн жэлэй август һарада дүүргэжэ амжаа һэн. Тиихэдэ халаанайнгаа даабарие саг үргэлжэ 150 процент дүүргэжэ байдаг юм, — гэжэ Людмила Григорьевна хэлэнэ.

ВЛКСМ-эй гэшүүн түрүү оёдолшон Любовь Султумова КПСС-эй XXVII съездын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллажа ябана.

С. АЮШЕЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Султумова.

О. МАРИЕВАЙ фото.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНА ШЭНЖЭ ШАНАР...

КПСС-эй XXVII съездын баталһан 1986—1990 онуудта, мүн 2000 он хүрэтэрхи хугасаада СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй бүлэг бүхэниинь социалис аха дүү гүрэнүүдэй аша туһые хараада абан зохёогдонхой. СЭВ-эй оронуудай хоорондохи холбоо харилсаае саашадань хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана. Социалис экономическа нэгэдэлэй саашанхи хүгжэлтэ хадаа эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаха шухала эрхэ нүхэсэл гэжэ тоологдоно.

ЕРЭЭДҮЙН ЗУУН ЖЭЛ ТЭЭШЭ АЛХАМУУД

Эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхалга болбол мүнөөнэй дэлхэйн хүгжэлтын ниитэ хуули ёһон болоно. Эрдэм, техникэ обществые хүгжөөхэ гансал эшэ үндэһэн бэшэ, харин элдэб социальна байгуулалтануудай урда урдаһаа эсэргүү тэмсэлэй оршом болодог. Эдэ шэглэлнүүдээр социализмын түүхэтэ хуби заяан шиидхэгдэдэг, мүнөөнэй дэлхэй дээрэхи тэрэнэй хараа бодол, капитализмтай хэгдэдэг экономическа мүрысөөнэй ябаса тодорхойлогдодог. Ажабайдал өөрөө, мүнөөнэй политическэ байдал, национальна экономикын ашаг үрые дээшэлүүлхэ талаар ехэ зорилгонууд эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын түйлалтануудые хэрэглэхэ талаар хүсэлэл оролдолгонуудаа нэгэдүүлхэ эрилтэ табина.

«Социалис хани харилсаата оронуудай арга боломжонууд болон зорилгонуудай хараада абтадаг байхада, манай хамтын хүсэндэ түшэглэхэ арга боломжын бии байхада, национальна зорилгонууд түргөөршье, ашаг үрэтэйгөөршье шиидхэгдэнэ», — гээд СЭВ-эй сессиин 41-дэхи (ээлжээтэ бэшэ) заседанида хабаадаһан делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга дээрэ М. С. Горбачев онсолон тэмдэглээ һэн. 2000 он болотор хугасаада СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай Эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын комплексно программа тус заседани дээрэ баталан абтаа һэн. Тэрэ хадаа социалис хани харилсаата гүрэнүүдые түрүү шатада гаргаха, тэдэнэрэй технологическа бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ уялгатай.

1986 — 1990 онуудта, мүн 2000 он хүрэтэрхи хугасаада СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд дотор, 1986—1990 онуудай табан жэлэй түсэб дотор комплексно программын стратегическэ зорилгонууд согсолон харуулагдаа. Орон доторнай хүдэлдэг түсэблэлгын ба арадай ажахые залан хүтэлбэрилгын системэ тус Программые бэелүүлхэ хэрэгтэ хабаадаха болонхой. Хамтын Программын даабаринуудай хэр дүүргэгдэһэн тухай мэдээнүүдые тэмдэглэжэ, согсолжо байха түсхай шэнэ албан эмхидхэгдээ.

Электронико, автомат нэбтэрүүлгэ, атомна элшэ хүсэн аха дүү оронуудай харилсаа холбоондо гол һуури эзэлдэг. Эдэ гол шэглэлнүүдээр бэелүүлэгдэдэг хамжаануудта хабаадахын тула научно-үйлэдбэриин болон конструкторска эгээл мэдээжэ коллективүүд СССР-тэ томилогдонхой. Тэдэнэрэй үндэһэ һуури дээрэ тон шэнэ түхэлэй эмхи зургаанууд—һалбаринуудай хоорондын научно-техническэ комплекснууд байгуулагдана. Түсхай компьютернүүдые нэбтэрүүлхэ, конструкционно материалнууд болон биотехнологи байгуулха мэтын СЭВ-эй Комплексно программын асуудалнуудаар эдэ комплекснууд гол үүргэ дүүргэдэг байха. Совет правительствын шиидхэбэриин ёһоор эдэ эмхи зургаанууд СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай предприятинуудтай хэлсээ баталха эрхэтэй болонхой.

Шэнэ эмхи зургаануудай һүбэлгэн шадамар ябуулгань ерээдүйн зуун жэлэй техникэ болон технологи хурдан түргэнөөр ашаглаха эрхэ нүхэсэл болохо ёһотой.

Киевэй Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электро-гагналгын институдые научно-техническэ комплекснуудай ерээдүйн жэшээ гээд тооложо болохо юм. Научна һалбаринуудһаа гадна хэдэн томо конструкторска бюро болон туршалгын заводууд тэрэнэй бүридэлдэ ородог. Мүнөө Киевэй институдта үшөө хэдэн инженернэ ба үйлэдбэриин албан нэмээгдэхэнь. Институдай һүүлшын түйлалтануудые нэбтэрүүлжэ, орон дотор хэдэн миллион тонно хара металл алмахаар хараалагданхай.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай эрдэм шэнжэлгын талаар хамжаанда Е. О. Патоной нэрэмжэтэ институдай оруулдаг хубитань мэдээжэ . Гагналгын талаар харилсаа холбооной залан хүтэлбэрилхэ түбэй уялгануудые 1972 онһоо хойшо тэрэ дүүргэдэг. Мүнөө Болгариин Техническэ кибернетикын болон роботехникын институдай мэргэжэлтэдтэй хамта онсо хүшэр, уһан дорохи эрхэ байдалда гагналгын хүдэлмэри хэхэ робот бүтээгдэжэ байнхай.

СЭВ-эй Комплексно программые бэелүүлгэдэ Е. О. Патоной нэрэмжэтэ институдтай хамта Москвагай болон Новосибирскын академическэ институдууд, Технологическа лазернуудай талаар эрдэм шэнжэлгын түб, Металл отолдог станогуудай эрдэм шэнжэлгын туршалгын институт хабаададаг. Эдэ эмхи зургаанууд научна ехэ нэрэ хүндэтэй, хэдэн арбаад нээлтэнүүдые нэбтэрүүлэнхэй.

Электронно промышленностиин талаар хүдэлдэг эрдэмтэд, инженернүүд, конструкторнууд энэ хүдэлмэридэ хабаадана. Социалис аха дүү оронуудай мэргэжэлтэдтэл адли, эдэ совет мэргэжэлтэд 1981 онһоо эхилжэ Комплексно программые бэелүүлжэ байнхай. Тиихэдэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хоорондо микропроцессорнэ техникын, электроникын, электронно зүйлнүүдэй талаар олон талын тон шухала хэдэн хэлсээн баталагдаһан гээшэ. Гэбэшье зарим тэды амжалтануудай түйлагдабашье, электронно шэнэ зүйлнүүдэй олонхиинь үшөөл нэбтэрүүлэгдэнэгүй гээд СЭВ-эй сессиин 41-дэхи заседаниин ендэр дээрэһээ ... мэргэжэлтэдэй ... жэлэл хэгдээ һ...

Мүнөөнэй тех... һэ һууринь ... электроникодо ... табигдадаг. Бүх... рэнүүдтэ электр... түргэнөөр хүгж... табигданхай. ... он болотор С... тодорхойлхо те... гын хэмжээн х... тэйгээр ехэ бо... раалагданхай. ... рилсаа холбоо... юумэн түйлаг... Эрдэм-техникын ... жэлтын комплек... мын ёһоор се... миллиардһаа ... хэ оньһо мэрг... элдэб оронууда... сөөр бүтээгдэж...

АЭС-ҮҮД О...

Совет шэнэ ... жэлэй эгээл ех... тоодо 1 милл... хүсэтэй реактор... хай атомна ... нууд оролсоно. ... подохи хубида... Белоруссида, А... зида ба Азерб... барилганууд ол... доно. Мүнөө ... электростанцину... он киловатт эл... бүри үгэдэг ба...

1987 ондо С... ламжаар Болгар... жа байһан «Ко... тэ шэнэ сери... хүдэлгэгдэжэ ... даль» (ГДР), «Те... болон «Молдова... АЭС-үүдтэ ССС... жаар тон иимэ... ригдана. 90-ээд ... гридэ ба Польш... электростанцину...

Атомна элшэ ... түргэнөөр хүгж... кын ашаг үрые ... зорилгонуудта ... на. Атомна эле... дай түргөөр ... мань хоморой ... түрүүн нефть б... лагдаха, электр... үйлэдбэрилгэдэ ... болохо.

Юри...

ТАСС · АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД, БАТА ШИИДХЭБЭРИНҮҮД

Гадаадын олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд КПСС-эй XXVII съездын хүдэлмэриие үргэнөөр толилно, дамжуулна.

БУДАПЕШТ. Съездын зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан 1986 — 1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай элидхэл саашанхи арбан табан жэлдэ СССР-эй экономикые шэнэдхэн хубилгаха, үндэһөөрнь һайжаруулха дурадхалнуудые оруулна гэжэ **Венгриин радиогой** шэнжэлэл соо тэмдэглэгдэнэ. Түсэбтэ гурбан табан жэлэй туршада Советскэ Союз арадай ажахын ашаг үрые дээшэлүүлгын, али бүхы эршэдхэлгын үндэһөөр экономическа хүгжэлтын эршэ дэлисые дээшэлүүлгын шэнэ зорилгонуудые түсэблэнэ.

Совет экономикын үргэн ехэ хэмжээнэй хүгжэлтые ямар аргаар хубилгаха ёһотойб гэһэн асуудалда элидхэл тодо һонор харюу үгэнэ гэжэ **«Непсава»** газетэ бэшэнэ. Ойрын табан жэл шэнэ зуун жэлэй гаратар хараалагдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ үндэһэ һуури табиха байна. Советскэ Союзай экономикодо асари ехэ хэмжээнэй зорилгонууд шиидхэгдэхэ, тон үргэн ехэ шэнэдхэн хубилгалга хэгдэхэ юм. Совет коммунистнуудай хараалһан түсэбүүдээ бэелүүлхэ байһандаа этигэжэ байһыень съездын хүдэлмэри гүйсэд дүүрэнээр элирхэйлэн харуулна.

ВАРШАВА. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум дээрэ тодорхойлогдоһон СССР-эй социально-экономическа хурдан түргэн хүгжэлтын стратегическэ хараа бодол съезд дээрэ али бүхы талаһаа гүнзэгыгөөр үндэһэлэгдэжэ хүгжөөгдэһэн, бодото баримтануудаар батадхагдаһан байна гэжэ ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **Збигнев Шалайда** мэдүүлээ. Советскэ Союзда түйлагдаһан асари ехэ амжалтанууд тухай мэдээсэгдэхэһээ гадна, үнгэрһэн үедэ социально-экономическа хүгжэлтын эршэ дэлисые һуларууһан ушар шалтагаанууд залан сэхээр элирүүлэгдэһэн байна. Арадай ажахые социально-экономическа эршэмтэй хүгжэлтын, продукциин шанарые һайжаруулгын, доторой дэлгүүрые гүйсэд һайнаар хангалгын харгы замда гаргаха шухала гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ. Энэ шэнэ стратегиие бэелүүлхын тула арадай ажахые түсэблэлгын ба хүтэлбэрилгын гуримые үргэлжэ дээрэнь гүнзэгы ехээр шэнэдхэн хубилгахые хараална. Соведүүдэй ороной түсэблэһэн хүгжэлтын хараа шэглэлнүүд, ажахы эрхилэлгые шэнэдхэн хубилгалга СЭВ-эй гэшүүн — оронуудта хурдан түргэн хүгжэлтын, тэдэнэй экономическа холбооe гүнзэгырүүлхэ үндэһэ һуури табина.

БЕЛГРАД. Советскэ Союзай Коммунис парти предприятинуудай бэеэ даагаад хүдэлхэ арга боломжонуудые үргэдхэхын, ажалай эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор ябуулгануудые эрид шууд бэелүүлхэ байна гэжэ **«Политика»** газетэ батална. Түбэй хүтэлбэриин: министерствын болон Госпланай хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулгада гол анхарал хандуулагдаха байна.

ПАРИЖ. КПСС-эй XXVII съездын делегадууд Советскэ Союзай социально-экономическа хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэжэ захалба гэжэ **«Юманите»** газетэ бэшэнэ. Материальна болон хүн зоной асари ехэ нөөсэнүүдтэ түшэглэжэ, Советскэ Союз хүтэлбэрилгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха, совет хүнүүдэй ажаллаха арга боломжые, ажабайдалые улам бүри болбосон һайн болгохо талаар үндэһэн хубилалтануудые хэжэ байна. Хүгжэлтын эршэ дэлисые хурдадхаха, 2000 он хүрэтэрхи үедэ үйлэдбэри болон национальна доходоо хоёр дахин үргэдхэхэ, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые нарижуулан һайжаруулха, түрүү технологи хэрэглэхэ, кадрнуудые бэлдэхэ, захиргаанай гуримые түгэс һайжаруулха, экономическа системые гуримшуулха тухай эндэ хэлэгдэнэ. 2000 он хүрэтэрхи үедэ Советскэ Союзай хүгжэлтын үндэһэ һууриda табигдаха шиидхэбэринүүдые съезд баталан абаба. Хуралдаанай дүүрэһэнэй һүүлээр бүхы һалбаринуудта ехэ хубилалтанууdай болохо байһаниинь элитэ. Эдэ бүгэдын экономикодо, социальна ба ниитын ажабайдалда, политикада хабаатай байһаниинь ойлгосотой.

БОНН. Съезд дээрэ тодорхойлогдоһон ороной экономико хүгжөөлгын гол зорилгонууд Советскэ Союзые ниитын ажалай бүтээсын талаар дэлхэй дээрэ үндэр дээдэ хэмжээндэ гаргахые, эрдэм-техникын дэбжэлтын түйлалтануудай үндэһөөр арадай ажахые шэнэдхэн хубилгахые, оньһон техникээр зэбсэгжүүлхые хараална. КПСС асари ехэшье һаа, бэелүүлэгдэмэ зорилгонуудые табина. Түсэблэлгын ажахы хадаа совет экономическа политикын үндэһэ һууриинь болоно гэжэ **АРД** гэдэг телевизионно дамжуулга соо тэмдэглэгдэнэ. Энэ үндэһэ һуурита гол ёһоһоо хадуурха байха гэһэн буржуазна номнолшодой найдалые СССР харюулхагүй юм гэжэ Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэ КПСС-эй съезд дээрэ мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН. «Би экономист хүнби» гэжэ ниислэл хотодохи Джорджтаунска университедэй дэргэдэхи стратегическэ ба уласхоорондын асуудалнуудые эрхилдэг түбтэ Советскэ Союзые шэнжэлхэ программануудые хүтэлбэрилэгшэ **Кемберли Кокс** хэлэбэ. Тиимэһээ нэн түрүүн экономическа хүгжэлтын асуудалнууд, энэ талаар зүбшэн хэлсэгдэжэ, хараалагдажа байһан хэмжээнүүд минии зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэбэ. КПСС-эй съезд дээрэ иимэ асуудалнууд тон орёо хурсаар табигдана. КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл соо, 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай элидхэл дотор, делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо экономико эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулха тухай ехээр хэлэгдэнэ. Тэдээн соо совет экономикые, бүри ашаг үрэ ехэтэй болгохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэһэн хүсэлэл эли бодоор соностоно. КПСС-эй болон СССР-эй правительствын баталан абаһан тодорхой хэмжээнүүд эли бодо үрэ дүнгүүдые үгэбэ. Гэбэшье съезд дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүдһээ ойлгоходо, совет хүтэлбэрилэгшэд бүри ехэ зорилгонуудые табина. Ажахы эрхилэлгын мүнөөнэй гуримые хубилгаха тухай эндэ хэлэгдэнэ. Тиимэһээ съезд совет экономикодо гансал промышленна бэшэ, харин социально-сэдьхэл бодолой хубилалтануудые хэхые хараална. Эдэ бүгэдэ экономико хүгжөөлгын асари ехэ арга боломжонуудай бии байһые элирхэйлнэ бшуу. Саашанхи арбан жэл совет экономикодо, совет хүнүүдтэ тон һонирхолтой үе саг болохо байна. Бэе дээрээ харюусалга даажа абахые айдагтүй предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые, шэнэ ёһо гуримуудые хубилгаха арга боломжонууд байгуулагдана гэжэ хэлэжэ болоно.

НИКОСИ. Советскэ Союзай экономикын урда табигдаһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар совет коммунистнууд үүсхэл гаргаба гэжэ **«Харавги»** газетэ бэшэнэ. Имагтал энэ амгалан ёһоор шэнэдхэн хубилгагдаһан һалбарида социалис байгуулалта капитализмһаа яаха аргагүй булюу байһанаа харуулна бшуу. Совет хүнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудай хойноһоо гансал дайсад бэшэ, харин социализмын хэниинаршье ехэ һонирхолтойгоор адаглана. Эгээл тиимэһээ мүнөө бүхы хүн түрэлтэн Москва тээшэ анхаралаа табина.

РАБАТ. Уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха тухай съезд дээрэ тодорхойлогдоһон гол зорилго эб найрамдалые бэхижүүлхэ тухай анхарал оролдолгоһоо үндэһэтэй байна гэжэ **«Аль-Баян»** газетэ бэшэнэ. Ленинскэ эб найрамдалта гадаадын политикада үнэн сэхэ байһанаа Советскэ Союз үшөө дахин баталба. КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл соо Азиин, Африкын ба Латинска Америкын хүгжэжэ байгаа олонхи оронуудай социально-политическэ хүндэ хүшэр байдалай ушар шалтагаанууд толотомо хурсаар тодорхойлогдоһон байна.

ЛУАНДА. Эдэ үдэрнүүдтэ Африка түбиин олон миллион хүнүүд Москваһаа ерэһэн мэдээсэлнүүдые ехэ һонирхолтойгоор угтан абана гэжэ Урда Африкын африкан национальна конгрессэй (АНК) эхэнэрэй секциин гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн **Флоренц Молека** мэдүүлбэ.

ТОДОРХОЙ З...

ПХЕНЬЯН. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ дотор тодорхойлогдоһон эб найрамдалта дурадхалнууд ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан хамгаалха бодото тодорхой зам заажа үгэнэ гэжэ Корей-совет хани барисаанай бүлгэмэй түбэй правлениин түрүүлэгшэ, КНДР-эй хэлхээ холбооной министр Ким Ен Чхэ совет үүсхэлнүүдые дэмжэжэ. Пхеньянай олониитын митинг дээрэ үтэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Советскэ Союзай дурадхалнуудые дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд эдэбхитэйгээр дэмжэжэ байна ... Чхэ тэмдэглээ ... хэлые Корей-со... рисаанай бүлг... һайшаана. Эд... ядерна дайнай ... рейн хахад а... хы дэлхэй ... дайнай аюул... сараха, шахард... далые һуларуу... рей арадай на... харюусаха. Со... тай хамта КН... лизмын ... ябуулгануудые ... -гүй дэлхэйн ... даашье үсэд ... тэмсэхэ бай... тэмдэглээ.

КОНСТИТУЦИ...
ХУБИЛГАХЫЕ ХАРА...

МАНИЛА. 1973 ондо Ф. Маркосай хүтэлбэрилжэ байха үедэ абтаһан, мүнөө хүсэндөө байһан Конституциие шэнээр хаража үзэхые Филиппинын правительство хараална гэжэ ороной вице-президент С. Лаурель мэдүүлээ. Гүрэнэй толгойлогшо К. Акино ойрын сагта шэнэ Конституциин проектые зохёохо правительственна комисси байгуулха юм. Тэрэнэй үндэһөөр национальна референдум үнгэргэгдэхэ.

Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй тушаал эзэлдэг С. Лаурель эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ороной мүнөөнэй хүтэлбэриин гадаадын политикада тогтоо... рэнэй хэлэһэн... липпинын-амер... саан хадаа ор... политическэ ... шухала удха ... ха юм. США ... баазанууд ту... до баталагдаһ... сээе 1991 он... дүүрэтэр К. А... тельство сахих... нэй һүүлээр ... дэһэн хөөрэлд... хэлсээнэй ... заяан тухай ... таха.

Редак...
Р. Б. Г...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-003331. Заказ № 57. Индекс 04609.